

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Overzicht van de Vlaamse Rechtsliteratuur gedurende het gerechtelijk jaar 1960-61

Z 189

In het overzicht van de Vlaamse rechtsliteratuur, dat wij vorig jaar in het Rechtskundig Weekblad publiceerden, klaagden wij er over dat er al te weinig universitaire proefschriften verschenen op het gebied van de rechtswetenschap en wij legden er de klemtoon op dat deze proefschriften zo wat de thermometer zijn van de wetenschappelijke levenskracht. Dit was er de aanleiding toe dat wij er op wezen hoe noodzakelijk het is over te gaan tot de hervorming van het onderwijs in de rechten en de verdediging van een proefschrift te vorderen voor het verwerven van de titel van doctor.

Gelukkig moet deze klacht dit jaar niet herhaald worden, want wij stellen met groot genoegen vast dat in de laatste maanden verschillende belangrijke en voortreffelijke proefschriften verschenen die, met de andere juridische werken die werden gepubliceerd, van het verlopen jaar een der vruchtbaarste gemaakt hebben sedert de oorlog.

Zoals gewoonlijk zullen wij de verschillende werken, die gedurende het vorig gerechtelijk jaar van de pers kwamen, onder de gezamenlijke rubrieken vermelden waarin ze thuis horen.

* * *

Laten wij beginnen met het burgerlijk recht. Het verheugt ons hier allereerst het boek te kunnen begroeten van de Heer Roger Dillemans, « *De erfrechtelijke reserve* », waarmede de auteur aan de universiteit te Leuven de graad behaalde van geagreerde van het hoger onderwijs en dat tevens bekroond werd met de Emile Van Dievoet-prijs. Deze hoge onderscheiding is ten volle verdiend, want het geldt hier een werk van bijzonder gehalte, dat dadelijk in onze Vlaamse rechtswetenschap een zeer voor- aanstaande plaats heeft ingenomen.

Het is reeds een grote verdienste van de schrijver dit onderwerp gekozen te hebben, omdat het een moeilijk onderwerp is, waaromtrent de betwistingen menigvuldig zijn en waarover in onze Belgische rechtsliteratuur zeer weinig en in ons Vlaams juridisch patriottium tot nog toe volstrekt niets te vinden was.

Laten wij vooreerst wijzen op de grondige en tevens

originele manier waarop de auteur zijn taak heeft opgevat. Niet alleen gaat hij terug tot ver in het verleden en geeft hij een historisch overzicht van de regelingen, die getroffen werden aangaande de erfrechtelijke reserve, doch hij speurt ook het probleem na in het vergelijkend recht en hij onderzoekt hoe het opgelost werd in het Britse rijk, in Duitsland en in Nederland. Verder moet nog speciaal in het licht gesteld worden dat, na zijn grondig theoretisch overzicht van de bepalingen van ons Burgerlijk Wetboek op het stuk en van de wijze waarop ze in België en in Frankrijk door de rechtsleer en de rechtspraak geïnterpreteerd worden, de auteur, door middel van een enquête bij een groot aantal notarissen, onderzocht heeft hoe de lopende praktijk zich verhoudt ten opzichte van het door hem behandelde onderwerp.

Aan de hand van de historische gegevens en van de voorbereidende werken van ons Burgerlijk Wetboek tracht de Heer Dillemans voorafgaandelijk het wezen van de erfrechtelijke reserve te doorgronden en hij komt tot het besluit dat het door de wetgever beoogde doel er in bestaat aan de reservataire een *persoonlijke bescherming* te verlenen, hetgeen gebeurt door hem het *gewaarborgde deel in de nalatenschap* te verzekeren. Deze beide gegevens vormen het richtsnoer dat aan de Heer Dillemans zal toelaten stelling te nemen ten opzichte van de menigvuldige betwistingen, die zich in de rechtspraak en in de rechtsleer aangaande de erfrechtelijke reserve voordoen. Terloops weze onderlijnd dat hij het feit dat het om een individuele bescherming gaat, illustreert door de aanvaarding, in de rechtspraak, van een reserve van het natuurlijk kind. Het stelsel, dat ten onzent gehuldigd wordt, is dus gans verschillend van het Duitse « *Pflichtteil* », dat een schuldvordering op de nalatenschap uitmaakt.

De auteur onderzoekt de technische problemen waardoor, ingevolge een fictie, het vermogen van een de *cujus* in zijn maximale draagwijdte bij de dood wordt samengesteld, waarvan dan het gedeelte wordt afgezonderd waarover de overledene vrij kan beschikken. Het mecanisme levert zekere moeilijkheden op in verband met de schattingswaarde, die zal gelden voor het opnemen der elementen van het vermogen in de

fictieve massa. Hier neemt de auteur een eigen standpunt in aangaande de interpretatie van art. 922 B.W., interpretatie die indruist tegen een groot gedeelte van de rechtspraak. Hij betoogt dat de schulden dienen afgetrokken te worden, niet slechts van de goederen die voorhanden zijn, maar wel van de totale fictief gevormde massa. Desaan gaande critiqueert de Heer Dillemans de hervorming, die in 1938 in Frankrijk werd ingevoerd, waardoor art. 922 gewijzigd werd. Hij verdedigt de mening dat de schatting op het ogenblik van het overlijden, zoals dit door de Belgische rechtspraak aanvaard wordt, de meest billijke en tevens de juridisch best verantwoorde oplossing is.

In de sfeer van het vraagstuk der toerekening wijdt de auteur bijzonder zijn aandacht aan de toestand die geschapen wordt door schenkingen aan reservataire zelf en hij is voorstander van de leer dat het hier geenszins gaat om een echte «beschikking», die de reserve kan aantasten. Zeer bekend is de discussie omtrent de regel van het «recht op de reserve in natura». De Heer Dillemans is van oordeel dat deze regel te herleiden is tot de bevestiging van het recht van de reservataire hun reserve uit de nalatenschap op te nemen door middel van het mechanisme der verdeling. Daarom oefent hij kritiek uit op de Belgische rechtspraak die, zelfs wanneer het gaat tussen mededeelhebbers, de inkorting in natura vereist, telkens wanneer het beschikbaar deel werd overschreden.

Zeer talrijk zijn nog de bijzondere vraagstukken, die in dit werk, met zulke rijke inhoud, worden onderzocht en die wij hier enkel kunnen aanstippen, zoals de reserve van anormale nalatenschappen, de reserve ten opzichte van schenkingen en legaten van vruchtgebruik of naakte eigendom, bij vervreemdingen onder bezwarende titel, in verband met art. 918 B.W. Van dit artikel worden de betekenis en de draagwijdte grondig ontleed.

Bij al deze zo delicate, zo fel omstreden en zo ingewikkelde betwistingen wordt door de schrijver telkens de theorie met de praktijk in innig verband gebracht en wordt de jurisprudentie kritisch besproken.

De zeer grote verdienste van het boek bestaat vooral in het feit dat de auteur, met onverzettelijke logica, de grondregelen, die hij heeft uitgestippeld voor de onderzochte instelling, op alle denkbare modaliteiten toepast en aantoonde hoe men aldus tot een volkomen verantwoord juridisch systeem komt, dat ook volledig in overeenstemming blijft met de billijkheid. Niets van hetgeen in rechtsleer en jurisprudentie over het vraagstuk aan de dag is gekomen, werd door schrijver verwaarloosd en zijn uitweidingen over het vergelijkend recht in verschillende landen geeft aan het boek een hoogstaand wetenschappelijk gehalte.

Het is een van de beste proefschriften die in het Nederlands werden gepubliceerd en het is een werk van blijvende betekenis voor de wetenschap van het burgerlijk recht.

Op burgerrechtelijk gebied moeten wij nog de *Ontwerpen van akten* vermelden, die in de *Algemene Practische Rechtsverzameling* gepubliceerd werden door de Heer Rechter R. Soetaert bij de trefwoorden «Testamenten» en «Verenigingen zonder winst-oogmerk». Daardoor worden de tractaten, die over beide trefwoorden in deze serie verschenen respectievelijk van de hand van Herman Jacobs en J. Lindemans, op gelukkige wijze volledig. De Heer Soetaert heeft zijn ontwerpen van akten opgesteld met de grootste nauwgezetheid en in een volstrekt onberispelijke taal, zodat zij voor de praktijk als een bijzonder veilig richtsnoer kunnen dienen.

Ook nog in verband met het burgerlijk recht dient het uitvoerig werk van de Heer Robert De Man aangestipt: «*De nieuwe commentaar op de burgerlijke stand in België*», werk dat plaats neemt naast de grote verhandelingen, die reeds over deze stof bestonden en dat op zijn beurt een voortreffelijke en volledige gids zal zijn.

* * *

Op het gebied van het handelsrecht verscheen een belangrijk proefschrift van de hand van de Heer Walter Van Gerven over «*Het toegeven van premies in het klein Europees handelsverkeer*». Het is een uitgave, gepubliceerd door het Universitair Centrum voor rechtsvergelijking, dat onder leiding staat van Prof. J. Limpens. Het werk is van belang om verschillende redenen. Eerst en vooral omdat het een probleem behandelt uit het domein der rechtsvergelijking, waar de wetenschappelijke geschriften in Vlaanderen nog zo zeldzaam zijn, en ook omdat het een vraagstuk uitdiept dat, in verband met het in werking treden van de Europese handelsmarkt, een wezenlijke praktische betekenis heeft. Uiteindelijk dient het onvoorwaardelijk geprezen te worden om de uitstekende methode, die door de auteur wordt toegepast en om de diepe kennis van het onderwerp, waarvan het getuigenis aflegt.

Schrijver zet eerst de Belgische reglementering betreffende de verkoop met premies uiteen, namelijk de wetgeving zoals ze nog steeds bestaat, alsook het wetsontwerp dat in 1958 werd neergelegd om een nieuwe reglementering in voege te brengen, wetsontwerp dat noodzakelijk werd omdat de wetgeving van 1935 niet de vereiste resultaten had opgeleverd. Naast deze objectieve studie van de Belgische wetgeving gaat Mr. Van Gerven na welk de toestand is in andere Europese landen en hij onderzoekt achtereenvolgens de Duitse «Zugabeverordnung», de Franse reglementering op de verkoop met premies, de Italiaanse wetgeving in zake premieverrichtingen, het Luxemburgs regiem en de Nederlandse «Wet beperking cadeaustelsel».

Na deze uiteenzettingen, die een grote som arbeid vertegenwoordigen, gaat de schrijver over tot zijn vergelijkend onderzoek en wijst hij op de eenvormigheden en de verschillen, die in de onderscheiden landen voorkomen, waarbij telkens de voor- en nadelen gewaardeerd worden. Al verschillen de modaliteiten, toch komt Mr. Van Gerven tot het besluit dat in de meeste landen gelijkvormige oplossingen worden voorgesteld. Deze gelijkaardigheid acht de auteur volkomen natuurlijk daar de wetgevers overal af te rekenen hadden met een analoge, economische en sociale realiteit en zij dezelfde uitwassen moesten tekeer gaan. Rechtstreekse beïnvloeding van de wetgeving van het ene land door het andere is trouwens op dit stuk zeer duidelijk. Deze grote overeenkomsten tussen de modaliteiten, die zich in de verschillende landen voordoen betreffende het toegeven van premies in het handelsverkeer, hebben dan ook de voorwaarden geschapen, die vrij gemakkelijk tot een uniforme wetgeving zouden kunnen leiden. De schrijver heeft in het laatste hoofdstuk van zijn boek een voorstel van eenvormige wet uitgewerkt, dat uitstekend als basis voor een positieve verwezenlijking zou kunnen dienen, des te meer daar in geen enkel land enig essentieel beginsel zou dienen opgeofferd te worden en enkel een aanpassing zou voorkomen van technische aangelegenheden. Mr. Van Gerven is trouwens van

mening dat, van nu af reeds, zonder tussenkomst van de wetgever, door een «bewust eenheidsstreven van rechtbanken en rechtsbeoefenaars veel zou kunnen verwezenlijkt worden». Volgens hem zou het de beste oplossing zijn indien een gezamenlijk wetgevend initiatief of een tussenkomst van de gemeenschappelijke markt tot een legislatieve oplossing kon leiden. Het door hem gepresteerde werk is hiervoor een degelijke voorbereiding.

Het proefschrift van Mr. Van Gerven is een model van rechtsvergelijkende studie, waarin het onderzoek en de vergelijking van de vreemde wetgevingen leiden tot een voortreffelijk voorstel van uniforme wet.

Het boek wordt aangevuld door de wetteksten over het behandeld onderwerp uit de verschillende landen en biedt aldus een kostbare documentatie.

Prof. Robert Vandeputte gaf in 1946 zijn bekende «Inleiding tot het verzekeringsrecht» uit, die sedert jaren een zeer gewaardeerde leidraad was voor de studenten. Het boek is sinds lang uitgeput en er bestond een nijpende behoefte aan een nieuwe uitgave. Prof. Vandeputte heeft zijn werk thans uitgebreid en het volledig vernieuwd. Het draagt nu de titel «Handboek voor verzekeringen en verzekeringsrecht». Het zet voortreffelijk de algemene beginselen uiteen die de verzekeringen in hun geheel beheersen en geeft de hoofdlijnen van wetgeving en rechtsleer betreffende de verschillende afdelingen van het verzekeringswezen. Deze nieuwe uitgave zal nog heel wat beter dan de vorige haar taak vervullen, namelijk de studerende de onmisbare grondslagen bij te brengen van deze tak van het recht, die in het moderne leven zulke grote betekenis heeft verworven.

Vermelden wij nog, in verband met het handelsrecht en de verzekering, het werkje van de Heer H. Meyhi, «De verplichte verzekering op goederen over de weg vervoerd», waarin een zakelijk commentaar bezorgd wordt van de wet van 1 augustus 1960 en van het K.B. van 22 september 1960, die nieuwe normen hebben voorgeschreven voor de verplichte verzekering van de goederen, vervoerd over de weg. Het geschrift is niet enkel een praktisch commentaar, doch het biedt, al is het op bescheiden wijze, zeer interessante aanknopingspunten met allerlei vraagstukken van algemeen juridisch belang.

* * *

Wat de rechtspleging betreft is er een zeer belangrijk tractaat verschenen van de hand van de Heer André Cloquet, referendaris in de Rechtbank van Koophandel te Sint-Niklaas, betreffende «Het deskundig onderzoek in burgerlijke zaken en in zaken van koophandel». Deze verhandeling werd opgenomen in de Algemene Practische Rechtsverzameling en vormt een lijvig leerstuk van 520 blz.

Iedereen in Vlaanderen kent de uitzonderlijke werkracht van de Heer Cloquet, die ons reeds meerdere belangrijke juridische werken schonk en die, enkele tijd geleden, ook in de A.P.R. zijn zo gewaardeerd werk over «De factuur» publiceerde. Wat het thans verschenen boek betreft, kan zonder aarzeling gezegd worden dat het wel de beste en meest volledige studie is, die tot nog toe aan het deskundig onderzoek werd gewijd. Het hoeft niet onderstreept hoe, in de tegenwoordige wereld der techniek, zowel op het gebied van het burgerlijk recht als van het handelsrecht, het deskundig onderzoek een ongemene betekenis heeft gekregen. Er werd zelfs met reden over geklaagd dat

de rechtbanken al te gemakkelijk de oplossing van de betwistingen, die hun onderworpen worden, overhevelen naar de experts. Het was dan ook volledig aangewezen dat over de expertise een diepgaande studie zou geschreven worden. De heer referendaris André Cloquet heeft deze taak op merkwaardige wijze vervuld en hij heeft een tractaat uitgewerkt waarin alle denkbare problemen, die verband houden met het deskundig onderzoek, worden uitgediept. In algemene beschouwingen zoekt de auteur naar het wezen van het deskundig onderzoek en hij onderscheidt het van de lastgeving, het getuigenis, de arbitrage en andere soortgelijke instellingen. Hij gaat na wanneer het deskundig onderzoek ontvankelijk is, door wie het dient uitgelokt te worden, welke de waarde is van de conventionele expertise, om dan eindelijk in titel 3 van het werk de studie van het gerechtelijk deskundig onderzoek aan te vatten, zijn voorwerp, de modaliteiten om de expertise aan te vragen, het onderzoek van de gevallen waarin ze opportuun is, de taak van de afzonderlijke deskundige en van het college van experts, met alle hierbij in aanmerking komende aangelegenheden, zoals de wraking, de vervanging, enz. Verder wordt nagegaan op welke wijze de experts hun opdracht dienen uit te voeren, welke de rol is van de rechter tijdens de expertise, de verschijningen en de vorderingen van de partijen, de mededeling van de stukken. Na een overzicht van de navorsingen, tot dewelke de experts dienen over te gaan, zet de auteur uiteen in welke vorm het verslag hoeft opgesteld te worden met de verdere modaliteiten van voorlezing, neerlegging, e.z.m. De aanvullende expertise maakt ook het voorwerp uit van een afzonderlijk hoofdstuk. Bijzonder interessant is het gedeelte van het boek betreffende de bewijskracht van het deskundig onderzoek, met de sancties op de onregelmatigheden. De auteur laat niet na ook de aandacht te vestigen op de bijzondere expertises, die in zovele gevallen voorkomen, zoals octrooien, auteursrecht, mijnschade, oorlogsschade, onteigening ten algemene nutte, inschrijving wegens valsheid, gerechtelijke verdeling, kleine nalatenschappen, enz. Er is bij dit alles geen enkel terrein dat niet bijzonder in aanmerking werd genomen en door de schrijver niet met de meeste grondigheid werd doorploegd.

Het slothoofdstuk betreft de aansprakelijkheid van de deskundige, zowel op burgerlijk als op strafrechtelijk en disciplinair gebied.

Het boek van de Heer Cloquet is een voorbeeld van grondigheid en het vertegenwoordigt voorzeker een reusachtige inspanning. Het wijst vooral op een verbluffende algemeenheid van informatie. Al wat over zijn onderwerp geschreven werd, is door de auteur uitgepluisd. Heel de rechtspraak werd geëxcerpeerd en talrijke malen wordt het vergelijkend recht te pas gebracht. De Heer Cloquet heeft hier het definitief werk geschreven, dat noodzakelijk dient geconsulteerd bij alle vraagstukken die met de expertise verband houden. Het is voor de A.P.R. een rijke aanwinst.

* * *

Voor het strafrecht valt er dit jaar weinig te vermelden. Nochtans mogen wij niet verwaarlozen de aandacht te vestigen op het uitstekend boekje dat werd uitgegeven door Prof. Paul Ghysbrecht, «Dieptepsychologie. Psychologie van het zelfbedrog». Een groot gedeelte van dit geschrift heeft als doel de uiteenzetting van de ontwikkeling der diepte-psychologie, sedert Sigmund Freud er de grondslagen van gelegd

heeft. De auteur heeft in een kort bestek een zeer volledige schets gegeven van de evolutie van de verschillende richtingen, die onder de term «diepte-psychologie» kunnen samengevat worden. Voor het strafrecht heeft dit werkje zijn betekenis, omdat de schrijver doet uitschijnen hoezeer het aanwenden van de diepte-psychologie praktische gevolgen kan hebben voor het strafrecht en de strafvordering. Hij sluit zich volledig aan bij de strekking der jongere school van het sociaal verweer, die voorstander is van een strafrechtelijk proces in twee fasen, ene voor de objectieve vaststelling van de schuld en een andere waarin deskundigen, vooral op psychologisch gebied, de beste maatregel zouden aanwijzen die, zowel in het belang van de maatschappij als van de delinquent, zou dienen genomen te worden.

De brochure, uitgegeven door *Herman Todts*, «*Problemen der repressie*», is minder een strafrechtelijke studie dan wel een politiek referaat, waarin de middelen onderzocht worden om een einde te stellen aan de gevolgen van de repressie wegens politieke misdrijven. Dit vraagstuk zou voorzeker een grondig en objectief wetenschappelijk onderzoek vereisen.

* * *

Op staatsrechtelijk gebied moeten wij de nieuwe verhandeling aanstippen die *Prof. André Mast* heeft geschreven onder het trefwoord «*Verdragen*» in het Administratief Lexicon. Reeds talrijke kleinere monografieën over allerlei essentiële vraagstukken van staatsrecht werden in dit Lexicon door *Prof. Mast* gepubliceerd. De tegenwoordige studie komt op gelukkige wijze deze reeks aanvullen. Het gaat hier om een synthese van onze grondwettelijke normen betreffende het afsluiten van verdragen en de studie vormt een grondig commentaar van art. 68 van onze Grondwet. De auteur bestudeert de wordingsgeschiedenis van art. 68 in de voorbereidende werken van het Nationaal Congres. Hij zet het stelsel uiteen dat in onze Grondwet het buitenlands beleid hoofdzakelijk aan de Koning opdraagt en onderzoekt in dit verband de ministeriële verantwoordelijkheid en de bevoegdheid bij het tractatenrecht. In een ander hoofdstuk wordt nagegaan in welke mate een daadwerkelijk toezicht van het Parlement op het buitenlands beleid voorzien is en in welke mate de volksvertegenwoordiging tussenkomen bij het tot stand komen van verdragen, respectievelijk door mededeling of door goedkeuring. Waar deze goedkeuring vereist is, speurt dan *Prof. Mast* na in welke vorm en volgens welke modaliteiten de goedkeuring wordt verleend. Naast dit officieel tractatenrecht volgens grondwettelijke normen, bestudeert de auteur wat hij noemt «de akkoorden in vereenvoudigde vorm» die gesloten worden zonder tussenkomen van het staatshoofd door de minister van buitenlandse zaken of door diplomatieke agenten. Hij toetst er de grondwettigheid van en gaat summier na welke houding de jurisprudentie ten opzichte van deze akkoorden heeft aangenomen. Verder vestigt hij zijn aandacht op de verhouding tussen de verdragen en de wet en gaat ook het probleem na van de voorrang van het internationaal recht boven het intern recht, uiterst delicaat probleem, waarvan de oplossing nog niet volkomen duidelijk is. De bekendmaking van de verdragen en de reglementaire uitvoering ervan vormen afzonderlijke hoofdstukken in het werk, dat besloten wordt met een kapittel over de herziening van art. 68 der Grondwet, ten einde het Belgisch recht te kunnen aanpassen aan internationale of supra-nationale instellingen, waardoor wij worden geplaatst in

de sfeer van de meest actuele problematiek van ons constitutioneel recht.

De studie werd geschreven met een grote helderheid, zoals wij dit van *Prof. Mast* gewoon zijn. Hij weet met een opvallende zekerheid de meest ingewikkelde vraagstukken tot de grootst eenvoud te reduceren en zijn geschriften hebben daardoor een belangrijke pedagogische waarde voor de studenten.

In het Administratief Lexicon verscheen ook nog een studie van de Heer *A. Vaernewyck* over «*Het Rekenhof*». De Heer *Vaernewyck* is raadsheer in dit Hof en was dus bijzonder bevoegd om deze studie uit te werken. Zij is minder omvangrijk dan het voortreffelijk boek, dat in 1947 over hetzelfde onderwerp geschreven werd door *Prof. Dr. Frans Ameryckx*, doch het essentiële over de inrichting, de opdrachten en de werking van het Rekenhof wordt erin vermeld. De verhandeling is voorafgegaan door een historisch overzicht en een uiteenzetting van het doel, dat met de oprichting van het Rekenhof werd nagestreefd. Naast de grondwettelijke opdrachten, die aan het Hof zijn gegeven, worden de vele andere, die spruiten uit bijzondere wetten, opgesomd en bondig gecommenteerd. Wat de werking van het Rekenhof betreft, is er onderscheiden tussen het administratief, het parlementair en het juridisch gedeelte van zijn bevoegdheid.

Het was voorzeker een uiterst verdienstelijke onderneming deze vrij uitgebreide stof samen te dringen in een beknopte studie en toch al het gewichtige te vermelden, zonder daarbij aan de vereiste klaarheid tekort te komen.

Zonder dat het hier eigenlijk een zuiver staatsrechtelijk werk betreft, behoort het dat wij in ons overzicht gewag maken van het uitgebreid boek dat de Heer *W. J. Ganshof Van der Meersch* heeft geschreven over «*Congo, Mei-juni 1960*».

Het is het verslag van al wat ondernomen werd gedurende de korte periode dat de Heer *Ganshof van der Meersch* aangesteld werd als minister belast met de algemene zaken in Afrika. Het werk is grotendeels documentair en geeft een zeer volledig overzicht van de toestand in Congo, wanneer de auteur zijn taak als minister opnam; het bespreekt uitvoerig de wetgevend en provinciale verkiezingen, die in het overzees gebied hebben plaats gehad, het tot stand brengen van de centrale en provinciale instellingen en uiteindelijk de zeer lastige pogingen, die door de minister werden ondernomen om de eerste regering van Congo samen te stellen. Al wat verband houdt met de uitroeping van de onafhankelijkheid en de handhaving van de orde, waarin de schrijver zulke belangrijke rol vervulde, wordt in detail medegedeeld en het boek brengt verder ook nog een overzicht van de toestand in de verschillende gebieden waarin afgescheurde regeringen het bewind opeisten.

Het is een boek dat men leest als een roman, zo boeiend en spannend is het geschreven. Het geeft ontelbare wetenswaardigheden over toestanden waarvan wij in het moederland slechts gedeeltelijk op de hoogte zijn.

Buiten zijn documentaire betekenis heeft het boek ook een belangrijke draagwijdte op staatsrechtelijk gebied. Is de oprichting van een nieuwe staat zoals de Republiek Congo niet een van de essentiële problemen waarmee het staatsrecht zich heeft bezig te houden? Zeer belangrijk zijn dan ook de beschouwingen die de Heer *Ganshof van der Meersch* wijdt aan de poging die door ons land werd ondernomen om in Congo de parlementaire democratie in te voeren.

Hij is van oordeel dat de verkiezingen, die de onafhankelijkheid vooraf gingen al te overijld plaats hadden, dat ze niet de uitdrukking konden brengen van de overtuiging der kiezers door gemis aan politieke maturiteit; zij mislukten gedeeltelijk door de verzwaking van de administratie en ten gevolge van het klimaat van bedrog en vreesaanjaging dat op meerdere plaatsen was ontstaan. De Heer Ganshof van der Meersch oordeelt dat de fundamentele wet die door België was uitgewerkt om de nieuwe staat te omlijsten niet op bevredigende wijze kon werken, daar men geen beroep kon doen op een elite die voldoende talrijk en voldoende voorbereid was om de politieke verantwoordelijkheden uit te oefenen. Het was voorzeker een vergissing zich te inspireren op het grondwettelijk regime van België, « een land met oude cultuur en beproefde politieke vorming, sinds eeuwen gewoon aan de uitoefening van het merendeel der politieke vrijheden » om dit stelsel zomaar grif naar Congo over te hevelen.

De auteur acht de termijn, die gesteld werd voor het uitroepen van de onafhankelijkheid al te kort, gezien het gebrek aan voorbereiding van het land en van zijn kaders.

Het is te betreuren dat men zich beijverd heeft om de grondwettelijke en wetgevende teksten, die in België van toepassing zijn, maar gewoon letterlijk voor Congo over te nemen « zonder ook maar de minste inspanning te doen op gebied van onderzoek, vergelijking en voorstelling, wat het tot stand brengen van het aangepast systeem en van de aangepaste inrichtingen moest mogelijk maken ».

Het boek van de Heer Ganshof van der Meersch, dat aantoonde welke reusachtige arbeid de minister belast met de algemene zaken in Afrika heeft gepresteerd en met welke moed en energie de schrijver getracht heeft de haast onmogelijke taak, die hem was opgedragen, tot het beste einde te brengen, zal een kostbaar document blijven in de politieke en ook in de staatsrechtelijke geschiedenis van België en van Congo.

Op de grens van het grondwettelijk en het administratief recht mag ook gewezen worden op een deeglijke cursus, uitgegeven door de Heer *Hubert Jegers*, « *Begrippen over begrotingsrecht en openbare comptabiliteit* », die de studenten in de openbare financiën uiterst nuttig zal zijn.

* * *

Het administratief recht mocht zich dit jaar, zoals dit ook vorig jaar het geval was, verheugen in een zeer grote belangstelling en talrijk zijn de geschriften, die er aan gewijd werden. De meeste zijn monografieën, die deel uitmaken van het Administratief Lexicon, dat dit jaar bijzonder belangrijke aanwinsten mag boeken.

De Heer *W. Goos* schreef voor het Lexicon twee verhandelingen, respectievelijk over de *Commissie van openbare onderstand* en over het *Speciaal onderhoudsfonds*. Zij vormen de delen 1 en 3 van de algemene rubriek, gewijd aan de openbare onderstand.

Het tractaat over de C.O.O. is klassiek en volledig. Het behandelt de oprichting van de C.O.O., het toezicht dat er over gehouden wordt, de inrichting en het personeel met de wedde- en pensioenregeling, de werkwijze van de commissie en het beheer van haar goederen, de rechtsvorderingen, begrotingen en rekeningen, de wijze van ondersteuning, alsook verschillende algemene vraagstukken, die met deze belangrijke instelling verband houden. De wetgeving op het stuk

is helemaal in de studie verwerkt, de administratieve omzendbrieven worden regelmatig te pas gebracht en ook de rechtspraak van de Raad van State wordt aangehaald waar het nodig is.

Het werkje is veel beknopter dan sommige uitgebreide boeken over de C.O.O., maar het geeft daarom niet minder en schetst een zeer volledig beeld van het Belgisch onderstandswezen.

Aan het Speciaal Onderstandsfonds, waarvan de betekenis in de laatste jaren belangrijk is toegenomen, moest vanzelfsprekend een afzonderlijke monografie gewijd worden. De schrijver geeft ons de evolutie van deze instelling, die ontstond als gemeen fonds en door de wet van 27 juni 1951 defenitief als speciaal onderstandsfonds werd georganiseerd. Welke categorieën van behoeftigen kunnen ten laste van dit fonds vallen, hoe wordt hun aanvraag tot tegemoetkoming onderzocht en op welke wijze wordt over hun verzoek beslist? Dit alles wordt achtereenvolgens uiteengezet. De auteur ontleedt de algemene normen van de tussenkomst, de mogelijkheid van de herziening der beslissingen en de terugvordering van de kosten, door het speciaal onderstandsfonds gedragen, om te besluiten met een ontleding van de werking der commissie van beroep tegen de beslissingen van het bestudeerd organisme.

De verhandeling heeft dezelfde voortreffelijke eigenschappen als degene van de monografie over de C.O.O.

Een zeer belangrijk werk op het gebied van het administratief recht verscheen in het Administratief Lexicon van de hand van *Prof. Dr. A. Vranckx* met als titel « *Administratieve rechtshandelingen* ». De studie van de administratieve rechtshandeling is in onze tegenwoordige administratieve jurisprudentie van het hoogste gewicht omdat zij in grote mate de bevoegdheid bepaalt van de Raad van State. De auteur betreurt dat de tekst van art. 9 der wet van 1946, houdende instelling van de Raad van State, gewag maakt van beroepen tot nietigverklaring, ingesteld tegen *akten*... van de administratieve overheden. Hij wijst er op hoe deze term tot verwarring aanleiding kan geven en vreemd is aan het Nederlands taaleigen en het verkieslijk zou zijn hem te vervangen door « administratieve rechtshandelingen ». Het is van het grootste belang nauwkeurig dit begrip te omschrijven en na te gaan wat er juist door bestreken wordt. Er behoeft zekerheid te bestaan over wat op stellige wijze als administratieve rechtshandeling kan aangemerkt worden. Dit te onderzoeken is het doel van het eerste hoofdstuk van het werk.

Wanneer *Prof. Vranckx* de administratieve rechtshandeling bepaalt als « een eenzijdige en uitvoerbare rechtshandeling verricht door een administratief orgaan », legt hij er zich op toe de administratieve rechtshandeling te onderscheiden van allerlei activiteiten der administratie, die daarom niet noodzakelijk als rechtshandelingen kunnen aangemerkt worden of die slechts deze eigenschap verkrijgen in bijzondere omstandigheden, zoals omzendbrieven, voordracht van kandidaten, adviezen, voorbereidende maatregelen, verwittigingen en inlichtingen, bevestigende beslissing. Verder gaat hij na welk het criterium is voor de bepaling van het administratief orgaan en lijnt hij dit af tegenover allerlei gezagsorganismen of colleges, die er van dienen onderscheiden te worden.

Deze uiteenzetting is uitgewerkt met een bijzondere grondigheid en alle hulpmiddelen, die konden gevonden worden bij al de Belgische en vreemde auteurs op administratiefrechtelijk gebied, worden er bij te pas

gebracht. Prof. Vranckx onderzoekt de menigvuldige betwistingen die zich voordoen betreffende het karakter van administratieve rechtshandeling voor allerlei maatregelen en beslissingen en hij legt telkens een vast criterium aan om de gewenste oplossing te vinden. Het raadplegen van de studie van Prof. Vranckx zal van aard zijn om veel vergissingen te vermijden bij beroepen, welke voor de Raad van State worden ingeleid.

Eenmaal de administratieve rechtshandeling nauwkeurig omschreven, bestudeert de auteur haar geldigheid volgens de traditionele modaliteiten van wettelijkheid, namelijk de bevoegdheid, de vormvereisten, de schending van de wettelijkheid en de machtsafwending. Hij ontleedt dan de sancties, die de onwettelijke administratieve rechtshandeling kunnen treffen, hetzij bij het opwerpen der exceptie van onwettelijkheid, hetzij bij administratief of juridictioneel beroep.

Waar de schrijver de afwezigheid nagaat van enig recht van beroep tegen «regeringsdaden», wijst hij er op hoe het terrein van de «actes de gouvernement» in ons recht meer en meer werd ingekrompen en hoe de jurisprudentie van de Raad van State in meerdere gevallen de lijst der zogenaamde regeringsdaden heeft beperkt.

Een afzonderlijk hoofdstuk handelt over de bekendmaking en de betekening van de onderscheiden administratieve rechtshandelingen. Verder onderzoekt de schrijver de administratieve rechtshandeling in verband met de tijd, namelijk haar dagtekening, haar in werking treden, haar eventuele terugwerkende kracht, om te besluiten met een hoofdstuk over het einde der gelding van de administratieve rechtshandeling. Een uitvoerige bibliographie volledigt deze belangrijke studie.

Het is het eerste werk van die aard dat in ons land aan het begrip zelf van de administratieve rechtshandeling gewijd wordt, met de uitgebreide problematiek, die dit begrip medebrengt en wij moeten onderstrepen hoe Mr Prof. Vranckx er in geslaagd is alles wat op dit vraagstuk betrekking heeft — niet het minst een uitvoerige buitenlandse literatuur — samen te vatten in een synthese, die zonder feilen de oplossing brengt van uiterst moeilijke vraagstukken. Het verwerkte materiaal geeft daarbij aan deze studie een hoge wetenschappelijke waarde.

Het is ditmaal in de A.P.R. dat de Heer *Walter Van Assche*, auditeur van de Raad van State, een verhandeling uitgaf, die als algemene titel draagt «*Raad van State*», doch die zich beperkt tot een bijzonder probleem, namelijk de *ontvankelijkheid der aanvragen en beroepen wat de persoon van de verzoeker betreft*. Het werk wordt ingeleid door algemene beschouwingen, waarin in grote lijnen de bevoegdheid van de Raad van State wordt uiteengezet en het bijzonderste wordt medegedeeld betreffende de rechtspleging vóór de afdeling administratie. Na deze algemeenheden treedt de schrijver nader tot zijn onderwerp, door een onderzoek in te stellen naar de beginselen, die het vorderingsrecht in het algemeen en meer bijzonder het vorderingsrecht vóór de Raad van State beheersen. Wat dit laatste betreft, is het niet vereist dat men op een recht zou kunnen steunen. Het is voldoende rechtsbekwaam te zijn, een belang te laten gelden en de vereiste hoedanigheid te bezitten. Deze drie voorwaarden vormen dan achtereenvolgens het voorwerp van drie afzonderlijke hoofdstukken. Vooral datgene, waarin het bestaan van een voldoende belang wordt nagegaan, is gewichtig, want het geeft een

ontleding van de rechtspraak van de Raad van State op dit terrein, in verband met het persoonlijk, rechtstreeks, zeker en geoorloofd karakter van het belang, het bestaan ervan op het ogenblik der aanspraak en het mogelijk gebrek aan belang, dat door de Raad van State ambtshalve wordt ingeroepen.

Nieuw vooral is de studie, die door de heer Van Assche gemaakt wordt over het bestaan van het vereist belang ten aanzien van de categorie waartoe de verzoeker behoort, wat zo gewichtig is bij de verdediging der beroepsbelangen van de ambtenaren.

Eindelijk wordt, in het laatste hoofdstuk, de hoedanigheid nagegaan die vereist is om een vorderingsrecht voor de Raad van State in te stellen.

De uitvoerige studie van de heer Van Assche heeft niet alleen op grondige wijze heel de rechtspraak van onze Raad van State verwerkt, doch zijn uiteenzetting wordt voortdurend in verband gebracht met de Franse rechtsleer en met de jurisprudentie van de Conseil d'Etat, die voor ons hoogste administratief rechtscollege nog steeds van doorslaggevende betekenis zijn. Het is een verhandeling die uitstekend geschreven is, rijk gedocumenteerd en die een uiterst klaar beeld geeft van de vereisten betreffende de ontvankelijkheid van de beroepen vóór de Raad van State.

Reeds enkele jaren geleden verscheen van de hand van de Heer *A. Vander Stichele* in het Administratief Lexicon een tractaat over het *Lager onderwijs*, een stof die deze auteur grondig kent, daar hij gelast is met het onderzoek van alle onderwijsaangelegenheden in het auditoraat van de Raad van State.

Tengevolge van het schoolpact en de nieuwe wet van 29 mei 1959, is deze uitstekende studie moeten herschreven worden. Het oude kader, waarin het onderwerp werd uitgewerkt, is behouden gebleven, doch de vele wijzigingen, die het gevolg zijn van het schoolpact, werden er systematisch in verweven en hebben er ten slotte een heel nieuw tractaat van gemaakt, waarin behandeld worden de leerplicht, de kosteloosheid van het onderwijs, de inrichting ervan, het leerplan, de subsidiëring, het statuut van het onderwijzend personeel en de schoolinspectie. In het hoofdstuk betreffende het leerplan wordt ook een duidelijk overzicht gegeven van de regeling van het taalgebruik in het lager onderwijs.

De Heer *Victor De Tollenaere*, van wie het commentaar op de gemeentewet geldt als een klassiek werk voor ons gemeenterecht, heeft in 1960 een vrij uitvoerige aanvulling en bijwerking uitgegeven onder de titel «*Nieuwe Commentaar op de Gemeentewet*», die dit belangrijk boek volledig op de hoogte brengt van de hedendaagse toestand en dezelfde hoedanigheden heeft als het grote werk.

* * *

Over het sociaal recht zijn ook verschillende geschriften uitgegeven.

In de eerste plaats een academisch proefschrift van de Heer *Roger Blanpain* over «*De collectieve arbeidsovereenkomst in de bedrijfstak naar Belgisch recht*», een zeer actueel onderwerp, waarover wij in onze taal nog geen synthetisch overzicht bezaten.

Het eerste gedeelte van het boek schetst de historische ontwikkeling van de collectieve arbeidsovereenkomst, vanaf haar ontstaan vóór de eerste wereldoorlog tot 1940 en verder vanaf 1945 tot op heden,

waarbij vooral de oorsprong en de groei van de paritaire comités van essentieel belang zijn.

In de tweede titel onderzoekt de auteur de kenmerken van de Belgische vakorganisaties, zowel van werkgevers als van werknemers. Hij onderstreept hoezeer het gebrek aan rechtspersoonlijkheid van deze vakorganisaties een onhoudbare toestand in het leven roept en brengt de verschillende wetsvoorstellen en ontwerpen in herinnering, die getracht hebben hieraan een einde te stellen. Daarop volgt de studie van de inhoud der collectieve arbeidsovereenkomst met haar enerzijds normatieve en anderzijds obligatoire bepalingen. Uiteindelijk rijst de grote vraag in welke mate de vakorganisaties door de gesloten collectieve overeenkomsten gebonden zijn en welke werkgevers en werknemers binnen het geldingsgebied van het normatieve gedeelte der overeenkomst vallen. Dit geeft aanleiding tot de uitvoerige titel 4 van het boek, waarin achtereenvolgens de rechtsleer en de rechtspraak voor en na 1945 worden geanalyseerd en de verschillende wetsvoorstellen, die voor doel hadden de juridische binding vast te leggen, worden besproken, wat ons leidt tot de studie der draagwijdte van de wetten van 4 en 11 maart 1954.

Een overzicht van het begin en het einde der binding van de collectieve arbeidsovereenkomsten besluit het boek, dat ook interessante bijlagen bevat en een uitvoerige bibliographie.

De conclusie van de schrijver is dat het Belgisch recht er niet in geslaagd is gelijke tred te houden met de feitelijke ontwikkeling van de collectieve arbeidsovereenkomsten. Rechtsleer en rechtspraak hebben te zeer over het hoofd gezien dat de collectieve arbeidsovereenkomst een totaal nieuwe juridische figuur is, die een volstrekt eigen aard heeft en een « oorspronkelijke benadering » noodzakelijk maakt. Men heeft te veel getracht de collectieve arbeidsovereenkomst gelijk te stellen met de vertrouwde figuren uit het burgerlijk recht en de betwistingen op te lossen door de principes van het contracten- en verbintenissenrecht, dat voor individuele verhoudingen ontworpen was. De wetgeving van 1954, al heeft ze heel wat verbetering gebracht, heeft nog geen volledige klaarheid bezorgd. Verdere wetgevende regeling is onontbeerlijk.

Een andere belangrijk werk op het gebied van het sociaal recht is het boek van de Heer *Jan Steyaert* over de « *Arbeidsovereenkomst* », dat zopas verscheen in de A.P.R. Het bestaat uit vier gedeeltes. Eerst een algemeen deel, waarin de grote lijnen worden aangegeven, die als kader dienen voor de arbeidsovereenkomsten, waarin deze bijzondere rechtsfiguur wordt afgelijnd tegenover andere overeenkomsten; de partijen, die de arbeidsovereenkomst sluiten, worden bepaald, het wezen van werkgever en werknemer wordt aangemerkt, de hoofdzakelijke gegevens betreffende de aanwerving en tewerkstelling worden uiteengezet en dan verder wordt gehandeld over het juridisch statuut van de persoon in de arbeidsverhouding, waarbij vooral de situatie van de gehuwde vrouw en van de minderjarige wordt onderzocht.

Dit algemeen deel is het stevig voetstuk, waarop de verdere uiteenzettingen van de auteur in verband met de verschillende arbeidsovereenkomsten, zullen steunen. De Heer Steyaert heeft dan eerst een zeer lijvige verhandeling geschreven over de arbeidsovereenkomst der *handarbeiders*. Na een overzicht van de toestand der werklieden vóór en na de wet van 4 maart 1954, worden achtereenvolgende hoofdstukken gewijd aan de

overeenkomst voor *handarbeiders*, de verplichtingen van de partijen, het statuut van het loon met studie van de modaliteiten der betaling, van inbeslagneming en afhouding, de schorsing van de overeenkomst en het einde ervan, met hierbij de beginselen aangaande de ongerechtvaardigde verbreking.

Deze studie telt 295 blz. en onderzoekt op de meest grondige wijze al de problemen, die aanleiding hebben gegeven tot betwisting, waarbij heel de jurisprudentie op het stuk wordt verwerkt. De indeling van het boek is uiterst rationeel. Vergelijkingen met het recht in het buitenland vindt men voortdurend en de persoonlijke standpunten, die de auteur inneemt, zijn van groot belang voor de praktijk. Er wordt aanhoudend contact gelegd tussen de algemene beginselen en de toepassingen in de werkelijkheid. Het boek van deze bijzonder bevoegde specialist is een van de grote leerboeken over het arbeidsrecht, dat de Vlaamse rechtswetenschap eer aandoet.

In afzonderlijke, beknopte uiteenzettingen, heeft de Heer Steyaert ook nog het *arbeidsreglement* behandeld en de *arbeidsovereenkomst voor dienstdoden en huispersoneel*. Wij hopen dat hij zijn werk zo spoedig mogelijk zal volledigen en dat hij ook voor de arbeidsovereenkomst der bedienden weldra het tractaat zal leveren, dat nog in de A.P.R. ontbreekt.

In de Vlaamse Rechtskundige Bibliotheek, uitgegeven door het Rechtskundig Weekblad, publiceerde de Heer *Odon De Leye*, substituut auditeur generaal bij de Raad van State, een uitgebreid werk over « *De vergoeding van arbeidsongevallen* ». Tot nog toe bezaten wij in het Nederlands geen synthetisch werk, waarin heel deze stof systematisch werd behandeld. De verschillende wetgevende wijzigingen, die in de laatste jaren op dit gebied tot stand kwamen, maakten het ook dringend nodig dat de wetenschap en de praktijk zouden kunnen beschikken over een boek, dat helemaal up to date is en de stof volledig behandelt. Het werk van de Heer De Leye is, wat dit betreft, schitterend geslaagd te noemen. De auteur heeft zich streng gehouden aan een vaste methode, namelijk de algemene beginselen, die de stof beheersen, klaar en duidelijk te omlijnen, om daarbij telkens de toepassingsmodaliteiten te onderzoeken, waarbij op uitvoerige wijze verwezen wordt naar de jongste en meest interessante rechtspraak. Na de algemene inleiding, waarin de sociale ondergrond van de wet wordt geschetst, omschrijft de auteur in een eerste titel haar toepassingsgebied. Hij neemt achtereenvolgens onder de loupe de verschillende categorieën der werklieden, bedienden, leerlingen, schippers, dienstdoden en huispersoneel en telkens omschrijft hij zo nauwkeurig mogelijk de grensgevallen volgens de geldende rechtspraak. Wat is een ongeval en wat is meer bepaald een arbeidsongeval? En welke voorwaarden worden vereist opdat het slachtoffer van een dergelijk ongeval zou vergoed worden? Al deze vragen worden in brede lijnen beantwoord, met telkens toch genoeg vermeldingen van eigenaardige en twijfelachtige gevallen, opdat het boek voor de jurist een stevig houvast zou bieden.

Vanzelfsprekend is ook een heel hoofdstuk gewijd aan de problemen der ongevallen op de weg naar of van het werk, met de vele delicate kwesties, die hierbij in aanmerking komen.

Na aldus het uitgebreid terrein afgetekend te hebben, waarop de wet toepasselijk is, vat de auteur de studie aan van de uitkeringen, die volgens de wet aan de slachtoffers verschuldigd zijn, zo bij gedeeltelijke tijdelijke als bij algehele blijvende ongeschiktheid tot werken. Telkens gaat de schrijver methodisch te

werk door eerst het begrip nauwkeurig te stellen, de toepasselijke regelen eraan vast te hechten en dan de interpretatie in de rechtspraak te onderzoeken. De studie van de vergoedingen, waarop de betrokkene recht heeft en de modaliteiten van uitbetaling vormen een afzonderlijk hoofdstuk, waaraan toegevoegd is een kapittel betreffende het mecanisme van het waarborgfonds. Dan komt de procedure aan de beurt en verder vinden wij een zeer belangrijk hoofdstuk, waarin de schrijver de verhouding behandelt tussen de burgerlijke aansprakelijkheid ingevolge het gewone recht en de herstelregelingen op grond van de wet. Wanneer wij nagaan hoe de Heer De Leye er in geslaagd is een zo omvangrijke stof te condenseren in een werk van een 300-tal bladzijden, met een klaarheid, die even merkwaardig is als de volledigheid, voelen wij ons genoopt de zeer grote verdiensten van dit boek dik te onderstrepen.

Prof. H. Adriaens, auditeur bij de Raad van State, heeft aan het Administratief Lexicon een commentaar bezorgd op de wet van 24 december 1958 betreffende de «*Vestiging in Ambachten en Neringen*». Hij schetst voorafgaandelijk de verschillende pogingen, die in het Parlement werden ondernomen met het oog op de bestrijding van het al te groot aantal klein-handelsbedrijven en hoe de instelling van de gemeenschappelijke markt de volksvertegenwoordiging heeft genoopt tot het spoedig in voege brengen der wet van 24 december 1958. De auteur bespreekt de modaliteiten ingevolge dewelke de toelating tot het uitoefenen van een ambacht of een nering wordt verstrekt, de aanvraag, het advies van de hoge raad van de middenstand, de voorwaarden tot de beroepsuitoefening en de middelen tot verificatie ervan, de rechtspleging tot het bekomen van het getuigschrift met de administratieve procedure voor de kamer van ambachten en neringen, de vestigingsraad en uiteindelijk de Raad van State. Een hoofdstuk over de straffen en een ander over de overgangsbepalingen beëindigen de studie, die gevolgd wordt door een paar geldende beroepsuitoefeningsreglementen.

Dezelfde schrijver bezorgde ook aan het Administratief Lexicon een commentaar over de wet van 22 juni 1960 aangaande de «*Wekelijkse rustdag in ambachten en neringen*». Al de vormvereisten voor de vaststelling van de wekelijkse rustdag worden aan de hand van de parlementaire werkzaamheden onderzocht en een afzonderlijk kaptitel wordt gewijd aan de afwijkingen, die in bijzondere of tijdelijke omstandigheden kunnen toegestaan worden. Men vindt in de studie van de Heer Adriaens alles wat van enig belang kan zijn betreffende deze lang verwachte sociale maatregel in het voordeel van de middenstand.

Over de «*Nieuwe pensioenwet voor zelfstandigen*» schreef de Heer *J. Van Geel* een werkje, waarin de wijzigingen gecommenteerd worden, die door de wet van 28 maart 1960 aan het pensioenstelsel der zelfstandigen werden aangebracht.

* * *

De wetenschap van het internationaal recht is dit jaar in Vlaanderen verrijkt geworden met een proefschrift van grote betekenis en grote originaliteit. De Heer *Frans Erik René De Pauw* verdedigde voor de rechtsfaculteit der universiteit te Brussel zijn thesis over «*Het Mare Liberum van Grotius en Pattijn*». Wanneer in de geschiedenis van het volkenrecht het

Mare Liberum van Grotius meestal beschouwd wordt als een klassiek werk, gesteund op de natuurrechtelijke beginselen die door de beroemde jurist werden aangekleefd, heeft de Heer De Pauw een heel nieuw licht geworpen op de ondergrond, waarop het geschrift van Grotius steunt. Hij heeft het boek geplaatst midden de economische en politieke belangen der Nederlandse republiek, die ten bate van de activiteit van haar Verenigde Oost-Indische Compagnie er ten zeerste prijs op stelde de vrijheid der zeeën te verdedigen. Grotius is de handige advocaat geweest van dit Nederlands economisch belang in de 17e eeuw. Wanneer echter in het begin van de 18e eeuw de zuidelijke Nederlanden, onder Oostenrijks bewind, ten bate van de Compagnie van Oostende, dezelfde vrijheid der zeeën opeisten, stuitte deze eis op Nederlands verzet. Toen heeft de raadsheer in de grote Raad van Mechelen, Karel Filips Pattijn, dezelfde beginselen verdedigd als deze welke door Grotius in de vorige eeuw met zoveel succes werden vooropgezet. De economische omstandigheden waren echter volledig gewijzigd en het werk van Pattijn heeft in de volkenrechtsgeschiedenis niet de minste invloed uitgeoefend. De vergelijking van de beide geschriften, geplaatst in de politieke en economische werkelijkheid van de tijd waarin ze geschreven werden, is het origineel thema, dat door de Heer De Pauw in zijn proefschrift wordt behandeld.

Hij synthetiseert in een eerste deel de opvattingen van Grotius, hun groei en evolutie en wijst er op hoe Hugo Grotius zelf, in latere jaren, uit opportunisme, aan zijn eerste beginselen niet heeft vastgehouden. Hij bespreekt verder uitvoerig het zo weinig gekende leven en werk van de Mechelse raadsheer Pattijn en de wordingsgeschiedenis van zijn *Mare Liberum* in verband met de economische behoeften van de zuiderlijke Nederlanden en de Compagnie van Oostende. Hij bestudeert de bronnen van het werk en geeft er een uitvoerige analyse van, om dan ten slotte over te gaan tot de vergelijking tussen Grotius en Pattijn in hun stellingen over de vrijheid der zeevaart. Dit werk berust op een uitgebreide archiefstudie. Het is van een grote oorspronkelijkheid en het waagt het een gevestigde autoriteit als Grotius in zijn ongenaakbare glorie aan te tasten. Het heeft vooral de grote verdienste te doen uitschijnen hoezeer de juridische theorieën afhankelijk zijn van de realiteit en hoe ze beïnvloed worden door de politieke en economische behoeften.

Het boek verstrekt een zeer belangrijke documentatie. Het laat een volstrekt nieuw geluid horen en het is voorzeker een van de merkwaardigste proefschriften, die voor onze rechtsfaculteiten werden verdedigd.

* * *

Volledigheidshalve zouden wij nog de aandacht moeten vestigen op enkele pedagogische werkjes, die inleidingen tot de rechtswetenschap vormen en hoofdzakelijk bestemd zijn voor het middelbaar onderwijs. Hiertoe behoren deze van *H. Sledsens*, *R. Varteels* en *P. Van Bogaert* «*Tochten doorheen wet en recht*», uitgegeven in de serie *Economica* van de Nederlandse Boekhandel. Deze handboekjes voor economische wetenschappen, bestemd voor het middelbaar onderwijs, bezorgen de leerlingen een uitstekende grondslag voor de verdere studie van het recht.

In dezelfde serie verscheen met dezelfde bedoeling en hetzelfde succes het boek van *R. Van Wonterghem* en *J. Van Hoeck* «*De Vennootschappen*». Dergelijke beknopte en degelijke inleidingen tot de grote takken

van het recht zijn, niettegenstaande al hun bescheidenheid, in onze juridische literatuur uiterst welkom.

* * *

Het fiscaal recht kan in het verlopen gerechtelijk jaar op geen andere bijdrage steunen dan deze van de onvermoeibare werker de Heer *E. K. Vandewimckele*, die andermaal in zijn bekende *Documentatie* verschillende nieuwe tractaten heeft uitgegeven, namelijk een 10e deel van de reeks «De nieuwe inkomstenbelastingen», gewijd aan de «*Invorderings- en vervolgingsprocedure*». Verder een uitgebreid werk van 1.460 blz. over «*De bedrijfsbelasting*», dat volledig op de hoogte is van de jongste wetgeving en waarin niet minder dan 1.650 arresten op fiscaal gebied worden vermeld.

Deze stille en onverdroten werker heeft, door de uitgave van zijn documentatie, de grootste diensten bewezen aan de praktijk van het fiscaal recht.

* * *

Voor de rechtsgeschiedenis moeten wij verwijzen naar de belangrijke uitgave, bezorgd door Dr. *L. Th. Maes* «*Costumen van de Stad Mechelen*» 2e deel, *Ontwerp-costumen van 1527*, dat in 1960 verscheen in de verzameling van de Oude Costumen van België, Costumen van de heerlijkheid Mechelen.

Het is in 1879 dat in deze serie het eerste deel van de *Coutumes de la ville de Malines* bezorgd werd door G. De Longé. Het is gelukkig dat de Heer *L. Th. Maes* thans de uitgave volledigt en door de publicatie van de ontwerp-costumen, kostbare elementen bijbrengt voor onze rechtsgeschiedenis.

Al geldt het hier geen in het Nederlands geschreven werk, toch is het ten zeerste gewenst de aandacht te vestigen op het feit dat een professor der universiteit van Gent, de Heer *R. C. Van Caeneghem*, die ons reeds een paar meesterlijke boeken bezorgde over het oude strafrecht en de oude strafrechtspeling in Vlaanderen, nu in het Engels een werk heeft uitgegeven van de grootste betekenis «*Royal writs in England from the conquest to Glanvill*». Dit boek, dat een standaardwerk is over de oudste Engelse rechtsgeschiedenis en belangrijke gegevens verstrekt omtrent het ontstaan van de common law, genoot de zeldzame eer uitgegeven te worden door de befaamde «*Selden Society*», die zich bezig houdt met de studie der geschiedenis van het Engelse recht. Deze belangrijke prestatie van een Vlaams geleerde wilde ik in elk geval vermelden.

Terloops weze ook nog gewezen op de uitgave, die ondernomen wordt onder leiding van Prof. *Jan Dhondt* der universiteit te Gent «*Geschiedenis van de socialistische arbeidersbeweging in België*», waaraan vooraanstaande historici medewerken. Al heeft dit werk hoofdzakelijk de bedoeling de sociale en politieke geschiedenis van de arbeidersbeweging te schetsen, toch vormt het ook op het gebied van de rechtsgeschiedenis een belangrijke bijdrage tot het ontstaan en de evolutie van het Belgisch sociaal recht.

Deze uitgave verschijnt in afleveringen, waarvan er reeds 8 van de pers kwamen en het zal voorzeker, wanneer het volledig is, ook door de juristen gaarne geconsulteerd worden.

Een documentatiebron betreffende het hedendaagse recht is ook het derde deel van het *Liber Memorialis*,

uitgegeven door de *Rijksuniversiteit te Gent* onder de de hoofdredactie van Prof. Dr. *Theo Luyckx*. Daarin wordt de bio- en bibliographie gegeven van de hoogleraren der rechtsfaculteit gedurende de laatste vijftig jaren en het vormt dus een interessante bron van wetenswaardigheden voor de studie van het hedendaagse recht.

* * *

Om het overzicht te volledigen zouden wij nog willen wijzen op het 6e jaarboek van het *Vlaams Rechtsgenootschap der universiteit te Leuven*, dat telkenjare met onfeilbare stiptheid verschijnt en waarin thans wederom belangrijke juridische studiën zijn opgenomen, die wij hier enkel kunnen aanstippen: Dr. jur. *J. L. Blondeel*: *De Advocatenverenigingen in de V.S.A.*; Prof. *Jonkheer P. Thuysbaert*: *Het artikel 73 der wet op de inkomstenbelastingen*; Prof. Dr. *E. Van Dievoet*: *Onze wetgeving in onze taal*; Dr. jur. *F. Van Cauwelaert*: *Het Nederlands als taal voor onze wetgeving erkend*; Prof. *F. De Visschere*: *De controle van de burgerlijke rechter op de handelingen van het Bestuur*; Dr. jur. *R. Vandekerckhove*: *Drie nieuwe wetten over het Hoger Onderwijs*; Mr. *J. Lindemans*: *Verenigingsovereenkomst en rechtspersoonlijkheid: eenheid of dualiteit*; Dr. *J. Lebeer*: *Een nieuwe wet op de bescherming van de minderjarigen*; Dr. jur. *R. Blanpain*: *Het fonds voor scholing, omscholing en sociale herscholing van minder-validen*.

Ook de *Vereniging voor Vergelijkende Studie van het recht van België en Nederland* gaf zijn zesde jaarboek uit. Het bevat de preadviezen en de verslagen over de vergaderingen, die plaats hadden in de jaren 1955 en 1956, doch het jaarboek verscheen slechts in 1960, zodat het thuis hoort in het tegenwoordig overzicht.

Van Vlaamse zijde bevat dit jaarboek zeer belangrijke opstellen, namelijk de hierna opgesomde preadviezen, die elk een volledig beeld geven van het positief recht, zoals het in België over het bestaande onderwerp geldt: Prof. Dr. *Frans de Visschere*: *De rechtspositie van de ambtenaar in België*; Prof. *J. Rubbrecht*: *De rechten van de benadeelde in het Belgisch strafproces*; *L. Fredericq* en *E. Van Dievoet*: *Maatregelen ter voorkoming van faillissement en uitstel van betaling*; Dr. *Rob. Picavet*: *De positie van het College van Burgemeester en Schepenen en van de Burgemeester in het Belgisch Recht*; Prof. Dr. *H. Bekaert*: *Het verschoningsrecht in de Belgische Wetgeving*; Prof. *Jan Ronse*: *Aansprakelijkheid wegens het veroorzaken van de dood van een ander naar Belgisch en Nederlands Recht*.

Dezelfde onderwerpen werden door Nederlandse geleerden eveneens in parallele preadviezen bestudeerd.

* * *

Het hierbovenstaand overzicht is voorzeker niet volledig, doch het levert het bewijs dat in Vlaanderen met flinke moed gebouwd wordt aan de Vlaamse rechtswetenschap. Wanneer wij bij al deze werken, die allen in boekvorm verschenen zijn, de oneindig vele artikelen en studiën voegen, die gepubliceerd werden in de Vlaamse tijdschriften, het *Rechtskundig Weekblad*, het *Rechtskundig Tijdschrift*, het *Tijdschrift voor Notarissen*, het *Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen*, het *Tijdschrift voor sociaal recht* en de *arbeids-gerechten*, het *Algemeen Fiscaal Tijdschrift*, enz., waartussen zoveel uiterst belangrijke wetenschappelijke geschriften voorkomen, dan biedt onze Vlaamse rechtsliteratuur gedurende het gerechtelijk jaar

1960-61 een bewonderenswaardige veelzijdigheid en een onstuimige levenskracht en mogen wij voorzeker besluiten : er is hard en goed gewerkt door de Vlaamse juristen.

René Victor

* * *

Bibliographie

- Roger Dillemans*, De erfrechtelijke reserve. (Bekroond met de Emile Van Dievoet-prijs). Leuven, Uystpruyt, 1960, 223 blz.
- R. Soetaert*, Testamenten. Ontwerpen van akten. (Alg. Pract. Rechtsverz.) Brussel, Larcier 1960, 14 blz.
- R. Soetaert*, Vereniging zonder winstoogmerk. Ontwerpen van akten. (Alg. Pract. Rechtsverz.) Brussel, Larcier, 1960, 18 blz.
- Robert De Man*, De nieuwe Commentaar op de burgerlijke stand in België. Heule, Uitgeverij voor gemeenteadministratie, 1959, 830 blz.
- Walter Van Gerven*, Het toegeven van premies in het Klein Europees handelsverkeer. Interuniversitair centrum voor rechtsvergelijking. Brussel, Etabl. Em. Bruylant, 1960, 279 blz.
- Robert Vandeputte*, Handboek voor verzekeringen en verzekeringsrecht. 2e uitgebr. uitg. van « Inleiding tot het verzekeringsrecht ». Antwerpen, Standaard-Boekh. 1960, 258 blz.
- H. Meyhi*, De verplichte verzekering op goederen over de weg vervoerd. Wet van 1 augustus 1960 en Koninklijk Besluit van 22 september 1960. Antwerpen, N.V.C.A.M.E.R. 1961, 68 blz.
- André Cloquet*, Deskundig onderzoek in burgerlijke zaken en in zaken van koophandel. (Alg. Prakt. Rechtsverz.). Brussel, Larcier, 1960, 520 blz.
- Prof. Dr. Paul Ghysbrecht*, Dieptepsychologie, psychologie van het zelfbedrog. Antwerpen, Ontwikkeling, 1960, 157 blz.
- Herman Todts*, Problemen der repressie. Een referaat, voorgedragen op het Kongres van de Katholieke Vlaamse Landsbond, Antwerpen. Verbond van het Vlaams Verzet. 1960, 24 blz.
- André Mast*, Verdragen (Administratief Lexicon). Brugge, Die Keure, 1961, 36 blz. (over 2 kol.).
- A. Vaernewyck*, Het Rekenhof. (Adm. Lex.). Brugge, Die Keure, 1961, 28 blz. (over 2 kol.).
- W. J. Ganshof van der Meersch* : Congo, Mei-juni 1960. Verslag van de Minister belast met de algemene zaken in Afrika. Z. pl., 1960, 593 blz.
- Hubert Jegers*, Begrippen over begrotingsrecht en openbare comptabiliteit. 2 dl., z. pl., 1959, 301 blz.
- W. Goos*, Commissie van openbare onderstand. (Adm. Lex.). Brugge, Die Keure, 1960, 38 blz. (over 2 kol.).
- W. Goos*, Speciaal onderstandsfonds. (Adm. Lex.). Brugge, Die Keure, 1961, 38 blz. (over 2 kol.).
- Prof. Dr. A. Vranckx*, Administratieve Rechtshandelingen. (Adm. Lex.). Brugge, Die Keure, 1961, 83 blz. (over 2 kol.).
- Walter Van Assche*, Raad van State. Ontvankelijkheid der aanvragen en beroepen wat de persoon van de verzoeker betreft. (Alg. Pract. Rechtsverz.). Brussel, Larcier, 1961, 136 blz.
- A. Vander Stichele*, Lager Onderwijs. (Adm. Lex.). Brugge, Die Keure, 1961, 57 blz. (over 2 kol.).
- Victor De Tollenaere*, Nieuwe commentaar op de Gemeentewet. IV. (Bijwerking 1960). Heule, Uitgeverij voor gemeenteadministratie, 1960, 227 blz.
- Roger Blanpain*, De collectieve arbeidsovereenkomst in de bedrijfstak naar Belgisch recht. Leuven, Uystpruyt, 1961, 238 blz.
- Jan Steyaert*, Arbeidsovereenkomsten. Algemeen deel. (Alg. Pract. Rechtsverz.). Brussel, Larcier, 1961, 67 blz.
- Jan Steyaert*, Arbeidsovereenkomst. Handarbeiders. (Alg. Pract. Rechtsverz.). Brussel, Larcier, 1961, 295 blz.
- Jan Steyaert*, Arbeidsovereenkomst. Arbeidsreglement. (Alg. Pract. Rechtsverz.). Brussel, Larcier, 1961, 28 blz.
- Jan Steyaert*, Arbeidsovereenkomst. Dienstboden en huispersoneel. (Alg. Pract. Rechtsverz.). Brussel, Larcier, 1961, 29 blz.
- Odon De Leye*, De vergoeding van arbeidsongevallen. (VI. Rechtsk. Bibl.), Brugge, Die Keure, 1960, 309 blz.
- H. Adriaens*, Beroepsregeling, Vestiging in ambachten en neringen. (Adm. Lex.). Brugge, Die Keure, 1961, 87 blz. (over 2 kol.).
- H. Adriaens*, Wekelijkse rustdag in ambachten en neringen. (Adm. Lex.). Brugge, Die Keure, 1961, 55 blz. (over 2 kol.).
- J. Van Geel*, De nieuwe pensioenwet voor zelfstandigen. Brussel, Arbeiderspers, 1960, 77 blz.
- Frans Eric René De Pauw*, Het Mare Liberum van Grotius en Pattijn. (VI. Rechtsk. Bibl.). Brugge, Die Keure, 1960, 314 blz.
28. *A. Sledsens, R. Vasteels en P. Van Bogaert*, Tochten doorheen recht en wet. 1e deel. (Economica. Handboeken voor economische wetenschappen voor het middelbaar onderwijs). Antwerpen, De Nederlandse Boekhandel, 1960, 295 blz.
- H. Sledsens en R. Vasteels*, Tochten doorheen recht en wet. 2e deel. (Economica. Handboeken voor economische wetenschappen voor het middelbaar onderwijs). Antwerpen, De Nederlandse Boekhandel, 1960, 236 blz.
- R. Van Wouterghem en J. Van Hoeck*, De vennootschappen. (Economica. Handboeken voor economische wetenschappen voor het middelbaar onderwijs). Antwerpen, De Nederlandse Boekhandel, 1960, 215 blz.
- E. K. Vandewinckele*, De nieuwe Inkomstenbelastingen. Deel X. Invordering en vervolgingsprocedure. (Documentatie Vandewinckele). Brugge, bij de schrijver, 1961, 1000 blz.
- E. K. Vandewinckele*, Bedrijfsbelasting. (Documentatie Vandewinckele). Brugge, bij de schrijver, 1961, 1.460 blz.
- L. Th. Maes*, Costumen van de Stad Mechelen. 2e deel : Ontwerpcostumen van 1527. Ingeleid en uitgegeven door ... (Verzameling van de oude costumen van België. Costumen van de heerlijkheid Mechelen). Brussel, C.A.D. 1960, 231 blz.
- R. C. Van Caenegem*, Royal writs in England from the Conquest to Glanvill. Studies in the early history of the common law. Uitgave der Selden Society. Londen, Bernard Quaritch, 1959, 556 blz.
- Prof. Jan Dhondt*, Geschiedenis van de socialistische arbeidersbeweging in België, onder hoofdredactie van ... Antwerpen, Uitg. Ontwikkeling. (verschijnt in afleveringen, waarvan er tot nu toe 8 gepubliceerd werden).
- Prof. Dr. Theo Luyckx*, Rijksuniversiteit te Gent. Liber memorialis 1913-1960. Uitgegeven onder de hoofdredactie van ... Deel III. Faculteit der rechten, Gent. Uitgave van het Rectoraat, 1960, 328 blz.
- Vlaams Rechtsgenootschap Leuven. Jaarboek VI. Z. pl. 1960, 203 blz.
- Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland. Jaarboek 1955 en 1956, Zwolle, Tjeenk Willink, Antwerpen, De Sikkel, z.j., 234 blz.

Medico-legale beschouwingen bij de wetgeving op de Pesticiden en de Phytopharmaceutische produkten. (K.B. 31 mei 1958 en K.B. 11 juli 1959)

Sprekende over vergiftiging, denkt men steeds aan deze drie vormen: homiciede, suiciede en accidentele vergiftigingen. Sinds de laatste wereldoorlog en mede door deze oorlog, zijn er tal van vreselijk gevaarlijke, want bij minimale dosis dodelijke produkten in de handel gekomen. Inderdaad, de gevaarlijkste in de groep der pesticiden, de thiofosforzuren esters, waaronder het beruchte parathion of E 605 oorspronkelijk behorende tot het nooit aangewende arsenaal der Duitse geheime wapens, worden thans onder nauwelijks gewijzigde vorm over de gehele wereld ter verdelgung van insecten gebruikt.

Het ligt niet in onze bedoeling de wetgeving van 31 mei 1958 en haar aanvullingen van 11 juli 1959 hier weer te geven, wij beogen er uit te distilleren, de maatregelen strekkende tot vermindering van de intoxicaties verwekt door pesticiden (verdelgen van schadelijke knaagdieren, insecten, spinnen, bacteriën en virussen) en phytopharmaca (verdelgen van onkruid, bewaren van plantaardig voedsel).

1. De homiciede vergiftiging.

Wie een vergift gebruikt om een ander persoon te doden, zoekt gewoonlijk een maximum trefzekerheid en een maximum veiligheid voor zichzelf, hij hoopt immers dat zijn misdaad niet zal ontdekt worden. Aldus is ongeschikt voor zijn opzet, elk acuut werkend vergift, niet alleen omdat de plotse dood op zichzelf reeds verdacht voorkomt, maar ook, omdat agonale symptomen zoals bv. braken, diarree, speekselvloed, stuipen of schuimbekken ook voor de leek verdachte symptomen zijn.

Het « ideale » sluipgift zal dus traag werken, een diverse en misleidende symptomatologie geven, het zal verder kleurloos, reukloos, smaakloos en goed oplosbaar zijn, zodat het ongemerkt in spijs of drank van het slachtoffer kan worden gemengd. Een « goed » sluipgift moet verder gemakkelijk of op een onopvallende wijze kunnen aangeschaft worden en moeilijk in het lijk teruggevonden worden.

Al deze eigenschappen worden aangetroffen bij een aantal van de produkten die betiteld worden als pesticiden of giftige phytopharmaca en die bedoeld worden door de K.B. van 1958 en 1959. De wetgever heeft de toestand van erkend verkoper ingevoerd en voor de bijzonder giftige produkten, deze van erkende gebruiker. Deze moeilijkheid in het aanschaffen vormt een intimidatie voor eventuele kandidaten, maar belangrijker is de verplichting om aan alle neutraal gekleurde produkten een hevige, contrasterende kleurstof toe te voegen. Aldus wordt het wel bijzonder moeilijk om dergelijke bestanddelen op een onopvallende wijze met voedsel of drank te vermengen. De keuze van de kleur werd in België vrij gelaten, maar men bedenke, dat een geel gekleurd bestanddeel desnoods nog in allerhande gebak en eierkoek of pudding kan worden gemengd, een groen bv. in spinazie, een rood in rode kool; ons zijn geen blauwe spijzen in België bekend en blauw zou zeker veruit de veiligste kleurstof zijn. In Duitsland is deze kleur verplichtend voor alle giftige bestanddelen behalve voor diegenen die dienen moeten om er lokazen voor knaagdieren mee te bereiden: alleen groen gekleurde lokazen stellen de dieren gerust en lopen dus kans opgegeten te worden.

Een andere waarborg tegen homiciede intenties is het door de wet voorziene facultatieve bijmengen van vomitiva of van afstotende stoffen; maar aan rodenticieden kan natuurlijk geen produkt worden toegevoegd dat doet braken, als men wil dat het zijn uitwerking bij het knaagdier zou behouden.

Voor de insecticieden en rodenticieden tenslotte, die vrij verkocht mogen worden voor « huishoudelijke » doeleinden is een maximum concentratie voorzien als ook een maximum hoeveelheid per eenheid van verpakking; beide zijn zó berekend, dat de totale hoeveelheid produkt beneden de dodelijke dosis voor een volwassen persoon ligt.

2. De zelfmoorden.

Theoretisch gezien staan de zaken hier anders: een walgelijke smaak, een slechte reuk, een hevige kleur, schrikken de kandidaat-zelfmoordenaar niet af, evenmin als de noodzaak om grote hoeveelheden in te nemen. Efficiënt zullen dus alleen maar de moeilijkheid van het aanschaffen zijn en het bijmengen van vomitiva. Vermits dit laatste niet verplichtend is, en het supplementaire onkosten meebrengt voor de producent, wordt er geen gebruik van gemaakt. Blijft dus alleen maar de moeilijke aankoop: het feit, dat men in een vlaag van zwaarmoedigheid niet meer zomaar naar de kruidenier kan lopen om er E 605 te kopen, heeft voor gevolg gehad, dat de zelfmoorden door dit produkt aanzienlijk verminderd zijn: tegen negen bewezene zelfmoorden door E 605 voor het jaar 1959 in het gerechtelijk arrondissement Leuven, hadden wij er geen enkele in 1960 en twee, plus één mislukte poging, in de eerste helft van 1961.

Wij vernoemen speciaal E 605 omdat over dit produkt in de grote pers ter gelegenheid van een paar moorden en zelfmoorden zozéer in extenso werd geschreven, dat vrijwel elke burger in ons land dit insecticide als het meest probate zelfmoordmiddel is gaan beschouwen. Er dient op gewezen, dat de leek een bepaald insectenverdelgend middel of een bewaarmiddel niet ipso facto als een vergift beschouwt. In 1959 waren de 9 zelfmoorden alle door parathion veroorzaakt, de 2 zelfmoorden van de eerste helft van 1961 werden veroorzaakt door malathion: de aandacht van de leek is er dus nu op gevestigd, dat alle sproeimiddelen gevaarlijk zijn.

Beperkend voor de zelfmoorden is ook de verplichting voor de erkende gebruiker om de bijzonder gevaarlijke produkten achter slot te bewaren. Hij moet er dus een soort van vergiftkast op nahouden zoals de apothekers voor giftige geneesmiddelen. Hij kan gerechtelijk vervolgd worden als iemand door zijn nalatigheid in het bezit is kunnen geraken van een vergift uit de kast.

3. De accidentele vergiftigingen.

De insecticieden en phytopharmaca geven frekwent aanleiding tot beroepsintoxicaties, vooral als ze aangewend worden als sproeimiddelen: ze kunnen gesorbeerd worden via de luchtwegen en de huid. Gebiedende voorschriften over de arbeidsbescherming (dragen van een masker, van rubberen handschoenen e.d.) vergezellen de gevaarlijke producten sinds de wetgeving daarover van kracht werd. Ernstige accidentele vergiftigingen zijn nog steeds mogelijk door

rattenvergiften: deze produkten worden gewoonlijk vermengd met een eetbaar excipiëns, meel, deeg, brood, vlees, om de dieren aan te lokken, en worden neergelegd op de plaatsen waar ze gewoonlijk komen.

Spelende kinderen zijn in het verleden herhaaldelijk het slachtoffer geworden van hun argeloosheid. Thalium, zinkfosfide en de derivaten van pyrimidine mogen, wanneer ze vrij verkocht worden als lokaas, alleen nog onder de vorm van granen geprepareerd worden: aldus geconditionneerd is er weinig kans voor massieve ingestie en intoxicatie. Voor Methaldehyde (slakkenpoeder) en coumarine-derivaten werd de conditionering vrij gelaten, maar ze zijn dermate versneden met inactieve excipiënten, dat er waarlijk grote hoeveelheden ineens moeten van ingenomen worden om ongevallen te veroorzaken. Slakkenpoeders geven alleen maar acute vergiftigingen, maar coumarines kunnen, als er dagelijks geringe hoeveelheden van ingenomen worden, uiteindelijk toch de dood veroorzaken. Een goede oplossing is het om voor rattenvergiften kaarsvet als excipiëns te nemen: een mens zal er niet van eten, noch zijn huisdieren, maar ratten lusten het graag; verder heeft de regen er geen vat op, zodat men niet hoeft te vrezzen voor vergiftiging van drinkbakken, waterputten e.d.

Samenvattend kan men over de nieuwe wettelijke schikkingen het volgende zeggen: ze beschermen onze bevolking goed tegen homicide vergiftigingen; ze

leggen maatregelen op, die als ze nageleefd worden, de beroepsintoxicaties moeten voorkomen. Accidentele vergiftigingen van kinderen zijn nog steeds mogelijk evenals de doelgerichte zelfmoorden. De vergiftigingen door onachtzaamheid zou men kunnen vermijden door een excipiëns dat niet eetbaar is door de mens, verplichtend te maken.

Zelfmoorden door pesticiden kan men niet vermijden, maar dit kan geen voldoende reden zijn om deze produkten te veroordelen: ze zijn op onze planeet waar twee derden van de bevolking ondervoed is, van het hoogste sociaal-economisch belang: ze verzekeren rijkere oogsten en een betere bewaring van het voedsel.

Het zou evenwel utopisch zijn, te menen, dat van nu af de giftige pesticiden en phytopharmaca medicolegaal gezien tot het verleden gaan behoren: op het ogenblik dat de wettelijke schikkingen van kracht werden en ook nu nog, waren en zijn er in de meeste drogisterijen, zaadhandels en dergelijke, belangrijke hoeveelheden vergift aanwezig, waarvan de conditionering niet voldoet aan de voorschriften en die nog steeds een bedreiging uitmaken voor de volksgezondheid.

*Dr. med. H. VAN DE VOORDE,
Docent in de gerechtelijke geneeskunde
aan de Universiteit te Leuven.*

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 27 januari 1961.

Voorzitter: D. Vandermeirsch.

Raadsheer-verslaggever: M. Belpaire.

Procureur-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Vatbaarheid voor hoger beroep. — Oorzaak in de zin van artikel 23 van de wet op de bevoegdheid. — Eis tot ontbinding van een overeenkomst en eis tot schadevergoeding wegens deze ontbinding. — Bepaling van de vatbaarheid voor hoger beroep.

De eis tot ontbinding van een overeenkomst wegens foutieve niet uitvoering ervan en de eis tot schadevergoeding om het door die niet uitvoering veroorzaakt nadeel te herstellen, heeft in de zin van artikel 23 van de wet van 25 maart 1876 éézelfde oorzaak nl. de overeenkomst. Tot bepaling van de vatbaarheid voor hoger beroep volstaat het, dat er voor één van die eisen een wettelijke grond van begroting bestaat, zoals die volgende uit artikel 21 van voormelde wet in geval de eis een geldsom tot voorwerp heeft of bij gebrek aan een dergelijke grond een door partijen in overeenstemming met artikel 33 van die wet gedane begroting.

N.V. Aannemings- en Handelsbedrijf E.W. Smit
t/ De Smedt.

Gelet op het bestreden arrest, op 21 maart 1960 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 16, 21, 22, 23 en 33 van de wet van

25 maart 1876, houdende titel I van het voorafgaand boek van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, zoals voormeld artikel 16 door artikel 5 van het koninklijk besluit nr 63 van 13 januari 1935 vervangen werd,

doordat, tot afwijzing van de exceptie van niet-ontvankelijkheid, welke door aanlegster tegen het door verweerder tegen de beslissing van de eerste rechter ingesteld hoger beroep ingeroepen was en hieruit was afgeleid dat de oorspronkelijke vordering, in zover zij strekte tot betaling als schadevergoeding van een som van 5.000.000 frank, behoudens deze in de loop van het geding te vermeerderen of te verminderen, in haar bedrag onbepaald was en, bijgevolg, ten aanzien van de bepaling van de aanleg, door de partijen had dienen begroot te worden, het bestreden arrest, zonder het onbepaald karakter van het bedrag van de vordering tot schadevergoeding, zoals zij in de gedinginleidende dagvaarding voorgebracht was, te betwisten, zich ertoe beperkt vast te stellen, dat appelland, (thans verweerder), in eerste aanleg geconcludeerd heeft tot de veroordeling van geïntimeerde (thans aanlegster) om een schadevergoeding van nogmaals «5.000.000 frank te betalen, onder voorbehoud van vermeerdering of vermindering in de loop van het geding» doch ook «minstens tot een provisionele betaling van 500.000 frank», en dat, «in strijd met de bewering van geïntimeerde, de eis derhalve duidelijk door appelland op minstens 500.000 frank geschat werd», en daaruit afleidt dat «het regelmatig binnen de wettelijke termijn ingesteld beroep, derhalve ontvankelijk is», dan wanneer het uiten van een eis, welke tot toekenning van een provisionele vergoeding strekt, geenszins kan gelijk gesteld worden met een «begroting» van het geschil, in de zin van artikel 33

van voormelde wet van 25 maart 1876, maardien dergelijke begroting, om de gevolgen te hebben welke de wet eraan verbindt, noodzakelijkerwijze op het voorwerp zelve van de bij de rechter aanhangig gemaakte eis dient te slaan, en niet slechts op een deel ervan, zoals dit op het stuk van provisionele veroordeling het geval is :

Overwegende dat het arrest vaststelt dat, volgens de dagvaarding, de oorspronkelijke vordering van verweerder ertoe strekte voor recht te horen zeggen dat de tussen partijen gesloten overeenkomsten verbroken zijn ten laste van aanlegster en deze dienvolgens te horen veroordelen om aan verweerder « een schadevergoeding van 5.000.000 frank te betalen, onder voorbehoud van vermeerdering of vermindering of nadere beschrijving in de loop van het geding » en dat verweerder vóór de eerste rechter nogmaals tot veroordeling van dezelfde schadevergoeding heeft geconcludeerd, en ook « minstens tot een provisionele betaling van 500.000 frank »;

Overwegende, aan de ene zijde, dat de eis tot ontbinding van een overeenkomst wegens foutieve niet-uitvoering ervan en de eis tot schadevergoeding om het door die niet-uitvoering veroorzaakt nadeel te herstellen, één zelfde oorzaak in de zin van artikel 23 van de wet van 25 maart 1876 hebben, te weten de overeenkomst;

Dat het derhalve tot bepaling van de aanleg volstaat dat er voor één van die eisen een wettelijke grond van begroting bestaat, zoals deze volgende uit artikel 21 van gemelde wet in geval de eis een geldsom tot voorwerp heeft, of, bij gebrek aan dergelijke grond, een door de partijen in overeenstemming met artikel 33 van die wet gedane begroting;

Overwegende, aan de andere zijde, dat, indien, zoals het middel erop wijst, de door verweerder provisioneel gevraagde som van 500.000 frank slechts overeenstemde met een gedeelte van het nadeel waarvan de vergoeding gevraagd werd, daaruit blijkt dat het gehele nadeel tenminste dit bedrag beliep en dat bijgevolg de waarde van het geschil hoger dan het bedrag van de laatste aanleg was;

Dat het middel naar recht faalt;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening; Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 24 juni 1960.

Eerste voorzitter : M. de Clippele.

Raadsheer-verslaggever : M. Bayot.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Cassatie. — Het middel, dat recht en feiten vermengt, is niet ontvankelijk.

Het middel, dat recht en feiten vermengt en mitsdien bij het onderzoek ervan het Hof van Cassatie tot het nagaan van feitelijke elementen zou verplichten, is niet ontvankelijk.

Neve t/ Marnef.

Gelet op het bestreden vonnis, op 24 oktober 1956 in hoger beroep door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 577bis, paragraaf 3, paragraaf 9, lid 2, en paragraaf 11 (wet van 8 juli 1924), 1108, 1118, 1121, 1131, 1134, 1135, 1165, 1370, 1375, 1376, 1377, 1582, 1583, 1589, 1591, 1674 van het Burgerlijk Wetboek, en 97 van de Grondwet,

doordat, vaststaand zijnde dat tengevolge van een zelfde vergissing die begaan werd zowel in de akte van verkoop van het appartement van aanlegger als in de akte van verkoop van het aanpalende appartement van verweester, aanlegger aan de betaling van de gemeenschappelijke uitgaven van het gebouw deelgenomen heeft naar een hogere verhouding dan de noodzakelijke, terwijl verweester een overeenstemmende besparing gedaan heeft, het aangevallen vonnis de door aanlegger ingestelde vordering wegens verrijking verwerpt, om de reden « dat de verrijking van appellante in werkelijkheid een rechtmatige oorzaak heeft, namelijk de betaling van de prijs overeengekomen tegen een prestatie die zij aan de naamloze vennootschap Galerie Louise verstrekt heeft, en dat er geen verrijking zonder oorzaak plaats heeft wanneer hij wie de verrijking ten goede komt zich kan beroepen op een juridisch feit dat de vermeerdering van zijn patrimonium wettigt...; dat een regel van positief recht, de in de artikelen 1118 en 1674 van het Burgerlijk wetboek neergelegde, trouwens een schadeloosstelling van geïntimeerde in de weg staat en dat hij niet mag pogen ze te bekomen langs een zijweg — de vordering wegens verrijking — daar dit een met wetsontduiking verwante manoeuvre zou uitmaken », dan wanneer de tegenprestatie voor de verkoopprijs van een appartement in een huis waarvan de verdiepingen of gedeelten van verdiepingen aan onderscheiden eigenaars toebehoren, de overdracht van de eigendom van het verkochte goed is, en niet een verrijking in het omslaan van de gemeenschappelijke lasten en uitgaven over de gezamenlijke eigenaars; het bijdragen in de gemeenschappelijke lasten en uitgaven onder die gezamenlijke eigenaars zijn oorzaak niet kan vinden in een tussen de verkoper en de koper van dergelijk appartement gesloten overeenkomst (schending van de artikelen 577bis, paragrafen 3, 9 en 11, 1108, 1131, 1582, 1583, 1589, 1591, 1674 van het Burgerlijk Wetboek); de feitenrechter dus niet door passende redenen vastgesteld heeft dat een rechtmatige oorzaak de litigieuze verrijking rechtvaardigde en, gezien de vergissing die begaan werd bij het bepalen van de aandelen in de gemeenschappelijke gedeelten, welke voor het omslaan van de gemeenschappelijke lasten en uitgaven onderscheidenlijk aan aanlegger en verweester toegekend werden, geen rechtmatige oorzaak trouwens bewuste verrijking kon rechtvaardigen (schending van de artikelen 1121, 1134, 1135, 1165, 1370, 1375, 1376, 1377 van het Burgerlijk Wetboek, en 97 van de Grondwet);

Overwegende dat het middel steunt op een element hetwelk aanlegger als vaststaande beschouwt, namelijk dat het bestreden vonnis aangenomen heeft dat « ten gevolge van een zelfde vergissing die begaan werd zowel in de akte van verkoop van het appartement van aanlegger als in de akte van verkoop van het aanpalende appartement van verweester, aanlegger aan de betaling van de gemeenschappelijke uitgaven van het gebouw deelgenomen heeft naar een hogere verhouding dan behoort, terwijl verweester een overeenstemmende besparing gedaan heeft »;

Dat het middel eveneens als vaststaande beschouwt dat de rechter aangenomen heeft dat de beweerde verrijking van verweester haar oorzaak alleen vond in de betaling van de verkoopprijs van het apparte-

ment dat zij van de naamloze vennootschap Galerie Louise gekocht had;

Overwegende dat aanlegger betoogt, enerzijds, dat de tegenprestatie voor de betaling van de « verkoop-prijs van het appartement » slechts de overdracht van de eigendom ervan kan wezen, en, anderzijds, dat « gezien de vergissing die begaan werd bij het bepalen van de aandelen in de gemeenschappelijke gedeelten, welke voor het omslaan van de gemeenschappelijke lasten en uitgaven onderscheidenlijk aan aanlegger en verweerster toegekend werden », geen redmatige oorzaak de verrijking kon rechtvaardigen;

Overwegende dat uit het bestreden vonnis niet blijkt dat de feitenrechter laten gelden heeft dat de door het middel aangevoerde vergissing bestaan heeft; dat het vonnis enkel releveert dat aanlegger « beweert dat hij op een totaal van 14.300 quotiteiten er 20 te veel betaalt »;

Dat uit het aangevallen vonnis evenmin blijkt dat de rechter onder « overeengekomen prijs » alleen de prijs in speciën verstaat welke voor het eigenlijke appartement aan de naamloze vennootschap Galerie Louise betaald werd, bij uitsluiting van de waarde van de verbintenis, in de bij de overeenkomst vrijelijk bepaalde mate aan de lasten en uitgaven in verband met de gemeenschappelijke gedeelten van het gebouw deel te nemen;

Dat het onderzoek van het middel mitsdien het Hof tot het nagaan van feitelijke elementen zou verplichten; dat, aangezien het middel recht en feiten vermengt, het niet ontvankelijk is;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

RAAD VAN STATE

Algemene Vergadering. — 3 juli 1961.

1ste Voorzitter : M. Suetens.

Raadsheren : M.M. Vranckx, Lepage, Declaire, Mast, Mees en Van Bunnan.

Auditeur : M. Smolders.

Advokaten : Mrs. Schöller en Mertens de Wilmars.

1. **Procedure. — Bevoegdheid van de algemene vergadering t.o.v. een eerste arrest dat naar de algemene vergadering verwijst.**
2. **Machtsafwending. — Beslissing door de algemene vergadering. — Onderzoek over het geheel der feitelijke omstandigheden.**

1. *Bij de algemene vergadering van de Raad van State staat geen beroep open tegen arresten gewezen door de kamers van de afdeling administratie.*
2. *Volgens art. 43 W. 23 dec. 1946 kan de algemene vergadering alleen beslissen over de vraag of een benoeming door machtsafwending is aangetast.*

De regelmatigheid van een besluit, afzonderlijk beschouwd, belet niet dat het een schakel kan vormen in de opeenvolgende verrichtingen van een machtsafwending, die eerst door een later genomen besluit tot uiting komt.

Uit het onderzoek blijkt dat de gemeenteraad, in strijd met artikel 109 van de gemeentewet, de persoonlijke belangen van een bepaalde kandidaat heeft gediend in plaats van te zorgen, met het oog op

het algemeen belang, voor de goede werking van een openbare dienst.

Janssens t/ 1. gemeente Westmalle, 2. Bestendige Deputatie van de provincieraad van Antwerpen.

Arrest nr. 8712.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van het besluit dd. 29 april 1958 waarbij de gemeenteraad van Westmalle H. Matthijssen tot gemeentesecretaris benoemt ;

Dat verzoeker voor zoveel als nodig ook de vernietiging vraagt van het besluit van 7 maart 1958, waarbij de gemeenteraad van Westmalle nieuwe benoemingsvoorwaarden vaststelt en, in voorkomend geval het besluit dd. 4 juli 1958 van de Bestendige Deputatie van de Provincieraad van Antwerpen, houdende goedkeuring van het besluit dd. 29 april 1958 van de gemeenteraad van Westmalle, zonder voorwerp te verklaren ;

Overwegende dat de bediening van gemeentesecretaris te Westmalle vacant was vanaf 1 september 1957; dat luidens het uittreksel uit het register van de besluiten van de gemeenteraad de burgemeester in de geheime zitting, d.d. 5 juli 1957 van de gemeenteraad erop wees dat deze bediening kon worden toegewezen bij wijze van bevordering en voorstelde J. Janssens, opsteller bij het gemeentebestuur, die niet alleen de vereiste diploma's kon overleggen maar zich tevens kon beroepen op een elfjarige praktijk in het gemeentebestuur, bij wijze van bevordering te benoemen ; dat de gemeenteraad, alvorens tot de stemming over te gaan, de benoembaarheidsvereisten vaststelde die de kandidaten zowel in geval van benoeming bij bevordering, als in geval van benoeming na openbare oproep, dienden te vervullen en het bekwaamheidsvereiste als volgt onder woorden bracht : « Houder zijn van een gehomologeerd diploma van middelbaar onderwijs van de hogere graad of een daarmee gelijkgesteld diploma en van het eindexamen (derde jaar) in administratief recht » ;

Overwegende dat de gemeenteraad het voorstel van de burgemeester met 4 stemmen tegen 3 verwierp en vervolgens de wijze van bekendmaking van de oproep tot de kandidaten en de wijze waarop de aanvragen moesten worden ingediend, vaststelde ; dat hij in geheime zitting van 31 juli 1957 H. Matthijssen met 5 stemmen tot gemeentesecretaris benoemde, terwijl verzoeker 3 stemmen op zijn naam verenigde ; dat die benoeming echter bij koninklijk besluit van 26 oktober 1957 werd vernietigd om reden dat Matthijssen bij zijn aanvraag geen gehomologeerd diploma van middelbaar onderwijs van de hogere graad had gevoegd en het ingediende studiegetuigschrift uitgereikt door het instituut « St.-Gabriël » te Boechout, niet kon worden gelijkgesteld met de getuigschriften die volgens het gemeenteraadsbesluit van 5 juli 1957 als geldig konden worden aanvaard ;

Overwegende dat de gemeenteraad, in geheime zitting van 7 maart 1958, kennis nam van het koninklijk besluit van 26 oktober 1957 ; dat het uittreksel uit het register van de besluiten van de gemeenteraad der zaak uiteenzette als volgt : « de plaats van gemeentesecretaris is nog steeds open aan de voorwaarden zoals ze werden vastgesteld door de gemeenteraadsbeslissing van 5 juli 1957 ; er blijven nog drie kandidaten over waaronder kan worden gekozen, n.l. Grant, Janssens en Van Ostaeen ; dat het uittreksel vervolgt dat de burgemeester in naam van het schepencol-

lege voorstelde een van deze drie kandidaten te benoemen vermits er nog voldoende keuze was en een andere benoeming de mogelijkheid niet uitsloot vernietiging door de Raad van State uit te lokken; dat een raadslid voorstelde nieuwe benoemingsvereisten te bepalen; dat een ander raadslid opmerkte dat er arresten van de Raad van State gemeenteraadsbesluiten vernietigen welke benoembaarheidsvereisten verzachten om een afgewezen kandidaat te bevoordelen; dat nadien de gemeenteraad bij geheime stemming het voorstel van het college van burgemeester en schepenen verwierp; dat luidens genoemd uittreksel «de raad overgaat tot een geheime stemming om te besluiten over de vraag of er zou worden overgegaan tot een heropenverklaring van een plaats van gemeentesecretaris aan de voorwaarden die door een raadslid werden voorgesteld op een getijpt blad; vervolgens verklaart de raad zich akkoord met 5 stemmen tegen 3, met de benoembaarheidsvereisten zoals ze werden opgesteld in een door een raadslid voorgebrachte tekst en volgens welke het bekwaamheidsvereiste werd omschreven als volgt: «getuigschrift van hoger middelbaar onderwijs, humaniora of gelijkwaardig diploma, ook regularisatiediploma over de humaniora (Provinciebestuur) en van het eindexamen derde jaar in administratief recht»; dat door deze wijziging in het bekwaamheidsvereiste niet alleen getuigschriften uitgereikt door inrichtingen van de Staat en inrichtingen door de Staat erkend, maar ook de getuigschriften uitgereikt door niet erkende inrichtingen in aanmerking kwamen; dat verzoeker beweert, en hierin niet wordt tegengesproken, dat de gewijzigde voorwaarden werden opgesteld door H. Matthijssen en dat zij niet vooraf ter kennis van het college van burgemeester en schepenen werden gebracht; dat ten slotte de gemeenteraad in zijn vergadering van 29 april 1958 opnieuw H. Matthijssen tot gemeentesecretaris benoemde en dat bij besluit d.d. 4 juli 1958 de bestendige deputatie van de Provincieraad die benoeming goedkeurde;

Overwegende dat de eerste tegenpartij, voor de vierde kamer van de Raad van State deed gelden dat het besluit van 7 maart 1958 waarbij de benoembaarheidsvereisten werden gewijzigd, definitief is geworden en dat uit die omstandigheid voortvloeit dat het beroep tegen het benoemingsbesluit van 29 april 1958 niet ontvankelijk is; dat zij in dit opzicht voorhiel wat volgt: «wanneer de akte waarvan de bestreden beslissing de correcte uitvoering vormt door de verzoeker werd aanvaard, wanneer hij, zonder enig voorbehoud, om de toepassing ervan op zichzelf heeft verzocht door zich kandidaat te stellen, dan kan hij de beweerdte onregelmatigheid van die akte niet meer inroepen als enig middel ter staving van de vernietiging van een uitvoeringsakte»; dat de Raad van State, bij arrest van 20 december 1960 besliste dat het middel steunende op de gevolgen die verzoeker uit het definitief karakter van het gemeenteraadsbesluit van 7 maart 1958 afleidt, ter zake niet dienend is, daar de regelmatigheid van een besluit, afzonderlijk beschouwd, niet belet dat het een schakel kan vormen in de opeenvolgende verrichtingen van een machtsafwijking die eerst door een later genomen besluit wordt blootgelegd;

Overwegende dat de eerste tegenpartij voorhoudt dat door de verwijzing van de zaak naar de algemene vergadering van de Raad van State, de kennisneming van het geschil in zijn geheel aan de Raad van State is opgedragen; dat zij daarom vraagt dat de algemene vergadering, alvorens te beslissen over de vraag of

de bestreden benoeming al dan niet door machtsafwijking is aangetast, zou uitspraak doen over het ontvankelijkheidsmiddel, dat zij voor de vierde kamer, afdeling administratie, heeft opgeworpen;

Overwegende dat de Raad van State bij arrest d.d. 20 december 1960, het hierboven omschreven ontvankelijkheidsmiddel heeft afgewezen; dat bij de algemene vergadering van de Raad van State geen beroep open staat tegen arresten gewezen door de kamers van de afdeling administratie; dat het arrest d.d. 20 december 1960 derhalve definitief is en dat de algemene vergadering van de afdeling administratie overeenkomstig artikel 48 van de wet van 23 december 1946 ter zake alleen kan beslissen over de vraag of de bestreden benoeming al dan niet door machtsafwijking is aangetast;

Overwegende dat verzoeker doet gelden dat uit de uiteenzetting van de feiten blijkt dat de gemeenteraad het bekwaamheidsvereiste heeft gewijzigd om het H. Matthijssen mogelijk te maken zich kandidaat te stellen nadat diens benoeming een eerste maal was vernietigd, vervolgens dat artikel 109 van de gemeentewet aan de gemeenteraad het recht van benoeming van de gemeentesecretaris verleent om, met het oog op het algemeen belang, voor de goede werking van een openbare dienst te zorgen en dat de gemeenteraad integendeel door het dienen van de persoonlijke belangen van een bepaalde kandidaat, de hem verleende bevoegdheid van haar doel heeft afgewend;

Overwegende dat de eerste tegenpartij voorhoudt dat de nieuwe benoemingsvoorwaarden enkel de juiste formulering zijn van de voorwaarden die de gemeenteraad de eerste maal heeft willen bepalen en zulks volgens haar blijkt uit de considerans van de beslissing van 7 maart 1958; dat zij betoogt dat de gemeenteraad immers niet onwetend was van de kandidaturen van Janssens en Matthijssen en dat daaruit blijkt dat de gemeenteraad, door als voorwaarde het bezit van «een gehomologeerd diploma of een daarmee gelijkgesteld diploma» te stellen, niet de bedoeling had door deze woorden een niet gehomologeerd diploma uit te sluiten; dat volgens haar de verzoeker dient te bewijzen dat «de gemeenteraad van Westmalle, toen hij op 5 juli 1957 de voorwaarde heeft gesteld: «gehomologeerd diploma of een daarmee gelijkgesteld diploma», een niet gehomologeerd diploma heeft willen uitsluiten als onverenigbaar met het algemeen belang, wijl diezelfde gemeenteraad in zijn beslissing van 7 maart 1958 het bezit van een niet gehomologeerd diploma voldoende heeft geacht alhoewel de gemeenteraad overtuigd bleef dat dit strijdig was met het algemeen belang»;

Overwegende dat het bekwaamheidsvereiste dient te worden bekendgemaakt; dat derhalve van de gemeenteraad mag worden verwacht dat hij dit vereiste zo duidelijk mogelijk omschrijft; dat het bekwaamheidsvereiste, zoals het was gesteld in het gemeenteraadsbesluit van 5 juli 1957, voor geen andere uitleg vatbaar was dan voor die welke het vernietigingsbesluit daaraan heeft gegeven; dat bovendien noch op 5 juli 1957 bij de vaststelling van de benoembaarheidsvereisten, noch op 31 juli 1957 bij de eerste benoeming van Matthijssen, noch op 11 september 1957 bij de kennisneming van de redenen der schorsing van deze benoeming, in de gemeenteraad enige verklaring werd afgelegd volgens welke de op 5 juli 1957 gestelde benoembaarheidsvereisten in die zin moesten worden geïnterpreteerd dat geen gehomolo-

geerd diploma was vereist of dat de interpretatie, daaraan door de toezichhoudende overheid gegeven, niet met de werkelijke bedoeling van de raad strookte; dat ten slotte niet blijkt dat de gemeenteraad, toen hij op 5 juli 1957 de benoembaarheidsvereisten vaststelde, heeft willen afwijken van zijn opvatting betreffende het algemeen belang die tot uiting komt in zijn besluit van 14 april 1947 houdende reglement voor benoemings- en bevorderingsvoorwaarden, waarvan artikel 1 luidt: «ten einde te kunnen benoemd worden, dienen de kandidaten over gelijkwaardige diploma's te beschikken als deze vereist door de Staat voor gelijkwaardige betrekkingen»;

Overwegende dat de gemeenteraad in zijn vergadering van 7 maart 1958 kennis nam van het koninklijk besluit waarbij de eerste benoeming van H. Matthijssen tot gemeentesecretaris werd vernietigd; dat hij in die vergadering nieuwe benoembaarheidsvereisten vaststelde zonder dat dit punt op de dagorde van die vergadering voorkwam; dat de eerste tegenpartij niet betwist dat die benoembaarheidsvereisten opgesteld waren door de kandidaat wiens benoeming was vernietigd en wiens belang door die wijziging werd gediend; dat in dezelfde vergadering werd gewezen op het gevaar van vernietiging door de Raad van State wegens machtsafwending, en dat niet blijkt dat de bedoeling H. Matthijssen te benoemen toen werd tegen gesproken; dat evenmin blijkt dat de gemeenteraad zou hebben geoordeeld dat de kandidaten die in aanmerking kwamen na de vernietiging van het eerste benoemingsbesluit niet geschikt waren voor het te be-geven ambt en dat ook geen opmerkingen werden gemaakt over de wijze waarop verzoeker sinds 1 september 1957 het ambt van gemeentesecretaris waarnam; dat de gemeenteraad tot een nieuwe oproep tot kandidaten besliste zonder redenen van openbaar belang te doen gelden en zonder de reden aan te geven waarom hij afweek van de gedragslijn die hij op 14 april 1947 had bepaald ter zake van benoemings- en bevorderingsvoorwaarden; dat die handelingen, elk afzonderlijk genomen, weliswaar niet toelaten tot aanwezigheid van machtsafwending te besluiten, maar dat zij, in hun onderlinge samenhang beschouwd, het bewijs leveren dat de gemeenteraad door zijn besluit van 29 april 1958 de belangen van H. Matthijssen heeft willen dienen zonder het belang van de openbare dienst op de voorgrond te stellen;

Overwegende dat het bij artikel 109 van de gemeentewet bedoelde benoemingsrecht aan de gemeenteraad is verleend om, met het oog op het algemeen belang, de goede werking te verzekeren van een openbare dienst; dat uit de gegevens van de zaak blijkt dat de gemeenteraad de belangen van een bepaalde kandidaat heeft willen dienen zonder na te gaan of zijn besluit door vereisten van openbaar belang was gerechtvaardigd; dat hij derhalve de hem verleende bevoegdheid niet heeft gebruikt tot verwezenlijking van het doel waardoor hij is gebonden;

Overwegende dat de vernietiging van het gemeenteraadsbesluit van 29 april 1958 ten gevolge heeft dat het goedkeuringsbesluit van de Bestendige Deputatie zonder voorwerp is geworden;

Overwegende dat verzoeker slechts «voor zoveel als nodig» de vernietiging vraagt van het gemeenteraadsbesluit van 7 maart 1958; dat niet blijkt dat na de vernietiging van het gemeenteraadsbesluit van 29 april 1958 de vernietiging van dat van 7 maart 1958 is vereist,

Besluit :

Artikel 1.

Het besluit van 29 april 1958 van de gemeenteraad van Westmalle is vernietigd.

Artikel 2.

De betaling van het recht van zevenhonderd vijftig F, valt ten laste van de gemeente Westmalle.

NOOT: cfr. Het eerste arrest van de 4e K. dd. 20 december 1960 werd gepubliceerd in het R.W. 1960-61, kol. 1571.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

12e/A Kamer. — 28 juni 1960.

Voorzitter: M. P. Rutsaert.

Raadsheren: M.M. Caron en Huyghebaert.

Substituut Procureur-Generaal: M. Van de Vliedt.

Advocaten: Mrs. J. Mertens de Wilmars en Rijckmans.

Directe belastingen. — Vorm van de beslissing van de Directeur. — Onbevoegdheid van de Directeur door deze laatste niet opgeworpen. — Persoon hebbende zijn woon- of verblijfplaats in België (art. 2 S.W.I.B.). — Hoedanigheid van inwoner van het Rijk (art. 37 S.W.I.B.).

Een brief van de Directeur der Directe Belastingen waarbij deze laatste terugbetaling van de aan de bron afgehouden belastingen weigert, vormt, wanneer hij gemotiveerd is en aangetekend toegezonden, een directoriale beslissing in de zin van artikel 65 S.W.I.B.

Wanneer de directeur de onregelmatigheid of de laattijdigheid van het bezwaarschrift niet heeft opgeworpen mag het Hof van Beroep het niet meer doen.

De hoedanigheid van Rijksinwoner volgt uit de werkelijke woonst in het land.

Wie in België woont of verblijfplaats heeft en niet de hoedanigheid bezit van inwoner van het Rijk, is bedrijfsbelasting slechts verschuldigd over dat gedeelte van zijn bedrijfsinkomen dat hij in België geniet, namelijk op de bezoldigingen die hem in België is uitbetaald.

Gezien :

1. de beslissing ter zake geveld op 20 mei 1935 door de Directeur der directe belastingen te Antwerpen, tweede Directie aan verhaler betekend per aangetekende brief op dezelfde dag aan de post toevertrouwd;
2. het verhaal tegen deze beslissing op 25 juni 1955 ter griffie van het Hof neergelegd met het origineel van de betekening ervan aan voormelde directeur;
3. de besluiten van beide partijen;

A. Ten aanzien van de ontvankelijkheid van het verhaal: :

Overwegende dat het verhaal, regelmatig naar de vorm, binnen de wettelijke termijn werd ingesteld;

Overwegende dat de Belgische Staat beweert dat de aangetekende brief van de Directeur der directe belastingen te Antwerpen, tweede directie, van 20 mei 1955

geen beslissing is in de zin van artikel 65 der samengeschakelde wetten, zodat tegen deze brief geen verhaal mogelijk zou zijn;

Overwegende dat het aangetekend schrijven van 29 juni 1953 uitgaande van de N.V. G... wel een bezwaar indiende en terugbetaling van belastingen vroeg; Dat o.a. uit de stukken 30, 32, 34, 38 blijkt dat de partijen dit schrijven wel beschouwden als eenreclamatie en niet als een eenvoudige vraag tot inlichtingen;

Dat een bezwaarschrift normaal moet beantwoord worden door een beslissing van de directeur;

Dat het aangetekend schrijven van 20 mei 1955 wel een beslissing is waardoor de vraag tot teruggave van belastingen afgewezen wordt;

Dat deze beslissing wel een antwoord is op het bezwaarschrift en regelmatig naar de vorm vermits zij geschreven is, door de directeur ondertekend, gemotiveerd en aangetekend verzonden aan de lasthebber van verhaler;

Dat het feit dat de directeur de laattijdigheid van het bezwaar voor zekere dienstjaren niet opgeworpen heeft, en evenmin opgeworpen heeft dat hij onbevoegd was en dat de reclamatie moet ingediend worden bij zijn collega te Brussel, en verkozen heeft de reclamatie af te wijzen wat de grond betreft, niet wegneemt dat er een beslissing geweest is in de zin van artikels 65 en 66 der samengeschakelde wetten;

B. Ten gronde :

Overwegende dat de betwisting gaat over de inkomstenbelastingen die, gedurende de jaren 1948, 1949, 1950 en 1952, door de N.V. G... Producten te M... op de wedde door haar uitbetaald aan verhaler L... aan de bron werden ingehouden en aan de ontvanger der belastingen te Berchem gestort;

Dat deze afgehouden belastingen bedragen :

in 1948 —	F
in 1949 —	F
in 1950 —	F
in 1951 —	F
in 1952 —	F

Overwegende dat huidig verhaal, voor een deel hetzelfde voorwerp heeft als een verhaal op 3 januari 1958 ingesteld onder nummer 19.223 tegen een beslissing van de directeur der directe belastingen te Brussel, tweede directie, voor zover de betalingen aan de bron gedaan in 1951 en 1952 verband houden met de aanslagen van verhaler in de bedrijfsbelasting en in de aanvullende personele belasting onder artikel 444.119 dienstjaar 1955, navordering 1952 en onder artikel 537.061 dienstjaar 1955 navordering 1953;

I. Overwegende dat de Belgische staat beweert dat het bezwaarschrift niet ontvankelijk was daar het ingediend werd door de N.V. G... en niet door verhaler zelf, dat N.V. G... niet bewees bij het indienen van het bezwaarschrift in het bezit geweest te zijn van een volmacht;

Overwegende dat de wet geen voorafgaandelijke geschreven volmacht vereist;

Dat N.V. G... op 29 januari 1954 verklaarde bezwaar ingediend te hebben op mondelinge opdracht en op 9 februari 1954 een geschreven bevestiging hiervan voorlegde : dat dit volstaat (zie Feye & Cardijn blad 9 n. 9);

II. Overwegende dat de Belgische Staat opwerpt dat het bezwaarschrift van 29 juni 1953 voor de oudste dienstjaren wegens laattijdigheid niet ontvankelijk was;

Overwegende dat dit mogelijk is, maar dat het Hof dit niet te onderzoeken heeft;

Dat de rechtspraak aanneemt dat wanneer de directeur der belastingen de onregelmatigheid van het bezwaar niet opgeworpen heeft, dit punt voor het Hof niet meer mag opgeworpen worden (Cassatie 5 mei 1941 — Pasicrisie 1941-I-179);

III. Overwegende dat verhaler beweert recht te hebben, overeenkomstig artikel 16 van het Koninklijk Besluit van 22 september 1937, op terugbetaling der bedragen die door de N.V. G... van zijn wedde afgehouden werden en aan de ontvanger der belastingen gestort, omdat hij op zijn inkomsten geen bedrijfsbelasting, noch aanvullende personele belasting verschuldigd zou geweest zijn;

Overwegende dat hij beweert dat hij geen bedrijfsbelasting op zijn wedde verschuldigd was omdat hij in België geen woonplaats noch verblijf had en dat hij de aanvullende personele belasting niet verschuldigd was omdat hij geen inwoner van België was;

Overwegende dat de Belgische Staat beweert dat verhaler wel een woonplaats in België had en wel een inwoner van België was en dat hij, bij toepassing van artikel 31 paragraaf 1 littera a der samengeschakelde wetten, bedrijfsbelastingen verschuldigd was op de door hem in België opgetrokken wedden of bezoldigingen en, bij toepassing van artikel 37 aanvullende personele belasting;

a) Overwegende dat partijen het eens zijn over volgende feiten :

1) dat verhaler inspecteur is voor het Midden Oosten in dienst van de N.V. G...; door dit bedrijf is hij betaald in België door de N.V. G...

2) dat hij tevens afgevaardigde beheerder is van Maatschappij van Egyptisch recht «G... Moyaen Orient»; voor deze bezigheid is hij betaald in Egypte;

3) dat hij als woonplaats Kairo heeft waar hij sedert meer dan tien jaar, vanaf 1948, zijn bedrijf uitoefent;

Dat hij Kairo alle jaren slechts voor een maand verlaat om verlof te nemen;

4) dat hij sedert 22 maart 1948 zich heeft doen afschrijven uit het bevolkingsregister van Schaarbeek, en ingeschreven is als in Egypte verblijvend in de register van de Belgische Ambassade in Kairo;

5) dat zijn echtgenote en zijn dochter in Schaarbeek verblijven in een huis dat aan de gemeenschap toebehoort en dat de echtelieden hebben doen oprichten op een bouwgrond door hen aangekocht te Schaarbeek op 15 februari 1949;

Dat zijn echtgenote van wankel gezondheid is en voor ernstige gezondheidsredenen het tropicaal klimaat moet vermijden;

Overwegende dat uit deze elementen mag besloten worden dat verhaler in de besproken dienstjaren zijn verblijfplaats en zijn woonplaats in Kairo had en geen inwoner van België meer was; dit hoofdzakelijk omdat hij al zijn beroepsbezigheden in Kairo had en dat deze toestand van blijvende aard was;

Overwegende dat het feit dat verhaler een woonhuis in Schaarbeek bezat niet volstaat om te besluiten dat hij in Schaarbeek gedomicilieerd was;

Dat dit slechts ter zake aanleiding geeft tot toepassing van artikel 38 der samengeschakelde wetten;

Overwegende dat weliswaar gewoonlijk als domicilie beschouwd wordt de plaats waar het huisgezin samenwoont;

Dat het ter zake echter niet mogelijk is het huis te Schaarbeek te beschouwen als de domicilie van verhaler daar deze er slechts kortstondig enkele dagen per jaar verschijnt;

Dat deze toestand van blijvende aard is en verhaler daarentegen regelmatig elf maanden op twaalf in Kairo woont waar hij al zijn bezigheden heeft;

Overwegende dat de rechtspraak aanneemt dat de hoedanigheid van rijksinwoner spruit uit de werkelijke woonst in het land (Cassatie 6 oktober 1941 — Pasicrisie 1941-I-368);

b) Overwegende dat uit het feit dat verhaler in de jaren 1948-1953 geen woonplaats noch verblijfplaats in België had en geen rijksinwoner was volgt :

1) dat geen bedrijfsbelasting verschuldigd was op de inkomsten van verhaler in Egypte gewonnen en uitbetaald;

2) dat verhaler geen aanvullende personele belasting verschuldigd was op grond van artikel 37 der samengeschatte wetten doch wel op grond van artikel 38 der samengeschatte wetten (minstens vijf maal de huurwaarde van het huis te Schaarbeek);

3) dat verhaler de bedrijfsbelasting verschuldigd was op al de bezoldigingen hem uitbetaald in België door de N.V. G... en dit op grond van artikel 31, paragraaf 1, a der samengeschatte wetten (Cassatie 19 december 1939 Pasicrisie 1939-I-537);

Dat dit artikel van toepassing is op al degenen die in het buitenland verblijven zoals verhaler, wanneer zij, buiten hun verblijfplaats, hun woonplaats in de vreemde hebben;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gehoord in openbare terechtzitting van het verslag van de heer Huyghebaert, Raadsheer, en het eensluitend advies van de heer Van de Vliedt, Advocaat-generaal :

Rechtdoende op tegenspraak;

Alle andere besluiten afwijzend;

Ontvangt het verhaal;

1. Zegt voor recht dat voor de vijf bedoelde dienstjaren verhaler slechts belastbaar was :

— in de bedrijfsbelasting op de bezoldigingen hem in België door de N.V. G... uitbetaald;

— in de aanvullende personele belasting op vijf maal de huurwaarde van de eigendom gelegen te Schaarbeek waarover verhaler beschikte;

Dienvolgens beveelt de teruggave aan verhaler door de Belgische Staat, Departement van Financiën van de betwiste aan de bron gestorte sommen in de mate ze de hierboven vermelde verschuldigde belastingen zouden overtreffen, en zulks met de moratoire intresten gelijkvormig artikel 74 der samengeschatte wetten;

2. ontzegt verhaler het meerdere van zijn verhaal;

3. Verwijst verhaler tot de 9/10 en de Belgische Staat tot 1/10 der kosten belopende in het geheel op de som van 23 frank.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1ste Kamer. — 9 februari 1961.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Santenaire en Beeckman.

Advokaat-generaal : M. Matthijs.

Advokaten : Mrs. Paul Lefbvre en Van Hoecke (Gent).

1. Spoorweg. — Zogenoemde « inschrijvingsovereenkomst » tussen de N.M.B.S. en een partikulier. — Doel. — Kenmerken. — Zelfstandigheid. — Geen vervoerovereenkomst.
2. Spoorweg. — Vervoer per spoor met partikuliere wagen. — Verzender der koopwaren en titularis van de wagen één zelfde persoon. — Verkeer van de wagen op het spoor beheerst door de « inschrijvingsovereenkomst » en niet door de vervoerovereenkomst.
3. Spoorweg. — Vervoer per spoor met partikuliere wagen door verzender-titularis. — Geen verhuring van de wagen aan de N.M.B.S.
4. Spoorweg. — Vervoer per spoor met partikuliere wagen door verzender-titularis. — Rechtsverhoudingen tussen N.M.B.S. en eigenaar van de wagen beheerst door de « inschrijvingsovereenkomst ». — Verjaringstermijnen voorzien bij artikel 9 der wet van 25 augustus 1891 niet van toepassing.
5. Aansprakelijkheid. — Schade veroorzaakt aan de spoorweginstallaties der N.M.B.S. door ontsporing van partikuliere wagen, op het spoor toegelaten krachtens een « inschrijvingsovereenkomst ». — Bedongen vermoeden van schuld tegen de titularis van de wagen.
6. Spoorweg. — « Inschrijvingsovereenkomst ». — Bedongen vermoeden van schuld tegen de titularis van de partikuliere wagen. — Andere contractuele bedingen, waardoor de N.M.B.S. gans de bewaking over de wagen tijdens het verkeer alsook het meesterschap over de onderbouw van de wagen verzekert. — Vermoeden van schuld tegen de titularis te niet gedaan. — Titularis slechts nog aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door verborgen gebreken aan de onderbouw van zijn spoorwagen.
7. Spoorweg. — Ontsporing van partikuliere wagen op het spoornet verkerend krachtens een « inschrijvingsovereenkomst ». — Oorzaak van de ontsporing : zichtbaar gebrek aan de onderbouw van de wagen. — Vordering tot schadeloosstelling der N.M.B.S. ongegrond.

1. De zogenoemde « inschrijvingsovereenkomst » gesloten tussen de N.M.B.S. en partikulieren heeft tot doel de spoorwagen toebehorend aan een partikulier tot het binnen- en internationaal verkeer op het spoorwagennet toe te laten. Zij is een overeenkomst met bijzonder karakter, die een organische, volledige en ondeelbare regeling omvat van de inschrijving, en waaraan, gelet op de onmogelijkheid ze bij een gebruikelijk privaatrechtelijke overeenkomst aan te sluiten, de naam van « inschrijvingscontract » gegeven wordt. De zelfstandigheid van zodanige overeenkomst wordt geenszins te niet gedaan door het feit dat zij uitgebreide dingen omvat nopens bevrachting, beschikkingsrecht, vervoervoorwaarden, rembursementen, voorschotten, verklaringen van belang bij de levering, aansprakelijkheid voor schade aan de wagen, aan derden of aan het spoor; al die bedingen kleven de inschrijving aan, doch maken nog geen vervoerovereenkomst uit.
2. Wanneer, voor een bepaald vervoer per spoor door

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

middel van een partikuliere wagen, de verzender van de koopwaren zich met de titularis van de daartoe ingezette wagen vereenzelvigd, blijft het verkeer van de wagen op het spoor door de inschrijving beheerst, en betreft de gerezen vervoerovereenkomst geenszins de partikuliere wagen, zonet zou deze wagen, die dank zij de talrijke voorwaarden van de inschrijving tot het spoorvervoer mag worden aangebracht, nu juist door dit spoorvervoer aan het geheel of een gedeelte van de « inschrijvingsovereenkomst » ontsnappen.

3. Bij dergelijk vervoer wordt de partikuliere wagen door de verzender-titularis evenmin aan de N.M.B.S. verhuurd, vermits het krachtens een uitdrukkelijk beding van de « inschrijvingsovereenkomst » is, dat de wagen tot het vervoer wordt aangebracht. Trouwens : de titularis-verzender beschikt over de wagen en niet de N.M.B.S.; het *ristorno* op de bevrachtingsprijs van de lading is geen huurvergoeding voor de wagen, doch een prijsvermindering, omdat de lading kan vervoerd worden met minder algemene exploitatiekosten voor de N.M.B.S., daar de wagen ten koste van de titularis wordt onderhouden.
4. Nu, bij de rechtsverhoudingen tussen de N.M.B.S. en de partikulier, eigenaar van de spoorwagen, deze krachtens de « inschrijvingsovereenkomst » op het spoornet verkeert, en geenszins krachtens een vervoerovereenkomst, zijn de verjaringstermijnen voorzien bij artikel 9 der wet van 25 augustus 1891 niet van toepassing.
5. De eis tot schadeloosstelling betreffende de aan de spoorweginstallaties der N.M.B.S. door de ontsporing van de wagen van de partikulier veroorzaakte schade dient dus uitsluitend op grond van de « inschrijvingsovereenkomst » te worden beslecht. Deze overeenkomst bedingt een vermoeden van schuld tegen de titularis van de partikuliere wagen, wanneer aan de spoorweg of aan derden schade veroorzaakt wordt door welk feit ook, dat met het gebruik van die wagen verband houdt.
6. Doch uit zelfde overeenkomst blijkt dat de N.M.B.S., ten behoeve van de veiligheid van haar spoorbedrijf, de partikuliere spoorwagens onder haar bewaking heeft, vermits zij zich contractueel een volledig meesterschap verzekert over de revisies, herstellingen, gewoon onderhoud van de onderbouw van de wagen, en meteen ter volledige ontlasting van de titularis en ter uitzondering aan het contractueel bedongen vermoeden van schuld, zelfs t.a.v. de verzender-titularis, de gehele aansprakelijkheid en het gehele risico van de onderbouw van de wagen opneemt, van zohast hij in het spoorverkeer wordt ingezet. Alleen een verborgen gebrek aan de onderbouw van de wagen zou de aansprakelijkheid van de titularis in het gedrang kunnen brengen.
7. Nu het door de N.M.B.S. als oorzaak van de ontsporing aangevoerd gebrek aan de onderbouw van de partikuliere wagen — nl. het in aanraking staan met elkander van de glijstukken — een zichtbaar gebrek is, kan het dan ook de eis tot schadeloosstelling van de N.M.B.S. niet staven, zelfs zo mocht bewezen worden dat dit gebrek vóór de ontsporing bestond.

N.M.B.S. t/ de N.V. « Forges de la Providence ».

Gezien de gedingstukken onder meer de uitgifte van het aangevochten vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Gent op 2 december 1958 ;

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar de vorm en tijdig werd ingesteld ;

Overwegende dat de ontspoorde wagen, eigendom van geintimeerde, met haar goederen was geladen, en zich middenin een stel wagens bevond dat door een locomotief van de appellante was gepropulseerd ;

Dat de ontsporing gebeurde te Gent-Zeehaven, op de spoorwissel 294, waar de achterboggie van de wagen naar spoor 12 liep alhoewel de wissel op spoor 11 was ingezet; dat voorliggende en achterliggende wagens en zelfs de voorboggie van de ontspoorde wagen inderdaad de richting van het spoor 11 hebben genomen ;

Dat de ontsporing, volgens de appellante, zou te wijten zijn aan een stramlopen van de achterboggie veroorzaakt door het defect, dat de glijstukken met elkander in aanraking zouden gestaan hebben ;

Dat zulk defect geen verdoken doch een zichtbaar gebrek is ;

Dat immers — daargelaten de kwestie te weten of dit bij, door of na de ontsporing ontstond — bij de tegensprekelijke vasstelling van 20 juli 1956, door een louter nazicht en zonder uitzonderlijke opsporingsmiddelen, kon uitgemaakt worden dat, op dat ogenblik, inderdaad de besproken glijstukken met elkander in contact stonden ;

Dat dergelijk defect ongetwijfeld de onderbouw van de wagen aangaat en de veiligheid van appellante's spoorwegbedrijf aanbelangt ;

Overwegende dat de rechtsverhoudingen tussen de N.M.B.S. en de titularis van de wagen uitgaan van de inschrijvingsovereenkomst (Algemene voorwaarden van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen voor de inschrijving van particuliere wagens in het binnenverkeer en internationaal verkeer) ;

Dat deze overeenkomst voor doel heeft de wagen tot het verkeer op het spoorwegnet toe te laten en daarin nog geen verbintenis tot transport dus ook geen transportovereenkomst ligt ;

Dat het integendeel gaat om een overeenkomst met bijzonder karakter die een organische, volledige en ondeelbare regeling van de inschrijving inhoudt en waaraan, gezien de onmogelijkheid ze bij een gebruikelijk privaatrechterlijk contract aan te sluiten, de naam van inschrijvingscontract wordt gegeven;

Dat de zelfstandigheid van het inschrijvingscontract niet wordt te niet gedaan door het feit dat het uitgebreide bedingen bevat nopens bevrachting, beschikingsrecht, vervoerovereenkomsten, remboersementen, voorschotten, verklaringen van belang bij de levering, aansprakelijkheid voor schade aan de wagen, aan derden of aan het spoor; dat immers al die beschikkingen de inschrijving aankleven en nog geen transportovereenkomst uitmaken;

Overwegende dat ter zake de titularis zelf haar partikuliere wagen voor een spoorvervoer had ingezet ;

Dat niettemin de ontleding nog toelaat de inschrijving te onderscheiden van het transport dat bij het inzetten van de partikuliere wagen voor een bepaald spoorvervoer kan ontstaan;

Dat wanneer, zoals ter zake, de verzender zich met de titularis vereenzelvigd, het verkeer van de wagen op het spoor door de inschrijving beheerst blijft en de intredende vervoerovereenkomst de partikuliere wagen niet betreft ;

Dat anders erover oordelen voor gevolg zou hebben dat de partikuliere wagen, die dank zij de talrijke voorwaarden van de inschrijving tot het spoorvervoer mag worden aangebracht, precies door dit spoorver-

voer aan het geheel of een gedeelte van de inschrijvingsovereenkomst zou ontsnappen ;

Dat evenmin bij dergelijk vervoer de particuliere wagen door de verzender-titularis aan de Spoorweg wordt verhuurd vermits het krachtens een uitdrukkelijke beschikking van de inschrijvingsovereenkomst is (artikel IX, 1/arti. X, 1) dat de wagen tot het vervoer wordt aangebracht ; dat trouwens de titularis-verzender over de wagen beschikt en niet de Spoorweg (ibid. art. 11/7 en IX-1) ; dat het ristorno op de bevrachtingsprijs van de lading geen huurvergoeding is voor de wagen doch een prijsvermindering omdat de lading kan vervoerd worden met mindere algemene uitbatingkosten voor het Spoor door het feit dat de wagen ten koste van de titularis wordt onderhouden ;

Dat in de verhouding tussen Spoor en titularis, de particuliere wagen steeds krachtens de inschrijvingsovereenkomst op het spoornet verkeert ;

Dat, opdat het anders zou kunnen wezen, minstens een overeenkomst zou moeten bestaan die de bestaande inschrijvingsovereenkomst komt vervangen, wat hier niet voorhanden is ;

Dat de eis bijgevolg niet verjaard is en naar het inschrijvingscontract moet worden beslecht ;

Overwegende dat de eis uitsluitend gaat over de schade die door de ontsparing van de wagen aan appellante's spoorinstallatie werd veroorzaakt ; dat de schade aan de wagen niet te bespreken valt, ook niet de contractuele beschikkingen die de aansprakelijkheid voor averij aan de particuliere wagens regelen ;

Overwegende dat het artikel XIIb van de inschrijvingsovereenkomst een vermoeden van schuld schept ten laste van de titularis wanneer aan de spoorweg of aan derden schade wordt veroorzaakt door welk feit ook, dat met het gebruik van de particuliere wagen verband houdt ;

Dat echter dit vermoeden niet alleen naar zijn specifieke intensiteit, doch ook ten aanzien van zijn toepassingsveld moet worden onderzocht ;

Dat het feit dat de revisies, herstellingen en onderhoud ten koste van de titularis gebeuren dit vermoeden noch verruimen noch inkrimpen ;

Dat echter de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, aangaande de onderbouw van de particuliere wagens, voor zich zelf of voor de door haar aangenomen particuliere werkhuisen, de uitvoering heeft voorbehouden van alle periodieke herzieningen, herstellingen van schade en gewoon onderhoud ; dat die bewerkingen slechts met de toelating van de N.M.B.S. in aangenomen werkplaatsen mogen geschieden ; dat het Spoor daarbij de nieuwe stoffen, de nieuwe stukken en de in particuliere werkhuisen uitgevoerde werken controleert weliswaar uitsluitend maar dan ook stelt ten behoeve van de veiligheid van haar spoorbedrijf ;

Dat onderweg de schouwing en de smering ambtshalve door de bedienden van het spoor worden verricht, ditmaal ten koste van de N.M.B.S. en in dezelfde voorwaarden als voor haar eigen materiaal ;

Dat de N.M.B.S. ten allen tijde mag weigeren een particuliere wagen die niet in orde is in het spoorverkeer toe te laten ;

Dat niet beter blijken kan hoe de N.M.B.S., ten behoeve van de veiligheid van haar spoorbedrijf de particuliere wagen binst het spoorverkeer onder haar bewaking heeft vermits ze zich contractueel een volledig meesterschap over de revisies, herstellingen, gewone onderhoud van de onderbouw van de wagen heeft verzekerd en meteen, ter volledige ontlasting van de titularis en ter uitzondering aan het contractueel be-

dongen vermoeden van schuld, zelfs jegens de verzender-titularis, de gehele aansprakelijkheid en het gehele risico voor de onderbouw van de wagen opneemt van zohaast hij in het spoorverkeer is ingezet ;

Dat het feit dat de wagen in de werkhuisen van de titularis wordt onderhouden daar niets van wegneemt vermits niet blijkt dat, met dit toe te laten, de N.M.B.S. haar besproken meesterschap zou hebben prijsgegeven of aan de geïntimeerde, als hersteller en onderhouder, iets aan het beleid zou hebben teruggegeven dat haar, als titularis van de particuliere wagen, was ontnomen geworden ;

Dat dit meesterschap zowel de kleine als de grote herstellingen betreft ;

Dat weliswaar een verdoken gebrek aan de onderbouw van de particuliere wagen de aansprakelijkheid van de titularis zou kunnen in het gedrang brengen ; dat hier echter een zichtbaar gebrek wordt voorgehouden dat door de N.M.B.S. onder haar meesterschap bij de revisies, herstellingen, onderhoud, schouwingen, smeringen of aanbrenging van de wagen voor het vervoer, kon worden vastgesteld ;

Dat bijgevolg het door de appellant aangevoerd zichtbaar gebrek aan de onderbouw van de particuliere wagen, zelfs was het bewezen dat het voor de ontsparing bestond, de eis niet kan staven nu, bij de ontsparing, het risico ervan contractueel ten laste van de appellante was en geenszins ten laste van de geïntimeerde wien de bewaking binst het verkeer en het meesterschap over de onderbouw van de wagen volledig was onttrokken ;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935,

Ontvangt het beroep, verklaart het ongegrond, bevestigt het beschikkend gedeelte van het aangevochten vonnis, en veroordeelt de appellante tot de kosten van de aanleg ;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2de kamer bis. — 23 juni 1961.

Voorzitter : M. P. De Preter.

Rechters : M.M. J. Blockx en J. Cornette.

Advokaten : Mrs. E. Van der Haegen
en P. Doevenspeck.

Verzekeringen. — Grove fout in de zin van artikel 16 van de wet van 11 juni 1874. — 1,5 g per duizend alcohol in het bloed van een bestuurder op zichzelf geen bewijs van dronkenschap.

De bij artikel 16 van de wet op de verzekeringen bedoelde grove fout bestaat in een onverschoonbare omvoorzichtigheid of een overdreven nalatigheid, waarbij de dader zich bewust is of bewust moet zijn dat daardoor het gewaarborgd risico buiten het normale verzawaard wordt.

De door de verzekeraar gestelde dronkenschap van een autobestuurder op grond van een door expertise vastgesteld alcoholgehalte van 1,50 g per duizend in het bloed wordt door de rechtbank als niet noodzakelijk kenmerkend voor de dronkenschap beschouwd. (Zie nader het vonnis.)

Groep Josi t/ Sagers.

Overwegende dat de eis voor doel heeft aan verweerder de terugbetaling te vragen van de bedragen die door aanlegster, als verzekeraar van verweerder, aan het slachtoffer van een verkeersongeval voor hetwelk verweerder verantwoordelijk verklaard werd, heeft uitgekeerd; dat aanlegster zich in haar dagvaarding steunt op de voorwaarden van de verzekeringspolis, en de zware fout begaan door verweerder;

Overwegende dat artikel 25/10 der overeenkomst bepaalt dat de maatschappij n.l. de rechten kan uitoefenen die haar in art. 2427 toegekend werden wanneer het ongeval gebeurd is op een ogenblik dat de verzekerde zich in staat van dronkenschap bevond, tenzij hij bewijst dat het ongeval geen verband houdt met de dronkenschap;

Overwegende dat de fout die ingeroepen wordt deze is, die voorzien wordt door artikel 16 van de wet van 11 juni 1874; dat deze bestaat in een onverschoonbare onvoorzichtigheid of een overdreven nalatigheid waarbij de dader zich bewust is of moet zijn de daardoor veroorzaakte verzwaring van het gewaarborgd risico, in zulke mate dat het risico niet meer normaal is;

Overwegende dat om de hogeraangehaalde elementen te beoordelen beroep moet gedaan worden op de vaststellingen van een politieonderzoek (not. 2852/V) dat leidde tot vervolging van verweerder voor de politierechtbank, wegens inbreuk op art. 2, 4° van de wet van 1 augustus 1899, gewijzigd door deze van 15 april 1958, en inbreuk op art. 26/1 van de wegcode;

Overwegende dat volgens vonnis van de Heer Politie-rechter de dato 30 september 1960, de betichting van inbreuk op art. 2, 4° gewijzigd werd in deze van art. 2, 3°; dat hieruit moet afgeleid worden dat de betichting van dronkenschap niet met het ten laste gelegde feit overeenstemt;

Overwegende dat de intoxicatie voorzien door art. 2, 3° van de wet van 15 april 1958 niet noodzakelijk de kenmerken draagt van de dronkenschap; dat het ontbreken van de uiterlijke kenmerken van dronkenschap de politierechter er toe gebracht heeft, de betichting te wijzigen; dat het inderdaad uit de bundel blijkt dat een geneeskundig onderzoek vaststelt dat uitzicht en houding normaal waren, evenals de gang, de gebaren en wijze van uitdrukking, dat de polsslag regelmatig was, en de reactie op licht en convergentie normaal; dat hij niet eens naar drank rook; dat de onderzoekende geneesheer eindelijk vaststelt dat daar waar de bestanddelen het zeer moeilijk te beoordelen maken of de betrokkene in geen normale toestand verkeerde, hij er bij voegt dat alleen het bloedonderzoek zal kunnen uitwijzen dat de onderzochte persoon in dronken toestand verkeert;

Overwegende dat alleen uit het vonnis, dat blijkbaar steunt op een niet voorgebrachte expertise, kan afgeleid worden dat de intoxicatiegraad 1,5 gr. per duizend in het bloed bedroeg;

Overwegende dat in die omstandigheden de staat van dronkenschap, die vereist is om de toepassing van art. 25/10 der overeenkomst te verrechtvaardigen, niet bestaat;

Overwegende dat evenmin vaststaat dat de voorwaarden van toepassing van artikel 16 der wet van 11 juni 1874 aanwezig zijn; dat het inderdaad niet uit het ongeval zelf kan afgeleid worden dat verweerder niet in staat was een voertuig veilig te besturen; dat het inderdaad een zeer gewoon slippen is, bij regenachtig weer, in een file voertuigen in een drukke straat; dat de enige elementen die in het nadeel van verweerder kunnen ingeroepen worden, zijn verklarin-

gen zijn, volgens dewelke hij op een nuchtere maag twee glazen whisky gedronken had, en voelde dat de drank hem naar het hoofd steeg; dat hij er echter aan toevoegde dat hij niet dronken was, en zich volkomen in staat voelde te voeren;

Overwegende dat in die omstandigheden er geen redenen bestaan te beslissen dat de voerder bewust een grove fout had begaan die voor gevolg had het gewaarborgd risico op abnormale wijze te vergroten;

Om deze redenen :

De Rechtbank,
Rechtdoend op tegenspraak,
Na erover beraadslaagd te hebben,
Alle andere en strijdige besluiten verwerpend,
Rechtdoende op de eis, verklaart deze ontvankelijk doch ongegrond,
Wijst aanlegster ervan af met veroordeling tot de kosten van het geding.

NOOT :

Het hierboven gegeven vonnis verdient bijzondere aandacht aangezien het een der eerste malen is dat de Rechtbanken moeten beslissen over de eis ingesteld door de verzekeringsmaatschappijen tegen de verzekerde en er toe strekkend de schade terug te vorderen veroorzaakt bij een ongeval waarin werd vastgesteld dat de verzekerde 1,5 gr. per duizend alcohol in het bloed had. Op grond van artikel 16 van de wet van 11.6.1874 vorderen de verzekeringsmaatschappijen steeds de schade door hen betaald terug van de verzekerde. De rechtspraak heeft het begrip zware fout drank bevond op het ogenblik van het ongeval dat aanleiding gaf tot de schade.

Het hogergenoemd artikel voorziet inderdaad dat de verzekeringsmaatschappij niet verplicht is de schade te dragen veroorzaakt door de zware fout van de verzekerde. De Rechtspraak heeft het begrip zware fout uitgediept en in een constante rechtspraak bepaald als volgt :

« Onder de zware fout moet men verstaan deze die gelijk te stellen is met opzet, n.l. die voortkomt uit een buitengewone verwaarlozing of niet te verontschuldigen onvoorzichtigheid. Bovendien is vereist dat deze fout het verzekerd risico verzwaaert zodat het een abnormaal risico wordt. De dader van de fout moet zich trouwens van de verzwaring van het risico bewust geweest zijn of tenminste zou er zich van bewust moeten geweest zijn. »

Zie dienaangaande : Brussel 6.4.1960 - Journal de Trib. 1960 blz. 757. — Burg. Rb. Liège 30.5.1960 met nota van Guy Horsmans. - Journal des Trib. 26.2.1961 - blz. 155.

De rechtspraak heeft aanvaard dat dronkenschap blijkend uit een strafrechtelijke veroordeling of zelfs maar uit een strafbundel een zware fout uitmaakt. De grote meerderheid der rechtspraak neemt echter ook aan dat de onbekwaamheid om een voertuig te besturen in de zin van artikel 10 van het K.B. van 8.4.1954 tengevolge van alcoholische dranken een element kan uitmaken om het bestaan van een zware fout te bepalen. (zie Luik 6.1.1958 Journ. des Trib. 1958. blz. 292 — Luik 15.4.1954 - RGAR. nr. 5530 — Brussel 2.11.1954 Pasicrisie 1956 deel 2 blz. 4 — Mons 15.1.1957 Bulletin des Assurances 67).

In het geval dat aanleiding gaf tot het besproken vonnis werd de verzekerde dader van een ongeval vrijgesproken door de strafrechter voor de betichting dronkenschap in de zin van artikel 2 vierde lid van de

wet van 1.8.1899 gewijzigd door de wet van 15.4.1958, maar veroordeeld hoofdens intoxicatie van 1,5 gr. per duizend alcohol in de zin van artikel 2 derde lid van de wegcode, terwijl alle objectieve elementen om te besluiten tot het aanwezig zijn van invloed van drank, ontbraken. Terecht heeft in casu de rechtbank geoordeeld dat het enkel aanwezig zijn van 1,5 gram per duizend alcohol in het bloed niet noodzakelijk de kenmerken van dronkenschap draagt en bij ontbreken van andere elementen men niet kan besluiten tot een zware fout voorzien in artikel 16 van de wet van 11.6.1874 en zoals ze door de rechtspraak werd bepaald.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUGGE

5 mei 1959.

Voorzitter : M. Anthone.
Referendaris : M. Floré.
Advokaat : Mr. Willems.

Wisselrecht. — Gebrek aan provisie niet aan derde houder tegenstelbaar. — Onregelmatig wisseldokument.

Het gebrek aan provisie is niet tegenstelbaar aan de derde houder, die op betaling van de wissel aanspraak kan maken mits het een regelmatig aanvaarde wissel betreft.

Moet als onregelmatig wisseldokument beschouwd worden een in naam en voor rekening van een derde aanvaarde wissel, wanneer deze derde deze handeling niet erkend heeft. (Zie nader het vonnis)

Les Assurances du Crédit t/ Lefevre en cs.

Overwegende dat de vordering er toe strekt verweerders te horen veroordelen om solidair te betalen aan aanlegster de som van 6212 F wegens wisselschuld met intresten meer 94 F wegens protestkosten, benevens de gerechtelijke intresten en de gedingskosten ;

Overwegende dat verweerders de vordering betwisten ;

Overwegende dat verweerders voorhouden dat de betwiste wissel getrokken werd door een persoon die de levering van een motorrijwiel voor derde verweerder in het vooruitzicht stelde of liet stellen, doch deze levering nooit deed, en die uit hoofde van misbruik van vertrouwen wegens dergelijke zaken strafrechtelijk veroordeeld zou zijn geworden ;

Overwegende dat evenwel dergelijk gebrek aan provisie niet tegenstelbaar is aan de derde houder, die op betaling van de wissel zou kunnen aanspraak maken voor zover het om een regelmatig aanvaarde wissel zou gaan ;

Overwegende dat de wissel als betrokkenen vermeldt « Mr et Mme André Lefevre-Dejonckheere » ;

Overwegende dat « Mr André Lefevre » derde verweerder blijkt te zijn, d.i. de zoon van de twee eerste verweerders, voor wie bedoeld motorrijwiel bestemd was ;

dat evenwel deze verweerder op het wisseldokument niet blijkt getekend te hebben ;

Overwegende dat de twee eerste verweerders voorhouden dat tijdens de onderhandelingen hun zoon niet thuis was, waarop de persoon die de wissel ter onder-tekening aanbood hun zegde dat dit zonder belang was, en dat zij maar voor hun zoon moesten tekenen ;

Overwegende dat bij onderzoek van de wissel blijkt dat eerste verweerder onder de rubriek voor aanvaar-

ding tekende als « Lefevre A. » hetzij dus blijkbaar als « Lefevre André » zoals de naam luidt van de als betrokkene aangeduide persoon, daar waar hij zelf de voornaam Ghislain draagt ;

Overwegende dat tweede verweester tekent met haar familienaam, gevolgd door een letter a waarvan de betekenis niet duidelijk is ;

Dat zij evenwel in ieder geval niet is « Mme André Lefevre-Dejonckheer » zoals de aanwijzing van tweede betrokkene luidt ;

Overwegende dat uit deze ontleding dient besloten dat de twee eerste verweerders zoals zij het beweren, blijkbaar niet de wissel voor aanvaarding ondertekenden in persoonlijke naam en voor eigen rekening, doch wel in naam en voor rekening van een derde die zulks niet erkend heeft en er dan ook niet door gebonden is, terwijl de twee eerste verweersters evenmin persoonlijk als wisselacceptanten kunnen gehouden zijn ;

Overwegende dat het dienvolgens om een onregelmatig wisseldokument gaat, en het er blijkbaar enkel om te doen was een paar handtekeningen te bemachtigen, welke ook de regelmatigheid of de draagkracht ervan was ten overstaan van de als betrokkene aangeduide personen ;

Overwegende dat waar er geen regelmatige wissel-acceptatie voorhanden is, de vordering tot betaling van dergelijke wissel als ongegrond voorkomt ;

Om deze redenen :

De Rechtbank : wijzende op tegenspraak, alle verdere en strijdige besluiten verwerpende ;

Verklaart de vordering ongegrond en dienvolgens wijst ze af, en verwijst aanlegster in de kosten des gedings.

VREDEGERECHT TE KONTICH

20 juni 1961.

Plv. Rechter : Mr. Raymond Jacobs.

Pleiters : Mrs. M. Verbruggen en J. Hellemans.

Pachtzaken. — Ontvankelijkheid der vordering. — Formaliteiten. — Sanctie. — Verzet tegen opzegging. — Hoe en wanneer ? — Sanctie.

Voor de ontvankelijkheid van elke vordering in pachtzaken is een voorafgaandelijke verzoeningspoging vereist.

De opzegging door de verpachter moet, op straffe van nietigheid, duidelijk de redenen vermelden, waarom zij wordt gedaan en de pachter mededelen, dat hij hiertegen verzet kan aantekenen binnen de wettelijk gestelde termijn (drie maanden) en vormen (deurwaardersexploot of ter post aangetekende brief).

Het verzet van de pachter kan steunen op de nietigheid der opzegging. Ook kan de pachter de geldigheid of de gegrondheid van de aangevoerde reden of redenen betwisten. Op straffe van verval, moet het verzet gedaan worden binnen de drie maanden bij deurwaardersexploot of ter post aangetekende brief.

Het voornoemde verval is in de wet op zo duidelijke als volstrekt algemene manier voorzien en het dient derhalve — bij gemis aan enig wettelijk onderscheid — toegepast te worden... zonder dat enig onderscheid mag gemaakt worden tussen de zeer

verschillende nietigheidsoorzaken, waarmede een opzegging in pachtzaken kan behept zijn.

Peeters-Hofmans t/ Vervullens.

Overwegende dat de aanleggers aanvoeren, dat zij op 12 november 1958 de eigenaars geworden zijn van een te Reet gelegen labour- en weidegrond van 2 ha. 43 a. en 88 ca., die de verweerder — als opvolger van zijn vader — sedert 15 maart 1919 en in eigen naam sedert 1955 in pacht houdt en dat zij op 2 december 1958 bij deurwaardersakte de pacht deden opzeggen tegen 15 maart 1961 en dat zij verders formeel de bedoeling uiten het verpachte goed zelf in bedrijf te nemen;

Overwegende dat de aanleggers op 25 april 1961 de niet-verzoening deden vaststellen, zoals het voor de ontvankelijkheid van elke vordering in pachtzaken vereist is door art. 19 der wet van 7 juli 1956 (art. 59 W.B.Rpl.) en dat zij nu, blijkens de op 28 april 1961 betekende dagvaarding, de geldigverklaring benaastigen der gedane opzegging en meteen de uitdrijving van de verweerder vorderen, te zamen met vergoeding hoofdens wederrechtelijke betrekking sedert 15 maart 1961;

Overwegende dat de verweerder tot de afwijzing der voornoemde eisen besluit en dat hij te dien einde de nietigheid der hem gedane opzegging inroept en argumenteert, dat de opzegging de redenen niet vermeldt, waarom zij is gedaan en bovendien de vermelding niet inhoudt, dat de pachter verzet kan doen tegen de opzegging binnen de termijnen en in de vormen die beschreven staan in art. 1, al. 2 en 3 der wet van 15 juni 1955 (art. 1775, al. 3 en 4 B.W.);

Overwegende dat de verweerder verder met klem onderlijnt, dat de duidelijke motivering der opzegging, alsmede de aan de pachter te geven mededeling nopens dezes mogelijkheid tot verzet « op straffe van nietigheid » zijn voorgeschreven en dat hij daaruit afleidt, dat elke opzegging, die aan die vereisten niet beantwoordt, volstrekt nietig is, zodat ze voor geldigverklaring niet in aanmerking komt en geen titel tot uitdrijving oplevert;

Overwegende dat de verweerder zijn beschouwingen nochtans blijkbaar beperkt tot één enkele bepaling der pachtwet en dat hij met name uit het oog verliest, dat art. 14, al. 3 der wet van 7 juli 1951 (art. 1775, al. 4 B.W.) beschikt, dat de pachter binnen de drie maanden na de betekening der opzegging « op straffe van verval » daartegen verzet kan doen, « hetzij hij zich op de nietigheid er van beroept, hetzij hij de geldigheid of de gegrondheid van de aangevoerde reden of redenen betwist »;

Overwegende dat deze wetsbeschikking in zo duidelijke als algemene bewoordingen opgesteld is en dat zij de ontstentenis van een tijdig en naar behoren gedaan verzet sanctionneert met een verval, dat bij gemis aan enig wettelijk onderscheid (« Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus ») dient toegepast te worden... zonder dat enig onderscheid mag gemaakt worden tussen de zeer verschillende nietigheidsoorzaken, waarmede een opzegging in pachtzaken kan behept zijn;

Overwegende dat de verweerder geredelijk toegeeft, dat hij — ondanks het formeel en algemeen karakter van de aangehaalde wettekst — geen verzet aantekende tegen de hem gedane opzegging binnen de termijnen en in de vormen, zoals ze door de wet gesteld zijn, zodat hij vervallen is van het vermogen om nog enigerlei nietigheid der hem gedane opzegging te doen gelden en dat zijn vergissing omtrent de draagwijdte der

wet geen grond tot opheffing van het verval uitmaakt: « Nemo jus ignorare censetur »;

Overwegende dat de vorenstaande verantwoording der gegrondheid van de stelling der aanleggers het overbodig maakt nog enig onderzoek te wijden aan de tegenstrijdige, door de gedingvoerende partijen aangehaalde doctrine en jurisprudentie en zulks des te meer, dewijl de gerezen betwisting op het huidig oogenblik als bepaald beslecht mag beschouwd worden door een arrest (V., 23 juni 1960, J. des Tr., 1960, 542), dat wellicht voortaan alle betwistingen ter zake zal illusorisch maken;

Overwegende dat dus de verweerder vervallen is van elk vermogen om de geldigheid te bestrijden der door de aanleggers gedane opzegging, zodat deze geldig dient verklaard te worden en de uitdrijving van de verweerder moet impliceren, terwijl het verders gepast voorkomt de eis tot vergoeding wegens wederrechtelijke bezetting sedert 15 maart 1961 slechts te behandelen op het moment, dat de datum zal gekend zijn, waarop de verweerder de litigieuze gronden ter beschikking der aanleggers zal gesteld hebben.

Om deze redenen :

... (zonder belang).

BOEKBESPREKING

Prof. Dr. F.J.H.M. Van der Ven. — Het Arbeidsconflict. — In de reeks : Mens en Medemens. Aspecten der sociale werkelijkheid. — Uitgeverij Het Spectrum, Utrecht-Antwerpen, 1960, 121 p.

1. Naar aanleiding van het Socii-kongres 1959, georganiseerd door de Sociologische kring Tilburg, werd Prof. Dr. F. J. H. M. van der Ven verzocht een lezing te houden over het sociaal-politieke aspect van het konflikt, waaruit dan huidig werk is ontstaan.

De verdienste van deze veeleer bondige monografie ligt in het feit dat het onderwerp op een breed sociaal-wetenschappelijke wijze behandeld wordt. De auteur merkt zeer terecht op: « dat tot heden vrijwel alle gezichtspunten behalve het juridische werden verwaarloosd; ... dat de juridisch-dogmatische benaderingswijze van een ingewikkeld maatschappelijk verschijnsel als het arbeidsconflict niets anders dan tot hoogst onbevredigende resultaten kan leiden; ... dat het noodzakelijk is tot de sociologische en psychologische aspecten van het arbeidsconflict door te dringen » (blz. 10).

2. In de eerste hoofdstukken wordt het konflikt in de sociale politiek behandeld. Het sociaal konflikt bestaat uit een combinatie van belangentegenstellingen, reëel of vermeend, en een veruitwendiging van emotionele krachten. Steeds is een potentieel konflikt aanwezig; de basis hiervan ligt in het bestaan van een klassenmaatschappij en de hieruit voortvloeiende rivaliteit als permanente faktor in het sociale leven. De sociale politiek betracht het afwenden van een aktualisering.

3. Vervolgens wijst Prof. van der Ven erop dat de werkstaking niet de enig mogelijke uitingsvorm van een arbeidskonflikt is, terwijl deze konflikten ook bij anderen dan gesalarieerden kunnen voorkomen.

Het huidig arbeidsbestel in Nederland is geëvolueerd naar een parallel georiënteerd dualisme, een eenheid

in verscheidenheid, waarin partijen zich ervan bewust zijn dat het belang van de onderneming uiteindelijk een gemeenschapsbelang is. In zulk structureel type komt de werkstaking als een anakronisme voor. Te meer daar bij elk arbeidsconflict met het publiek belang rekening moet gehouden worden, want de strijd beperkt zich niet meer tussen twee partijen, werknemers en werkgevers, maar betreft onvermijdelijk ook derden in het conflict.

Anderzijds kunnen ook personen, die niet in een ware arbeidsverhouding leven, hun werkzaamheden neerleggen. Enkele typische gevallen van zulke akties van zelfstandigen worden omstandig geanalyseerd.

4. Het laatste hoofdstuk is meer juridisch getint en bespreekt de middelen tot voorkoming en oplossing van conflicten met bijzondere — zo niet uitsluitende — aandacht voor de Nederlandse toestanden. Hier wordt de huidige doktrine en jurisprudentie van Nederland onderzocht: in beginsel blijft de deelneming aan een werkstaking voor de werknemers een wanprestatie. Het mag wellicht een lichte schaduwzijde genoemd worden dat geen poging tot een vergelijkend overzicht in het kader van het Europa der zes werd ondernomen.

5. Dit werkje is alleszins een zeer verdienstelijke bijdrage tot de sociologische en sociaal-psychologische studie van het arbeidsconflict; zekere aspecten worden weliswaar niet volledig uitgediept, doch de auteur waarschuwt reeds in het voorwoord dat dit uiteraard de bedoeling niet kon zijn. De studie van Prof. Dr. van der Ven is echter niet alleen belangrijk voor sociologen, maar tevens warm aan te bevelen aan al wie bij de studie van het sociaal recht zich niet wil beperken tot het enige standpunt van de loutere « Juristerei ».

L. P. Suetens

H. Kaspers. — Vom Sachsenspiegel zum Code Napoléon. Kleine Rechtsgeschichte im Spiegel alter Rechtsbücher. — Wienand Verlag, Keulen, 1961.

Rechtsorde en rechtsoptekening staan reeds sinds duizend jaren in innige en wederkerige verbinding. De aanwending van het schrift in het bereik van het recht tot het rechtsboek, dat van nu af meer en meer als drager, houder van het recht, tegelijk echter ook als bewaarder en bron van het vroeger rechtsleven verschijnt. Recht is ordening der gemeenschap en omvat nagenoeg alle gebieden van de menselijke samenleving. Zo komt het dat de oude rechtsboeken niet alleen vroegere rechtsvormen overleveren, maar ook een levendig spiegelbeeld van het cultuur- en economisch leven van hun tijd zijn. Als eerste rechtsoptekeningen in de Duitse taal verschenen in de 13e eeuw de Sachsenspiegel, de Schwabenspiegel en een rij van verdere land- en leenrechtsboeken en stadsrechten: de Duitse rechtsboeken. Daar tegenover staat een omvangrijke literatuur van het romeins recht en het kanoniek recht van de Kerk in de latijnse taal, die met de overname of receptie van het romeins recht als keizerlijk gemeen Rijksrecht eveneens in die tijd algemene betekenis verwierf.

In dit tijdvak van de rechtsomkeer valt rond het midden van de 15e eeuw de uitvinding van de boekdrukkunst en het is niet te verwonderen dat het gedrukt juridisch boek reeds in de vroegdruktijd een belangrijk deel van de boekproductie omvat.

De overname van het romeins recht schiep tegelijk een nieuwe beroepstand, de geleerde juristen, aan wie het gedrukt juridisch boek weldra tot onontbeerlijk arbeidsmiddel werd. Zo ontstaat in de volgende eeuw een reeks van drukschriften met rechtelijke inhoud. De ambtelijke mededeling van het recht door de druk wordt tot norm van oud geldend recht. Hiertoe komen belerende en uitleggende voorstellingen op alle gebieden van het recht nu ook zakelijk immer specialiserend recht.

Zo spiegelt zich sinds de ontdekking van de boekdrukkunst bijna het gehele rechtsleven van onze cultuurwereld in drukwerk van allerlei aard weer. Tegelijk daarmee werd een rechtsontwikkeling duidelijk die met het middeleeuws Duits recht en zijn verfijning door het romeins recht begint en met de rond de eeuwwende van de 18e en 19e eeuw door de Franse revolutie geschapen moderne vormen van het recht eindigt, een ontwikkeling die van de « Sachsenspiegel » tot de « Code Napoléon » leidt.

Een geschiedenis van het gedrukt rechtsboek werd tot nu toe nog niet geschreven. Zij laat zich ook nauwelijks in de vorm van een zuiver theoretische voorstelling vatten, maar krijgt eerst leven uit het aanschouwen van het object zelf. De hier voorliggende publicatie volgt deze bijzonderheid en stelt bewust het drukwerk als zulkdanig in het middelpunt van de voorstelling. Zij biedt daarmee tegenover gelijkaardige werken, die beeld en druk alleen als illustratie van hun tekst brengen, een volledig nieuwe vorm van voorstelling. Het oude rechtsboek spreekt als aanschouwingsmateriaal door titelvoorstelling, afbeeldingen, karakteristieke tekstplaten onmiddellijk tot de lezer. Een zinsvolle indeling naar rechtsgebieden en tijdvakken brengt de voorstelling in een rechtshistorische samenhang. De daardoor bewerkte beeldrijke voorstelling maakt het boek zowel voor de juristen als voor de interesserende leek tot een belevenis. Een bijzonder rijk hoofdstuk uit de pen van een notaris behandelt de geschiedenis van het notariaat, die ingevolge het karakter van het werk tegelijk door boek en beeld veraanschouwd wordt. Zo bevat dit werk talrijke, ten dele nog nooit gepubliceerde rechtsverblijfselen uit de rechtsgeschiedenis van het Avondland, naast de Duitse en enige bijzondere karakteristieke voorbeelden uit het Franse, Engelse, Nederlandse en Zwitserse recht, die hier voor de eerste maal werden afgedrukt. Tot slot weze er aan herinnerd dat het boekdrukken een kunst is die vooral in de eerste eeuw na Gutenberg met bijzondere vlijt en liefde werd uitgeoefend. Het besproken boek hield ook met dit standpunt rekening en verbindt recht, kunst en cultuur in de voorstelling van het schone, gedrukte rechtsboek uit vier eeuwen tot een harmonisch geheel.

L. Th. Maes

Vlaamse Juristen,
abonneert U
op het
Rechtskundig Weekblad

BALIELEVEN

Huldebetoon Prof. Emeritus M. Orban

Op zaterdag, 24 juni 1961, had in het Gerechtshof te Dendermonde een schitterende manifestatie plaats ter ere van Prof. M. Orban, naar aanleiding van zijn vijftigjarig beroepsjubileum.

Een groot aantal hoogwaardigheidsbekleders en confraters vulden de zaal en prachtige redevoeringen werden uitgesproken door Mr. Paul Struye, voorzitter van de Senaat, door oud-minister Moyersoën, door Mr. De Ridder, voorzitter van de Jonge Balie, door de Heren Goris en De Maesschalck, respectievelijk voorzitter der Rechtbank van Dendermonde en Prokureur des Konings, en uiteindelijk door Prof. Dekkers, deken der rechtsfaculteit van de universiteit te Gent. Allen wezen op de uitzonderlijke hoedanigheden die de vierde eigen zijn en op de grote diensten die hij bewezen heeft aan het land in zijn politieke carrière, aan de balie als gezaghebbend advocaat en aan de universiteit als vooraanstaand geleerde.

Mr. Orban antwoordde in een diepgevoelde rede, waarin hij in herinnering bracht wat hij verschuldigd is aan wetenschappelijke denkers als Duguit en Geny.

Deze prachtige viering werd besloten met een luisterrijk banket in het Parkhotel te Lokeren.

Wij delen hieronder de tekst mede der rede, die uitgesproken werd door Prof. R. Dekkers.

* * *

Het is nu reeds meer dan twee jaar geleden dat Prof. Orban tot het emeritaat werd toegelaten. Aan zijn uiterlijk zou men dat hoegenaamd niet merken. Toch is dit de droeve werkelijkheid. En ik zeg droeve, zowel voor Prof. Orban zelf als voor al zijn collega's en studenten.

U kent immers de diepe menselijkheid, de onkreukbare rechtvaardigheid en de jeugdige humor van Prof. Orban. Welnu, dit zijn hoedanigheden welke een universiteit in het algemeen, en een rechtsgeleerde Faculteit in het bijzonder, best kan gebruiken.

Doch er is nog een andere reden, waarom het aftreden van Prof. Orban de wetenschappelijke kringen in dit land diep heeft getroffen. Prof. Orban behoort namelijk tot die generatie welke de Vlaamse Universiteit te Gent heeft weten op te bouwen. En in dit verband verheugt het me, naast hem in deze zaal te mogen begroeten onze collega's Niko Gunzburg en baron Louis Fredericq, die tot diezelfde ploeg behoorden. Aan hen hebben de jongere collega's het te danken (ik denk nl. aan de Professoren E. Spanoghe, A. Mast en W. Delva, hier aanwezig, en aan alle anderen ook), dat ze in een veel rustiger atmosfeer mogen werken.

Prof. Orban werd reeds bij Koninklijk Besluit van 7 oktober 1925 tot docent benoemd aan de Bijzondere Handelsschool, gehecht aan de Faculteit der Rechten, voor de cursussen « Beginnselen van het Belgisch grondwettelijk en administratief recht » en voor « Begrippen van het vergelijkend grondwettelijk recht ». Dadelijk vond hij in dit onderwijs de gelegenheid om zich te bezinnen over de diepere gronden van onze democratische instellingen, en van het rechtsverschijnsel in het algemeen.

Amper twee jaar daarop volgde zijn benoeming in de Faculteit der Rechten voor de cursussen « Vergelijkend grondwettelijk recht » en « Vergelijkend administratief recht ».

Bovendien werd hij bij Koninklijk Besluit van 15 juni 1937 belast, in de Faculteit Rechten, met de cursus « Burgerlijk recht, Boek I, met praktische oefeningen », m.a.w. « Personenrecht ». En U weet hoe hij zich op dit

gebied nog onlangs heeft ingespannen tijdens de bespreking van de nieuwe wetten over de onwettige kinderen, en de wederzijdse plichten der echtgenoten. Soms stond hij heel alleen tegenover de ganse Senaat. Doch achteraf rijst bij mij de vraag, of hij niet gelijk had, tegen alle anderen samen!

Binnenkort hopen wij hem weer aan het woord te horen bij de aanstaande hervorming van het huwelijks-goederenrecht.

Dames en Heren,

Het beeld van sympathieke mensen is meestal niet te scheiden van een of ander uiterlijk kenmerk van hun persoonlijkheid. Bij Prof. Orban heet zulk totem: de sigaar.

Op elke faculteitsvergadering die hij voorzat, lag er een prachtige sigarenkist op tafel. En dit hebben de collega's te meer kunnen appreciëren, daar Prof. Orban vier jaar lang (van 1950 tot 1954) Dekaan van de Faculteit Rechten is gebleven.

Toen de Faculteit Rechten hem vierde, in oktober 1958, kwam Prof. Orban weer af met een reusachtige sigarenkist, symbool van zijn vriendschap. En nu nog, wanneer men van een beroemd man gewaagt, denken om zijn liefde voor de sigaar, dan denken de professoren van de Faculteit Rechten niet aan Winston Churchill, maar aan Maurice Orban.

Balie van Kortrijk

Samenstelling van de Raad der Orde :

Stafhouder : Mr. Claeys Maurice, Kortrijk.

Leden : Mrs. Van Tyghem Karel, Roeselare; Delvoyé André, Kortrijk; Roose Pierre, Kortrijk; De Gryse Achille, Kortrijk; Mayeur Julien, Kortrijk; Gillon Pierre, Kortrijk; Leuridan Albert, Kortrijk; Declercq Joris, Waregem.

Balie van Brugge

Samenstelling van de Raad der Orde :

Stafhouder : Mr. Willy David.

Leden : Mrs. Armand Coulier; Jan Dinneweth; Gerard Beuselink; Jacques Van der Gothe; Emiel Devriese; Albert Deketelaere; Jean Kervyn; Hendrik Olivier; Etienne D'Hondt; Joseph Schramme; Robert Ancot; Boudewijn Vandervennet; Felix Porta; Pierre Matthys.

Balie van Dendermonde

Samenstelling van de Raad der Orde :

Stafhouder : Mr. P. M. Orban.

Leden : Mrs. G. d'Hanens, G. Piret, J. Maillet, R. Westerlinck, M. Duerinck, M. de Coninck van Noyen, W. Melis en Mevr. A. Coene-Debeuckelaere.

Balie van Ieper

Samenstelling van de Raad der Orde :

Stafhouder : Mr. Pieter Waterblee.

Leden : Mrs. André Six, sekretaris; Henri Delobel, Albert Dehem, Gilbert Deschrijver; leden.

Conferentie van de Jonge Balie te Leuven

In haar algemene vergadering van 20 juni 1961 heeft de Conferentie van de Jonge Balie van Leuven, zich, voor het volgend gerechtelijk jaar 1961-1962, het volgend bestuur verkozen :

Voorzitter : Mr. Jacques Vermeersch, Vaartstraat 31, Leuven.

Ondervoorzitter : Mr. Hortense Hoylaerts, Dieststeenweg 47, Kessel-Lo.

Sekretaris : Mr. André Verbist, Parijsstraat 38, Leuven.

Schatbewaarder : Mr. Hubert Simonart, Les Erables, Tildonk.

Afgevaardigde van de stagiaires : Mr. Luc Vanderavort, De Becker-Remyplein, 6, Kessel-Lo.

Jonge Balie van Brugge

Samenstelling van het bestuur voor 1961-62 :

Voorzitter : Mr. R. Depauw.

Ondervoorzitter : Mr. J. Brondel.

Secretariaat : Mrs. W. Weyts en G. Soenen.

Leden : Mrs. J. Verduyn, P. Ducheyne, A. Heymans.

Conférencé du Jeune Barreau d'Anvers

Voorzitter : Mr. Kreglinger-Van Santen.

Onder-voorzitter : Mr. Jean Machiels en Mr. Jean Dierxcens.

Secretaris : Mr. Daniel Meinertzhagen.

Schatbewaarder : Mr. Alain de Cock de Rameyen.

Verslag van de activiteiten van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen, tijdens het gerechtelijk jaar 1960-1961

Tijdens de slotbijeenkomst van het jaar 1959-1960, op 24 juni 1960, werd het volgende bestuur verkozen :

Voorzitter : Mr Edgar Boonen ; *Ondervoorzitters* : Mr Jozef Marck, Mr Jozef Van Goethem ; *Schatbewaarder* : Mr Marcel Imler ; *Secretaris* : Mr Ivo De Weerd.

Menig confrater vroeg zich waarschijnlijk af wat dit bestuur van het 76e jaar der Vlaamse Conferentie zou maken. Zou het schitterend, het « koninklijk » jaar van Mr Georges Franck geëvenaard worden, of zouden de Antwerpse confraters de gelegenheid krijgen wat te werken ?

Zaterdag 15 oktober 1960 bracht in de Assisenzaal de plechtige openingszitting van het jaar, met de rede van Mr. Jan Cortvriend over « Het Beroepsgeheim van de journalist ». Het was een duidelijke stellingname ten gunste van de vrijheid van informatie voor de journalist. Deze vrijheid sluit het recht in, de bron der informatie geheim te houden, maar brengt ook de noodzakelijkheid mee zich in beroepskader te organiseren en een tuchtraad op te richten.

Na een meesterlijke repliek en traditionele rouw hulde door de Heer Stafhouder, volgde een prachtige en drukke receptie in de zaal Magnus, aangeboden door Mevrouw en Mr. Edgar Boonen.

Het banket in het Hotel Century was gekeurd en besteld door Mr. Bruno Wuyts... iedere commentaar door onbevoegden zou dan ook ongepast en niet ter zake dienend zijn. De hartelijke stemming, onderhouden door tien tafelspeechen, werd ten top gedreven door een schitterende revue, opgesteld door Mrs Louis Rombaut, Herman Wagemans en Felix Maes. Het was de « zoveelste » afscheidsrevue van deze veteranen... ?

Op 28 oktober had de eerste ledenvergadering plaats voor dit jaar in het Rubenshof, aan de Groenplaats. De Heer Leliard, bekend door zijn taalkundige kronieken in het Rechtskundig Weekblad, sprak over « de Ziekte van onze rechtstaal ».

Spreker ontleedde de oorzaken van de « barbaarse stijl » die zo veelvuldig voorkomt in de wetteksten en rechterlijke uitspraken (over de stijl van onze besluiten zweeg hij voorzichtigheidshalve). Naast archaïsme is een der biezonderste redenen het feit dat vele rechtsbeoefenaars nog denken en schrijven in het Frans, hoewel de opvattingen over de waarde van het Frans als rechtstaal zeer verdeeld zijn.

Na het dankwoord van Mr Boonen werd overgegaan tot het belangrijk debat over het gebruik der lidwoorden in de benaming der Vlaamse Conferentie.

Oud-Stafhouder Mr. Emiel Ooms was aanlegger en pleitte met brio voor de naam « Vlaamse Conferentie bij de Balie te Antwerpen ». Spreker citeerde verschillende voorbeelden, en zocht zijn bewijsmateriaal in beroemde werken, zoals dit van een Professor aan het Klein-Seminarie van of te Hoogstraten.

Na dit grondig pleidooi verdedigde Oud-Stafhouder Mr. René Victor de traditionele benaming « Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen ». Men spreekt toch ook, aldus onze Ere-voorzitter, van de haven en de beurs van Antwerpen, en zelfs van de « Gazet van Antwerpen ».

De heer Leliard werd als deskundige aangesteld om advies uit te brengen. Ook de ouderdomsdeken Mr. Wittemans liet zijn stem horen om de eufonie der klassieke benaming kracht bij te zetten.

De eindbeslissing werd, en wordt nog steeds in beeraad gehouden. Het bestuur, in spoedvergadering bijeengeroepen, besliste als « voorlopige en dringende maatregel » de traditionele benaming te behouden.

Op '5 november 1960 werd gebruik gemaakt van de officieuze feestdag om een bezoek te brengen aan de « Algemene Drukkerij en Rotogravure Astra ». Na een inleiding door de bedrijfsleider werden wij rondgeleid door de verschillende afdelingen : de redactie, de zet-terij, de fotografische afdeling en de retouche (waar de aanwezige dames aan hun lot werden overgelaten om de confraters toe te laten een levensgrote afbeelding van B.B. te re-toucheren). Na de volledige rondgang werden de aanwezigen vergast op champagne en versnaperingen, waarvan de diversiteit zo mogelijk deze der kleurvariaties in diepdruk nog in de schaduw stelde.

In het kader van de journalistiek, waarin dit jaar door de openingsrede geplaatst werd, had Mr. Boonen een gekend Belgisch journalist uit Nederland uitgenodigd. Dr. Albert Van de Poel sprak op 25 november over « Gemeenschappelijke vraagstukken rond de Schelde ». Het werd een zeer boeiende voordracht, afgewisseld met diverse indiscreties en nieuwsjes uit eerste bron, over Delta-, Sloe- en Kreekrakplan, en hun gevolgen voor Nederland en België. In het daarop volgende debat dierf vooral Mr. Carlos De Baeck het optimisme van de spreker in twijfel trekken, omdat ondanks de zgn. « Benelux-geest » Nederland geen overleg had gepleegd met België alvorens de diverse plans te aanvaarden.

Op 1 december 1960 ontvingen de oud-voorzitters en het bestuur der Conferentie de stagiaires der drie jaren. De Stafhouder en de Voorzitter namen het woord om de betekenis van de Vlaamse Conferentie in het balieleven toe te lichten.

Als afgevaardigden der stagiaires werden aangeduid: Mr. Mariette Verrycken voor het derde jaar, Mr. William Lambrechts voor het tweede jaar en Mr. Jaak Deprez voor het eerste jaar.

Op 16 december 1960 hield de Vlaamse Conferentie een grootsè herdenkingsavond gewijd aan de in dat jaar overleden letterkundige Willem Elsschot. Voor een

volle Assisenzaal stelde Voorzitter Boonen de feestredenaar voor, Albert Westerlinck, professor te Leuven. De priester-kunstenaar zou spreken over zijn vriend, de agnosticus.

Prof. Aerts bracht een grondige en merkwaardige ontleding van de verschillende werken van Alfons De Ridder. De betekenis van de schrijver noemde hij universeel. Elsschot bracht een nieuw thema: de economische mens. Zijn optiek is verbazend scherp: de karaktertypering is zo volmaakt dat geen kritiek mogelijk is. De spanningen in het psychisch leven van de mens, de tegenstelling tussen de aardse verbondenheid van Boorman en de droom van Laarmans vormen de dramatiek van zijn werk.

Na deze hoogstaande en langdurig toegejuichte rede, vertolkte voordrachtskunstenaar Joost Noydens op enige wijze enkele hoofdstukken uit «Het Dwaallicht», terwijl Mevrouw Lisbeth Boonen-Van Thillo de gedichten «Moeder», «Tot den arme», en «Bij het doodsbed van een kind» met beheerst gevoel en prachtige taal voordroeg.

Een originele receptie, aangeboden door de kinderen van Willem Elsschot in het artistieke kader van het ouderlijk huis, besloot deze academische zitting.

De receptie bij de familie de Ridder was voor sommigen nauwelijks achter de rug, of reeds moesten zij naar Ierseke voor het jaarlijks rendez-vous met de balie van Middelburg. Ondanks het gure weder was de Vlaamse Conferentie met een 30-tal confraters en echtgenoten flink vertegenwoordigd. De «confrères» uit Middelburg bleven echter schromelijk in gebreke, en zij ontvingen dan ook, op inspiratie van de stafhouder, volgend telegram: «De Vlaamse Conferentie, na verbroedering met oesters en kreeften groet U hartelijk». Wij wachten tot op heden nog steeds op enige wedergroet of dankbetuiging.

Het jaar 1961 werd ingezet met een voorstelling van het Poppenspel Pats in het aangepaste kader van het Museum voor het Vlaamse Cultuurleven. Ondanks de aanwezigheid van verschillende magistraten, die eveneens waren uitgenodigd, had men blijkbaar op de maturiteit der aanwezigen gerekend, daar de nummers werden aangekondigd als een selectie uit programma's «voor volwassenen», verwerkt tot «Poppourri 1961».

Na de voorstelling konden de belangstellenden een kijkje nemen achter de schermen, waar zij oud-confrater Karel Weyer, leider van Pats, gingen gelukwensen met zijn gevarieerd programma, vol fijne humor en schitterende vondsten.

Op vastenavond, 14 februari 1961, ging het traditioneel Worstenfeest door aan boord van de Pérouse, voor meer dan honderd confraters. Voorzitter Boonen hield een gevatte tafelrede, waarin hij de volgende sprekers uitnodigde de betekenis van de worst en het worstenfeest te analyseren.

Stafhouder Mr. Roost ging op deze uitdaging in, en had anderzijds het genoeg de aanwezigen de uitstraling der Vlaamse Conferentie aan te tonen door de rubriek «Buitenlandse Zaken» uit het jaarverslag van de Orde van Advokaten te Amsterdam voor te lezen. Deze rubriek vermeldde slechts één gebeurtenis, nl. de viering van het 75-jarig bestaan der Vlaamse Conferentie te Antwerpen. De feestelijkheden werden door Deken Stibbe als «pallietachtig» omschreven.

Na de spreekbeurten van onze Erevoorzitter en van ouderdomsdeken Mr. Wittemans, brachten vijf jonge confraters, Mrs Mariette Verrycken, Werner Van Walle, Frederik Erdman, Jaak Deprez en Fernand Buyckx de lang verwachte stagistenrevue. Het werd een zeer

opgemerkte prestatie, en het oordeel der ouderen was unaniem dat zelden zulke hoogtepunten door een stagistenrevue werden bereikt.

Op 21 februari 1961 hield de Vlaamse Conferentie een luisterrijke academische zitting, waarop Professor Bernard Van Groningen het woord voerde over «De Klassieke Oudheid en Wij, Achteruitzien om vooruit te zien». De voordracht stond onder de auspiciën van de Consul-Generaal der Nederlanden, Dr. J.B.V. M.J. van de Mortel, die voor de zitting een cocktail aanbood in zijn privé-woning.

De Assisenzaal bleek te klein om de talrijke belangstellenden voldoende te geven. Tientallen moesten zich met staanplaatsen tevreden stellen of onverrichterzake huiswaarts keren.

De Voorzitter betreunde in zijn inleiding niet tot de studenten van Prof. van Groningen te hebben gehoord. Hij noemde de voordrachtgever een der meest vooraanstaande wetenschapsmensen in Nederland, sedert verschillende jaren voorzitter van de Koninklijke Academie van Wetenschappen.

De volheid van ons leven, aldus Prof. Van Groningen, concentreert zich in het vluchtige heden. Wil men bewust leven, dan moet men dat heden begrijpen, wat slechts mogelijk is door de blik te richten op het verleden. Het is dus nodig achteruit te zien, wil men de weg bepalen, die men verder wil inslaan. Spreker leerde ons dan, dat onze beschaving teruggaat en kan getypeerd worden door drie steden te noemen: Jeruzalem, Athene en Rome.

Na de academische zitting hielden Erevoorzitter en Mevrouw René Victor een geslaagde receptie in de «Salons de Laet». De aanwezigen hadden het voorrecht Prof. van Groningen aldaar nader te leren kennen als een biezonder verstandig, minzaam, eenvoudige en hartelijk man.

Op 10 maart sprak voor de leden der Conferentie de Heer Arthur de Waele, erkend specialist in Belgische en Europese transportproblemen. Het onderwerp van zijn spreekbeurt, de toekomst van het verkeer te Antwerpen, was actueel, en het werd op duidelijke en boeiende wijze voorgesteld aan de hand van schetsen en kaarten. Achtereenvolgens behandelde de spreker de wegen, de spoorwegen en de trams in de huidige en toekomstige agglomeratie Antwerpen.

Ten einde ook in 1961 het onderwerp der openingsrede in ere te houden, organiseerde de Vlaamse Conferentie op 23 maart een spreekbeurt over «Aspecten van de Journalistiek», door de heer Herman de Ceuster, jurist, historicus en Voorzitter van de Belgische Persbond, afd. Antwerpen-Limburg.

Deze causerie werd gehouden na een als «demokratisch» aangekondigd avondmaal, dat plaats had in het Bouwcentrum aan de Jan van Rijswijkklaan. Menu en spreekbeurt waren van uitstekend gehalte, zodat de nieuwe formule de goedkeuring van de talrijke aanwezigen wegdroeg.

Donderdag 27 april bracht voor dit gerechtelijk jaar de laatste academische zitting, gewijd aan «Herman Teirlinck, de veelzijdige».

Professor Garnt Stuiveling, hoogleraar te Amsterdam, voerde er het woord om als Noord-Nederlander hulde te brengen aan de «vereerde meester». Spreker vergeleek de naam Teirlinck of teerling met een dobbelsteen en zijn verschillende facetten. Zoals bij de dobbelsteen nooit alle zijden terzelfdertijd zichtbaar zijn, zo verrast Teirlinck ons steeds met nieuwe aspecten van zijn kunstenaarschap, terwijl andere pas later aan het licht zullen komen. Prof. Stuiveling, schetste die diversiteit van de schrijver in de drie grote perio-

des van zijn werk, die ieder ongeveer 20 jaar beslaan.

Na dit briljant betoog hield Prof. Willem Pee, hoogleraar te Gent, een spreekbeurt waarin het werk van Herman Teirlinck in taalkundig opzicht werd ontleed. Ook de taal van de schrijver heeft gedurende vijftig jaar een evolutie doorgemaakt, en deze van zijn twee laatste werken staat ver af van deze uit zijn eerste periode.

De academische zitting werd zoals het behoort, besloten met een receptie, aangeboden door Voorzitter en Mevrouw E. Boonen.

Op 3 mei vergastte de directie van het Concern Rex ons op de avant-première van de film « Un Voyage en Ballon » van Albert Lamorisse: het was ditmaal geen film over advocaten, een zeer oorspronkelijke documentaire over Frankrijk, waarin muziek, beelden en kleuren zo meesterlijk in elkaar zijn verwerkt, dat men enkel nog van poëzie kan spreken. Na de voorstelling werd nog een receptie aangeboden in ciné Rubens.

Op 19 mei waren wij uitgenodigd door Handelsrechter Hoefnagels op een bezoek aan de N.V. Belgische Margarine Unie te Merksem. De firma had een autocar ingelegd om de confraters met hun echtgenoten aan het Gerechtsgebouw af te halen. Ter plaatse kregen de dames — samen met enkele fijnproevers — een kookdemonstratie, terwijl voor de heren een technische uitvoeriger bezoek was voorzien. Tot slot werd het ganse gezelschap naar de Solo-club in de Omme-ganckstraat gevoerd, waar een receptie werd aangeboden.

De voorlaatste activiteit was de welsprekendheids-prijskamp Herman de Jongh, die betwist werd op 9 en 15 juni, met als deelnemers: Mrs. William Lambrechts, Raoul De Ryck, Henri De Munck, Christian Jacquain, Frederik Erdman en Daniel Meinertzhagen. De zes spreekbeurten waren allen van uitstekend gehalte, en de sprekers werden dan ook terecht door de Voorzitter van harte gelukgewenst. Het beoordelen van hun individuele verdiensten is niet onze taak, maar deze van de jury.

Tot slot, Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Stafhouder, Waarde Confraters, een overzicht in vogelvlucht: De conferentie organiseerde dit jaar vier academische zittingen, nl. de openingszitting, de Willem Elsschot herdenking, de spreekbeurt van Prof. van Groningen en de avond gewijd aan Herman Teirlinck. Verder drie uitstappen of bezoeken, vier voordrachten, en zes activiteiten die wij onder de rubriek varia zouden opnemen, nl. de stagisten-ontvangst, het Poppenspel Pats, het Worstenfeest, de filmvoorstelling, de Herman de Jongh prijskamp en het sluitingsbanket.

Op deze negentien activiteiten waren er zeven verzegeld, voorafgegaan of gevolgd door een of andere vorm van receptie.

Nochtans, Mijnheer de Voorzitter — en ik hoop dat de vergadering mij deze uitweiding even wil vergeven — zijn de schoonste herinneringen voor de leden van uw bestuur ongetwijfeld verbonden aan de verschillende zgn. bestuursvergaderingen, stagisten of revuïsten-ontvangsten of vriendenbijeenkomsten ons aangeboden door Mevrouw Lisbeth Boonen-Van Thillo in « Café Maritime », gelegen in de kelders van uw woning aan de Tabakvest. Als al die « rotzooi » eindelijk voorbij is, zei Mevrouw Boonen, zullen wij dat vieren. Mijnheer de Voorzitter, vandaag is de rotzooi voor U voorbij. Wij, Uw bestuursleden, en ik denk ook gans de balie, danken U voor die rotzooi.

Ivo De Weerd

WETGEVING

30 juni 1961. — Wet betreffende de epuratie inzake burgertrouw.

Boudewijn, Koning der Belgen,
Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.
De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Afdeling 1.

Wijzigingen in het Strafwetboek en in het Militair Strafwetboek.

Artikel 1. De artikelen 123*sexies*, 123*septies*, 123*octies* en 123*nonies* van het Strafwetboek worden vervangen als volgt:

« Artikel 123*sexies*. § 1. In afwijking van de artikelen 31 en 32, spreken de vonnissen of arresten van veroordeling tot de doodstraf, dwangarbeid of levenslange of buitengewone hechtenis wegens een misdrijf of poging tot een misdrijf als omschreven in Hoofdstuk II, Titel I, Boek II van het Strafwetboek, in oorlogstijd gepleegd, tegen de veroordeelden geen ontzetting van de daarin bedoelde rechten uit, maar brengen van rechtswege vervallenverklaring voor hun leven mede van:

» 1° de rechten genoemd in het vorenbedoelde artikel 31 met inbegrip van het recht om te stemmen, te kiezen en verkozen te worden;

» 2° het recht om ingeschreven te zijn op een tabel van de orde van advocaten, op een lijst van ereadvocaten of op een lijst van advocaten-stagiairs;

» 3° het recht om in welke hoedanigheid ook deel te nemen aan enig onderwijs dat in een openbare of private inrichting wordt gegeven;

» 4° het recht om als bedienaar van een eredienst door de Staat te worden bezoldigd;

» 5° het recht om leider van een politieke vereniging te zijn;

» 6° het recht om, in welke hoedanigheid ook, deel te nemen aan de exploitatie, de administratie, de redactie, het drukken of verspreiden van een dagblad of van om het even welke publikatie, ingeval deze deelneming een politiek karakter heeft;

» 7° het recht om deel te nemen aan het bestuur of de administratie van enige demonstratie van culturele, filantropische en sportieve aard of van enige openbare vermakelijkheid, ingeval deze deelneming een politiek karakter heeft;

» 8° het recht om deel te nemen aan de exploitatie, aan het beheer of op enigerlei wijze aan de werkzaamheden van enige onderneming voor toneelvoorstellingen, cinematografie of radio-omroep, ingeval deze deelneming een politiek karakter heeft;

» 9° het recht om in welke hoedanigheid ook deel te nemen aan het beheer, de zaakvoering of het bestuur van een beroepsvereniging of een vereniging zonder winstgevend doel.

» § 2. In afwijking van de artikelen 32 en 33, kunnen de vonnissen of arresten van veroordeling tot andere criminele straffen of tot correctionele straffen wegens een misdrijf of poging tot een misdrijf als omschreven in Hoofdstuk II, Titel I, Boek II van het Strafwetboek, in oorlogstijd gepleegd, niet de ontzetting van rechten als omschreven in de genoemde artikelen uitspreken maar de tijdelijke vervallenverklaring van alle rechten genoemd in de vorige paragraaf of van een deel ervan.

» De vervallenverklaringen bepaald in de kieswetten met inbegrip van de artikelen 6 en 7, 2°, van het Kieswetboek, zijn in ieder geval van toepassing.

» De vervallenverklaringen kunnen worden uitgesproken voor de tijd van tien tot twintig jaren, indien de straf opsluiting of gewone hechtenis is en voor de tijd van vijf tot tien jaren, indien de straf correctioneel is. De tijd van de vervallenverklaringen bepaald bij het vonnis of het arrest van veroordeling, gaat in op de dag dat de op tegenspraak of bij verstek gewezen veroordeling (kracht van gewijsde heeft verkregen.

» Art. 123septies. § 1. De veroordeelden die vervallen verklaard zijn bij toepassing van artikel 123sexies, kunnen herstel aanvragen in de rechten genoemd in nummer 6° tot 9°, op voorwaarde dat :

» 0° zij niet in hechtenis zijn ter uitvoering van hun straf, niet voortvluchtig zijn of zich niet versteken;

» 2° zij de tegen hen uitgesproken geldboeten hebben voldaan en de teruggaven, schadevergoedingen en kosten waartoe zij zijn veroordeeld, hebben gekweten; evenwel kan de rechtbank de veroordeelde van deze voorwaarde ontslaan indien hij bewijst dat hij in de onmogelijkheid verkeerde om die kwijting te verrichten, hetzij wegens onvermogen, hetzij wegens een andere oorzaak die niet aan hem te wijten is;

» 3° sinds de dag waarop de vervallenverklaring is ingegaan een termijn van twintig jaren verstreken is zo de veroordeelde vervallen is verklaard voor het leven, van tien jaren zo hij vervallen verklaard is voor tien tot twintig jaren ten gevolge van een veroordeling tot opsluiting of gewone hechtenis en van vijf jaren zo hij vervallen verklaard is voor vijf tot tien jaren ten gevolge van een veroordeling tot een correctionele straf.

» § 2. De aanvraag wordt bij een ter post aangezekende brief gezonden aan de procureur des Konings van de woonplaats of de verblijfplaats van de betrokkene en, indien deze in België noch woonplaats noch bepaalde verblijfplaats heeft, aan de procureur des Konings van het arrondissement Brussel.

» De procureur des Konings wint alle inlichtingen in die hij nodig oordeelt en brengt de aanvraag voor de rechtbank van eerste aanleg.

» De betrokkene verschijnt voor de rechtbank in raadkamer, hetzij in persoon, hetzij bij pleitbezorger of bij een advocaat houder van de stukken, op eenvoudige oproeping die hem door de procureur des Konings bij een ter post aangetekende brief wordt toegezonden.

» Die oproeping vermeldt voor welke kamer van de rechtbank de aanvraag wordt gebracht, alsmede dag en uur van verschijning. Tussen de kennisgeving en de verschijning moeten ten minste acht dagen verlopen. De afgifte van de ter post aangetekende brief geldt als kennisgeving.

» Indien de betrokkene na de kennisgeving niet verschijnt, hetzij in persoon, hetzij bij pleitbezorger of bij een advocaat houder van de stukken, kan de rechtbank, alvorens over de aanvraag uitspraak te doen, de zaak uitstellen om het openbaar ministerie gelegenheid te geven hem een nieuwe oproeping te zenden.

» Het dossier van het openbaar ministerie wordt ten minste acht dagen voor de vastgestelde terechtzitting op de griffie van de rechtbank neergelegd. De rechtspleging wordt op de terechtzitting voortgezet zoals in correctionele zaken.

» Het op de aanvraag gewezen vonnis is niet vatbaar voor hoger beroep.

» Indien de aanvraag geheel of ten dele afgewezen wordt, kan zij niet worden hernieuwd voordat twee jaren zijn verstreken sedert de rechterlijke uitspraak.

» Bij overlijden van de betrokkene kan elk beroep en elke eis waarin deze wet voorziet, worden voortgezet door zijn echtgenoot, zijn bloedverwanten in de

opgaande en neerdalende lijn, of zijn broeders en zusters.

» Zij kunnen insgelijks voortgezet worden door een of meer rechtverkrigenden onder algemene of bijzondere titel die van een geldelijk belang doen blijken.

» § 3. Herstel in de rechten waarvan de veroordeelden bij toepassing van het voorgaand artikel vervallen verklaard waren, heeft slechts gevolg voor de toekomst.

» Artikel 123octies. Wanneer het vonnis of het arrest dat de levenslange of tijdelijke vervallenverklaring van rechten ten gevolge heeft bij toepassing van artikel 123sexies, in kracht van gewijsde is gegaan doet het openbaar ministerie het bij uittreksel in het *Belgisch Staatsblad* bekendmaken, met vermelding van de uitgesproken of daaruit voortvloeiende vervallenverklaring. Het openbaar ministerie betekent het tevens bij uittreksel aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de laatste woonplaats met het oog op de inschrijving van deze vermelding in het bevolkingsregister. Deze vermelding moet in het bevolkingsregister van elke nieuwe woonplaats worden overgeschreven.

» Artikel 123nonies. Hij die, in weerwil van de vervallenverklaring die voortvloeit uit de toepassing van § 1 of 2 van artikel 123sexies, rechtstreeks of door het stellen van een tussenpersoon, gebruik maakt van een der in dat artikel genoemde rechten, wordt gestraft met gevangenisstraf van één tot drie jaar en met geldboete van 10.000 frank tot 100.000 frank.»

Art. 2. In de wet van 27 mei 1870, houdende het Militair Strafwetboek, wordt een artikel 18bis, ingevoegd, luidende :

« De artikelen 123sexies, septies, octies en nonies van het Strafwetboek zijn toepasselijk op de misdrijven omschreven in de artikelen 17 en 18. »

Art. 3. De wet van 14 juni 1948 betreffende de epuratie inzake burgertrouw en die van 29 februari 1952 tot wijziging daarvan, worden opgeheven.

Afdeling 2.

Tijdelijke maatregelen.

Art. 4. De vervallenverklaring van burgerlijke en politieke rechten voor de inwerkingtreding van deze wet opgelegd wegens feiten gepleegd tussen 26 augustus 1939 en 15 juni 1949, wordt gehandhaafd binnen de volgende perken :

§ 1. Er wordt een einde gemaakt aan de vervallenverklaringen van burgerlijke en politieke rechten, opgelegd hetzij krachtens artikel 1, eerste of tweede lid, van de besluitwet van 19 september 1945 betreffende de epuratie inzake burgertrouw, hetzij ten gevolge van een inschrijving op de lijsten van de krijgsauditeur krachtens die besluitwet of de wet van 14 juni 1948, hetzij krachtens artikel 7 van die besluitwet of artikel 7, eerste lid, van die wet.

§ 2. Er wordt eveneens een einde gemaakt aan de vervallenverklaringen van burgerlijke en politieke rechten, opgelegd ten gevolge van een correctionele veroordeling, wanneer de gevangenisstraf drie jaar niet te boven gaat.

§ 3. Er wordt bij besluit van de Minister van Justitie een einde gemaakt aan de vervallenverklaringen van burgerlijke en politieke rechten, opgelegd ten gevolge van een veroordeling tot een vrijheidsstraf van meer dan drie jaar en minder dan tien jaar, wanneer de betrokkenen te dien einde een verzoekschrift indienen waardoor uitdrukkelijk aangeduid wordt dat zij voornemens zijn de wetten van het Belgische volk getrouw te zullen nakomen.

Het verzoekschrift is niet ontvankelijk indien de verzoeker nog in hechtenis is ter uitvoering van zijn straf, of indien hij voortvluchtig is of zich versteekt.

Dit herstel verleent aan de veroordeelden tot een vrijheidsstraf van meer dan vijf jaar geen ontheffing van de vervallenverklaring van het recht om te stemmen, te kiezen en verkozen te worden bij toepassing van artikel 6 van het Kieswetboek en de overige bepalingen van de kieswetten.

§ 4. Veroordeelden tot een vrijheidsstraf van tien jaar of meer en niet boven twintig jaar, kunnen aan de rechtbanken het volledig of gedeeltelijk herstel in hun rechten aanvragen met uitzondering van het recht om te stemmen, te kiezen en verkozen te worden, waarvan zij vervallen verklaard zijn bij toepassing van de bepalingen van de kieswetten, met inbegrip van artikel 6 van het Kieswetboek.

Voor de ontvankelijkheid van die aanvraag gelden dezelfde eisen als die welke in § 1 van artikel 123septies van het Strafwetboek zijn gesteld en de rechtspleging is die van § 2 van dat artikel.

§ 5. Veroordeelden tot een vrijheidsstraf van meer dan twintig jaar kunnen aan de rechtbanken het volledig of gedeeltelijk herstel aanvragen in de rechten genoemd in nummer 6° tot 9° van § 1 van artikel 123sexties van het Strafwetboek.

Voor de ontvankelijkheid van die aanvraag gelden dezelfde eisen als die welke in § 1 van artikel 123septies van het Strafwetboek zijn gesteld en de rechtspleging is die van § 2 van dat artikel.

§ 6. Voor de toepassing van de tijdelijke maatregelen worden met de vorenbedoelde straffen gelijkgesteld de zwaardere straffen die bij genademaatregel tot die strafmaat zijn verminderd.

§ 7. De vervallenverklaringen bepaald in artikel 123sexties, letters e, f en g, van het Strafwetboek, zoals zij voor de inwerkingtreding van deze wet waren gesteld, blijven alleen gehandhaafd voor zover de daarin bedoelde deelneming een politiek karakter heeft; de vervallenverklaring bepaald in letter h wordt opgeheven.

§ 8. De bepalingen van de vorige paragrafen doen voor het toekomstige alle gevolgen van deze vervallenverklaringen ophouden; evenwel herstellen zij de betrokkenen niet in de titels, graden, openbare ambten, bedieningen en betrekkingen waaruit dezen zijn ontzet, noch in de hoedanigheid van advocaat, advocaat-stagiair of ere-advocaat die hun is ontnomen.

Kondigen deze wet af, bevelen dat zij met 's lands zegel bekleed en door het *Belgisch Staatsblad* bekend gemaakt worde.

Gegeven te Brussel, 30 juni 1961.

MEDEDELINGEN

Oprichting van een speciale licentie in het internationaal recht aan de Vrije Universiteit te Brussel.

Rekening houdend met de ontwikkeling van het volkenrecht en met de talrijke wordende ambten te begeven door de internationale organisaties, heeft de Raad van Beheer van de Vrije Universiteit te Brussel besloten, van het academisch jaar 1961-62 af een speciale licentie in het internationaal recht in de schoot van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid op te richten, waarvan de colleges ook in het Nederlands zullen gedoceerd worden.

De houders van een eindexamen in de rechten

kunnen deze licentie verwerven na twee proeven en twee jaar studie.

De Faculteit staat evenwel toe, dat de colleges van het eerste jaar kunnen gevolgd worden door de studenten van het tweede doctoraat, die dan de eerste proef mogen afleggen na te slagen in hun proef van het tweede doctoraat, en dat de colleges van het tweede jaar gevolgd worden door studenten van het derde doctoraat, die dan de tweede proef afleggen nadat ze het eindexamen in de rechten behaald hebben.

Programma.

Eerste jaar :

Actuele vraagstukken van internationale politiek (45 u.); Diplomatieke, consulaire en internationale ambten (30 u.); Vergelijkend staatsrecht (45 u.); Beginselen van het internationaal strafrecht (15 u.); Inleiding tot het recht van de landen met Common Law (45 u.); Internationaal maritiem recht (15 u.); Speciale vraagstukken van internationaal publiekrecht (30 u.).

Tweede jaar :

Procedure voor internationale rechtbanken en jurisprudentie van die lichamen (45 u.); Speciale vraagstukken van internationaal privaatrecht (45 u.); Grondige studie van vraagstukken van internationale politiek (30 u.); Speciale vraagstukken van internationaal publiekrecht (30 u.); Vraagstukken van staatsrecht en van volkenrecht betreffende de nieuwe staten (30 u.).

Algemene Practische Rechtsverzameling

De raad van beheer der Algemene Practische Rechtsverzameling, heeft in zijn vergadering van 14 juni 1961 op aanvraag van meerdere belangstellenden en auteurs beslist, de datum voor de inzending der verhandelingen, met het oog op de Vleurinck-prijs, te verlengen tot 15 maart 1962.

De uitslag zal bekend gemaakt worden in de loop van de maand september daaropvolgend.

TIJDSCHRIFTEN

Rechtskundig Tijdschrift voor België, jrg. 1961 - nr. 1:

R. Van Lennep, Algemeen Disciplinair Recht. — B. De Schutter, De Pressure Groups in de Verenigde Staten.

Omnilegie, jrg. 1961 - nr. 6 :

Wetgeving.

Arresten en Adviezen van de Raad van State, jrg. 1961 - nr. 1 :

Rechtspraak.

Tijdschrift van de Vrederechters, jrg. 1961 - nr. 5 :

Vrederechtersbond, Congres van Gent. — Bibliographie. — Chronique des Justices de paix. — Rechtspraak.

Sociaal economische wetgeving, jrg. 1961 - nr. 5 :

J. Peters, Jurisprudentie van het Hof van Justitie der Europese Gemeenschappen. Deel V: 1958-1959. — M. Gaudet, Aspects Juridiques de la liberté d'établisse-

ment dans le marché commun. — I. Samkalden, Bosch, K.I.M. en Kolynos. — Wetgevingskroniek.

nr. 6 :

J.M. Polak, De Boswet in de Tweede Kamer. — J.C. Somer, Een ontwerp Tuinbouwvestigingswet. — W.C. van Bingsbergen, Beveiliging uit defensieoverwegingen van Euratoomgeheimen en het Nederlandse strafrecht. (Slot).

Tijdschrift voor sociaal recht en van de Arbeidsrechten, jrg. 1961 - nr. 4 :

M.Cl. Platen, Sociale wetgeving in 1960.

nr. 5 :

De Leye O., De schuld van een werkmakker bij een ongeval op de weg naar of van het werk. — Rechtspraak.

Algemeen Fiscaal Tijdschrift, jrg. 1961 - nr. 10-11 :

Algemeenheden. — Inkomstenbelastingen. — Taxes met inkomstenbelastingen gelijkgesteld. — Indirekte staatsbelastingen. — Internationale overeenkomsten. — Buitenlandse belastingen.

Tijdschrift voor Notarissen, jrg. 1961 - nr. 6-7 :

Cl. Bouaert, De interpretatie van de fiscale wet.

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht, jrg. 1961 - nr. 3-4 :

A. Vranckx, De Brabantse steden, voorboden van ons grondwettelijk recht. — R. Picavet, De gemeentewet de lege feranda. — P.W. Van Willigen, De ontwikkeling van de gemeentelijke arbeid in Nederland, bezien in verband met de financiële verhouding tussen Rijk en gemeenten. — M.V. Polak, De gemeente, de rechter en de individuele vrijheidssfeer. — F. Philippart, De bestuurlijke voogdij en het toezicht op de gemeenten en provincies. — C. Vanstraelen, Het statuut van de burgemeester. — D. Simons en E. Boon, Status en rechtsvorm van de intercommunale, en supercommunale nutsbedrijven, met inbegrip van de status van het personeel. — J.C. Schouten, De burgerlijke stand in Nederland. — C. Snacken, Het stelsel van de openbare onderstand inzonderheid de onderstandswoonst. — F. Wastiels, De gemeenten en de stedebouw. — J. Stulens, De organisatie van beperkte aanbestedingen door de ondergeschikte besturen.

De Gemeente, jrg. 1961 - nr. 6 :

P. Mast, Beschouwingen over de verkoop van roerende goederen door het gemeentebestuur. — W. Lippens, Het statuut van de N.M.B.S. ten overstaan van de verdeling der ruimingskosten van de onbevaarbare waterlopen. — J. Borret, Moet het ontslag van het lid van C.O.O. aanvaard worden? — M. Callewaert, Ganshoren bouwt nieuwe wijk voor 5.000 personen en ontwerpt een groots cultureel centrum.

Tijdschrift voor Gemeenterecht, jrg. 1961 - nr. 6 :

Vreemdelingenpolitie. — Benoemingen. — Bezoldigingen. — Financiën. — Geldwezen. — Goederen. — Openbare Onderstand. — Personeel.

nr. 7 :

Personeel. — Vreemdelingen. — Rechtsgedingen. —

Vreemdelingenpolitie. — Werklozen. — Wetten en verordeningen.

Politica, jrg. 1961 - nr. 3 :

Baron Von Der Heydte, Problèmes récents du droit des gens. — Heylen V., Het Gezinshoofd. — Vereecken M., Het probleem van de vrije-tijdsbesteding. — Lambrechts R., De rekrutering van de onderwijzer.

Arbitrale rechtspraak, jrg. 1961 - nr. 486 :

Rechtspraak.

nr. 487 :

Rechtspraak.

nr. 488 :

Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1961 - nr. 25 :

M.W. Mouton, Enkele volkenrechtelijke aspecten van het geval « Santa Maria ». — J.M. Kan, De financiën der gemeente. — J.V.D. Ven, Studiedagen Carré de Malberg. — J. Rummelink, Tiende Oecumenische Juristen Conferentie Oud-Poelgeest.

nr. 26 :

J.C. Van Oven, De Middelburgse vergadering. — J.J.H. Nieskens, De Raad voor de journalistiek en de ongeorganiseerden. — J.M. Kan, Mr. S.J.R. de Monchy †. — H. Landberg, Toetsing van wetten aan de Grondwet (met onderschrift van Mr. J.M. Kan). — C.J. Nierstrasz, Vernietiging wegens strijd met de wet of wegens strijd met het algemeen belang? (met onderschrift van Mr. J.M. Kan). — J. Jarolimek, Leeszegel, Büchereitantieme, Lending Rights. — E.J.W. Kuyl, « Nietig of vernietigbaar ». — E.D. Hirsch Balin, Uitleenrecht.

nr. 27 :

G. Van Den Bergh, Het Europese Parlement. — A.J. De Bruyn, Inbewaringstelling. — G.E. Langemeijer, Mr. B. De Gaay Fortman †. — J.C. Somer, Vereniging voor Agrarisch Recht. — J.H. Peter, De verhouding van gouverneur, procureur-generaal en Hof van Justitie van Nederlands Nieuw-Guinea. — P.C. De Jong, Duitse Wiedergutmachungs-betalingen en de Nederlandse belastingheffing. — D. Giltay Veth, Wet van 8 december 1960 Stb. 541, houdende wijziging tarief justitiekosten en salarissen burgerlijke zaken. — G.B. Fortuyn, Engelsman kapitein op een Nederlands zeejacht. — T. Stuyt, De huurdersvergoeding, nog steeds een dode mus?

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1961 - nr. 4682 :

N.J. Polak, De natuurlijke verbintenis in de Successiewet (II). — R.D. Kolléwijn, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internation. Privaatrecht (II).

nr. 4683 :

N.J. Polak, De natuurlijke verbintenis in de Successiewet (III, slot). — H.J. Holterman, Lijfrente en huwelijksgemeenschap in verband met de legitieme. — R.D. Kolléwijn, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht (III).

nr. 4684 :

J. Rombach, Boedelscheiding tussen aanwezigen, die het vrije beheer over hun goederen hebben. — Y.D.C. van Duyn, Aantekeningen op de Successiewet 1956 (kwijschelding van schenkingsrecht en successierecht). — Y.D.C. van Duyn, Fiscale notities (kwijschelding van registratierecht). — R.D. Kollewijn, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht (IV).

nr. 4685 :

H. Drion, Art. 1335 en de boedelscheiding (I). — W. M. Peletier, Overzicht van de inhoud van de 92e jaargang van de Oesterreichische Notariats-Zeitung (1960) — R.D. Kollewijn, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht (V).

nr. 4686 :

H. Drion, Art. 1335 en de boedelscheiding (II, slot). — R.D. Kollewijn, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht (VI).

Ars Aequi, jrg. 1961 - nr. 9 :

H.J. Helb, Ruimterecht is geen juridische « science fiction ». — W.G. Verkruijzen, Zeven recente privaatrechtelijke arresten. — H. Schuttevaer, Antwoord Rechtsvraag 61.

De Gerechtsdeurwaarder, jrg. 1961 - nr. 10-11 :

H.N. Brauns, Verplichte W.A.-verzekering. — G.G. M. Verhagen, Het fiscale invorderingstarief loopt achter. — B. Stoppelsteen, Betreden plaats verkoop bij afwezigheid. — G.G.M. Verhagen, Voorbereiding examen Gerechtsdeurwaarder 1962. — Toepassing griffierecht-tarief, vergoeding van deurwaarders van exploitkosten in kosteloze zaken.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, jrg. 1961 - nr. 5 :

J. Fonteyne, Le dommage résultant des lésions corporelles et les impôts sur les revenus.

Jurisprudence du Port d'Anvers, jrg. 1961 - nr. 5-6 :

Abordage. — Action en justice. — Affrètement fluvial. — Affrètement maritime. — Assistance et Sauvetage. — Commissionnaire-expéditeur. — Dépôt. — Entreprise. — Limitation de responsabilité. — Procédure. — Responsabilité. — Société. — Vente. — Voies navigables. — Bibliographie.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie, jrg. 1961 - nr. 10 :

R. Grosemans, Considérations juridiques et déontologiques sur les stérilisations opératoires sur l'homme. — R. Screvens, Les nouvelles missions de la police dans le cadre de l'action pénale et pénitentiaire V. de Halleux, Lésions par « faute » et infractions réglementaires en matière de roulage. — Ch. P. Yotis, Le Droit pénal hellénique (1960).

Recueil de Jurisprudence du Droit Administratif et du Conseil d'Etat, jrg. 1961 - nr. 2 :

H. Matton, La décentralisation administrative en Belgique.

Revue de l'Administration et du Droit Administratif de la Belgique, jrg. 1961 - nr. 7 :

Compétence administrative et judiciaire. — Assistance publique. — Commission d'assistance publique. — Bibliographie. — Commission d'assistance publique. — Enseignement. — Emploi des langues. — Enseignement primaire. — Etat civil. — Finances communales. — Hygiène publique. — Etablissements dangereux. — Loi communale. — Police communale. — Urbanisme. — Voirie. — Revue de la jurisprudence.

Revue de Droit Familial, jrg. 1961 - nr. 1 :

Commentaire de la Loi Luxembourgeoise du 13 juillet 1959 sur l'adoption.

nr. 2 :

Commentaire de la Loi luxembourgeoise du 13 juillet 1959 sur l'adoption.

Répertoire Fiscal, jrg. 1961 - nr. 5-6 :

Legislation. — Disposition et décisions administratives. — Jurisprudence.

Revue Pratique du Notariat Belge, jrg. 1961 - nr. 2460 :

R. Bourseau et P. Watelet, Partage judiciaire. — La commission du notaire en justice (IV).

Recueil Général de l'enregistrement et du notariat, jrg. 1961 - nr. 20350 à 20360 :

Taxes assimilées au timbre. — Enregistrement. Taxe de facture sur les contrats d'entreprise. — Impôt sur le capital. — Communauté. — Testament. — Société. — Preuve. — Usufruit, Taxe de facture sur les contrats d'entreprise.

nr. 20361 à 20371 :

Le budget de 1961. — Loi du 30 mai et du 31 mai 1961 portant des mesures exceptionnelles en matière de délais et de sursis. — Enregistrement. — Timbre. — Taxes assimilées au timbre. — Testament. — Taxe de facture sur les contrats d'entreprise. — Le régime matrimonial de droit commun.

Revue de Droit Intellectuel, jrg. 1961 - nr. 4 :

M. Richard F. Carr, Notre système de brevets rend (Une réponse au rapport Melman).

Recueil Dalloz, jrg. 1961 - nr. 25 :

L. Julliot de la Morandière, De la récupération par une administration des cotisations patronales afférentes au salaire versé en période d'invalidité.

nr. 26 :

J. Noirel, Remarques sur le juge de l'application des peines.

nr. 27 :

Ch. Debbasch, La femme et la fonction publique.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad